

Dansk udgave

Retsforskrifter

Indhold

I Retsakter, hvis offentliggørelse er obligatorisk

.....

II Retsakter, hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk

Kommissionen

2003/192/EF:

- ★ **Kommissionens beslutning af 20. december 2001 om den spanske stats støtteordning fra 1993 for nyoprettede virksomheder i Guipúzcoa (Spanien) (meddelt under nummer K(2001) 4448) ⁽¹⁾** 1

2003/193/EF:

- ★ **Kommissionens beslutning af 5. juni 2002 om skattefritagelser og lån på lempelige vilkår, som Italien har indrømmet til fordel for offentlige forsyningsværker med offentlig aktiemajoritet (meddelt under nummer K(2002) 2006 endelig) ⁽¹⁾** 21

2003/194/EF:

- ★ **Kommissionens beslutning af 30. oktober 2002 om Tysklands statsstøtte til Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH (ex NN 156/99 og N 288/98) (meddelt under nummer K(2002) 2145) ⁽¹⁾** 41

2003/195/EF:

- ★ **Kommissionens beslutning af 16. oktober 2002 om Italiens påtænkte støtteordning til fordel for beskæftigelsen i regionen Sicilien (ex N 668/1997) (meddelt under nummer K(2002) 3738) ⁽¹⁾** 57

Pris: 18 EUR

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst

(Fortsættes på næste side)

DA

De akter, hvis titel er trykt med magre typer, er løbende retsakter inden for landbrugspolitikken og har normalt en begrænset gyldighedsperiode.

Titlen på alle øvrige akter er trykt med fede typer efter en asterisk.

★ **Kommissionens beslutning af 11. december 2002 om den statsstøtteordning, C 42/2002 (ex N 286/2002), som Frankrig planlægger at gennemføre til fordel for de franske luftfartsselskaber (meddelt under nummer K(2002) 4833) ⁽¹⁾** 61

(1) EØS-relevant tekst

II

(Retsakter, hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 20. december 2001

om den spanske stats støtteordning fra 1993 for nyoprettede virksomheder i Guipúzcoa (Spanien)

(meddelt under nummer K(2001) 4448)

(Kun den spanske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2003/192/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i henhold til ovennævnte artikel ⁽¹⁾, og under hensyn til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFORLØB

(1) Efter at en række organisationer i den tilstødende selvstyrende region La Rioja havde indgivet klage over de presserende midlertidige skatteforanstaltninger, de regionale myndigheder (diputaciones forales) i de tre baskiske provinser vedtog i 1993, blev Kommissionen opmærksom på, at nyoprettede virksomheder i Guipúzcoa modtog skattemæssig støtte i form af fritagelse for selskabsbeskatningen. Desuden modtog Kommissionen en anden klage fra en konkurrent over den fritagelse for selskabs-skatte i en periode på ti år (skatteforanstaltning svarende til den i Guipúzcoa), som var indrømmet virksomheden Depósitos Tubos Reunidos Lentz TR Lentz, SA (herefter »Detursa«), i Lantarón i provinsen Álava.

(2) Ved brev af 28. november 2000, SG(2000) D/108806, underrettede Kommissionen de spanske myndigheder om, at den ville indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, over for denne støtte.

(3) Ved brev af 14. december 2000, registreret den 19. december 2000, fra Spaniens Faste Repræsentation anmodede de spanske myndigheder om en forlængelse af fristen for at fremsætte bemærkninger. Ved brev af 5. februar 2001, registreret den 8. februar 2001, fra Spaniens Faste Repræsentation fremsatte de spanske myndigheder deres bemærkninger (formuleret af de regionale myndigheder i Guipúzcoa) som led i proceduren.

(4) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽²⁾. Kommissionen opfordrede heri interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til støtten senest en måned efter offentliggørelsen.

(5) Kommissionen modtog bemærkninger fra lokalregeringen i La Rioja den 1. marts 2001, fra den baskiske arbejdsgiverforening, Confederación Empresarial Vasca — Euskal Entrepresarien Konfederakuntza (herefter benævnt »Confebask«), den 2. marts 2001 og fra fagforeningen Unión General de Trabajadores de la Rioja den 2. marts 2001. Ved brev D/52703 af 2. juli 2001 sendte Kommissionen disse bemærkninger til de spanske myndigheder og gav dem mulighed for at kommentere dem.

⁽¹⁾ EFT C 37 af 3.2.2001, s. 38.

⁽²⁾ Se fodnote 1.

Ved brev af 26. juli 2001 fra Spaniens Faste Repræsentation anmodede de spanske myndigheder om en forlængelse af fristen for at fremsætte bemærkninger. Ved brev af 17. september 2001 fra Spaniens Faste Repræsentation fremsatte de spanske myndigheder deres kommentarer (formuleret af de regionale myndigheder i Guipúzcoa) til tredjemands bemærkninger som led i proceduren.

2. DETALJERET BESKRIVELSE AF STØTTEN

(6) Kommissionen bemærker, at denne støtteordning blev indført ved artikel 14 i regionallov (Norma Foral) nr. 11/1993 af 26. juni 1993 om presserende skatteforanstaltninger til styrkelse af investeringer og de økonomiske aktiviteter⁽³⁾. Denne artikel har følgende ordlyd⁽⁴⁾:

»1. Virksomheder, som er oprettet i perioden mellem denne lovs ikrafttræden og den 31. december 1994, fritages for selskabsbeskatning i en periode på 10 skatteår efter deres oprettelse, inklusive oprettelsesåret, hvis de opfylder nedenstående betingelser.

2. For at opnå fritagelse i henhold til denne artikel kræves følgende:

a) Virksomhederne skal have indskudt en startkapital på mindst 20 mio. ESP, som er udbetalt fuldt ud.

[...]

f) De skal foretage investeringer på mindst 80 mio. ESP i perioden mellem virksomhedens oprettelse og den 31. december 1995. Alle investeringerne skal foretages i aktiver, der vedrører driften, og aktiverne må ikke udlejes eller overdrages til tredjemand.

g) Der skal oprettes mindst 10 arbejdspladser i de første seks måneder efter starten, og det årlige gennemsnit af arbejdsstyrken må ikke være lavere end dette antal i fritagelsesperioden.

[...]

i) De skal have udarbejdet en forretningsplan, der omfatter en periode på mindst fem år. [...].

[...]

6. Denne artikel er uforenelig med alle andre former for skattelettelse.

7. Der indsendes en ansøgning til den regionale skatteforvaltning i [...] om at få den midlertidige fritagelse. Når skattevæsenet har sikret sig, at ansøgeren opfylder de primære krav, meddeler de vedkommende, at ansøgningen er foreløbigt godkendt, denne godkendelse skal stadfæstes af de regionale myndigheder (Consejo de Diputados).«

(7) Kommissionen bemærker, at i henhold til præamblen til den nævnte regionallov er formålet med den pågældende støtte at styrke de økonomiske aktiviteter gennem incitamenter til nye initiativer og investeringer.

(8) Kommissionen bemærker endvidere, at udgangspunktet for denne skattelettelse er det positive resultat af virksomhedens økonomiske aktiviteter inden kompensationsfor negative resultater i de foregående regnskabsår. I dette tilfælde er støttemodtagerne virksomheder, som er startet efter de nævnte regionalloves ikrafttræden, og som har investeret mindst 80 mio. ESP (480 810 EUR) i materielle anlægsaktiver og skabt mindst ti arbejdspladser. Desuden bemærker Kommissionen, at støttemodtagerne skal have udarbejdet en forretningsplan, der omfatter mindst fem år og indskudt en startkapital på mindst 20 mio. ESP (120 202 EUR).

(9) Kommissionen understreger, at støtten består i en fritagelse for selskabsbeskatning i en periode på ti skatteår efter virksomhedernes oprettelse, inklusive oprettelsesåret.

(10) Kommissionen konstaterer, at skattelettelsen ikke er rettet mod virksomheder, der beskæftiger sig med bestemte aktiviteter, eller som tilhører bestemte sektorer, men at den kan gives til en hvilken som helst aktivitet eller sektor. Den er heller ikke beregnet for bestemte kategorier af virksomheder, f.eks. små og mellemstore, da alle virksomheder kan få den, hvis de opfylder de nævnte betingelser.

(11) Hvad angår kumulering med anden støtte, bemærker Kommissionen, at det tydeligt fremgår, at denne skatte-

⁽³⁾ Guipúzcoas officielle tidende (*Boletín Oficial de Guipúzcoa*) nr. 128 af 8.7.1993.

⁽⁴⁾ Kun de passager, der er nødvendige for at vurdere støtten, er citeret.

lettelse ikke kan kumuleres med andre lempelser, der kan indrømmes for minimumsinvesteringer eller oprettelse af et vist antal arbejdspladser. Man kan imidlertid ikke udelukke, at denne støtte kan kumuleres med andre former for skattelettelse, f.eks. tilskud, rentetilskud, garantier, overtagelse af andele m.m., der indrømmes for de samme investeringer. Man kan heller ikke udelukke, at den kan kumuleres med andre former for skattelettelse, der er udløst af anden årsag, dvs. med andre bevæggrunde for at yde støtte. Det ville f.eks. være tilfældet med skattelettelse i form af skattnedslag ⁽⁵⁾.

(12) I sin beslutning om at indlede proceduren mindede Kommissionen om, at anvendelsen af EU-reglerne for statsstøtte ikke berører den skattemæssige karakter af de foreliggende foranstaltninger, eftersom traktatens artikel 87 gælder støtteforanstaltninger »under enhver tænkelig form«. Ikke desto mindre understregede Kommissionen på daværende tidspunkt, at de pågældende foranstaltninger for at kunne betragtes som statsstøtte skal opfylde alle de fire kriterier, der er opstillet i artikel 87, og som gennemgås nedenfor.

(13) Den bemærkede dengang for det første, at fritagelsen for selskabsskatten skulle give modtagerne en fordel, som mindskede de byrder, der normalt tyngede deres budget.

(14) For det andet fandt Kommissionen, at fradraget indebar et tab af skatteprovenu og derfor svarede til brug af offentlige midler i form af udgifter.

(15) For det tredje mente Kommissionen, at fritagelsen for selskabsskatten påvirkede konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne. Eftersom modtagerne udøver økonomiske aktiviteter, der kan være genstand for kommerciel samhandel mellem medlemsstaterne, styrker støtten faktisk deres position i forhold til andre konkurrerende virksomheder i denne samhandel. Det står dermed klart, at støtten påvirker samhandelen. Endvidere forbedres virksomhedernes rentabilitet, idet deres nettoresultat forbedres (fortjeneste efter skat). De er således bedre i stand til at konkurrere med virksomheder, der ikke har adgang til støtte.

(16) Endelig fandt Kommissionen, at fritagelsen for selskabsskatten var specifik eller selektiv, da den favoriserede bestemte virksomheder. Betingelserne for tildeling af

⁽⁵⁾ Se Kommissionens beslutning 1999/718/EF af 24. februar 1999 om den spanske stats støtte til Daewoo Electronics Manufacturing España SA (Demesa) (EFT L 292 af 13.11.1999, s. 1).

støtten udelukker eksplicit virksomheder, der er oprettet inden den nævnte regionallovs ikrafttrædelsesdato (dvs. i midten af 1993), virksomheder, der opretter mindre end ti arbejdspladser, virksomheder, hvis investeringer ikke beløber sig til 80 mio. ESP (480 810 EUR), og dem, der har en startkapital på under 20 mio. ESP (120 202 EUR). Endvidere fandt Kommissionen, at denne skattelettelse ikke var begrundet af systemets karakter eller forvaltning.

(17) Det kan konkluderes, at Kommissionen på daværende tidspunkt fandt, at fritagelsen for selskabsskatten udgjorde statsstøtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, idet den gav en konkurrencemæssig fordel, blev ydet af en medlemsstat ved hjælp af statsmidler, påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne og fordrede konkurrencen til fordel for bestemte virksomheder.

(18) Eftersom skattelettelse ikke er underlagt kravet om ikke at måtte overstige det maksimumsbeløb, der er fastsat i de minimis-reglerne ⁽⁶⁾, fandt Kommissionen på daværende tidspunkt, at støtten ikke kunne betragtes som de minimis-støtte ⁽⁷⁾.

(19) Kommissionen gjorde opmærksom på, at statsstøtte, der ikke er omfattet af de minimis-reglen, skal anmeldes på forhånd, som det fremgår af EF-traktatens artikel 88, stk. 3. De spanske myndigheder overholdt imidlertid ikke denne forpligtelse. Derfor fandt Kommissionen foreløbig, at støtten måtte betragtes som ulovlig.

(20) Kommissionen påpegede desuden, at selv om støtten blev givet på betingelse af, at der blev foretaget en mindsteinvestering eller oprettet et vist antal arbejdspladser, garanterede de pågældende skatteordninger ikke, at retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte blev overholdt. Derfor fandt Kommissionen på daværende tidspunkt, at støtten ikke havde karakter af investerings- eller beskæftigelsesstøtte.

⁽⁶⁾ Se punkt 3.2 i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til små og mellemstore virksomheder (EFT C 213 af 19.8.1992, s. 2), Kommissionens meddelelse om de minimis-støtteordninger (EFT C 68 af 6.3.1996, s. 9) eller Kommissionens forordning (EF) nr. 69/2001 af 12.1.2001 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på de minimis-støtte (EFT L 10 af 13.1.2001, s. 30).

⁽⁷⁾ Se punkt 3.2 i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til små og mellemstore virksomheder, (jf. fodnote 6) og Kommissionens meddelelse om de minimis-reglen (jf. fodnote 6).

- (21) Tværtimod fandt Kommissionen, at støtten havde karakter af driftsstøtte, idet dens formål var at fritage en virksomhed for omkostninger i forbindelse med dens normale aktiviteter eller løbende drift.
- (22) Kommissionen mindede om, at driftsstøtte med regionalt sigte i princippet er forbudt. Den kan dog i exceptionelle tilfælde accepteres i områder, der opfylder visse betingelser. Det er imidlertid ikke tilfældet for denne støttes vedkommende. Derfor fandt Kommissionen på daværende tidspunkt, at det var tvivlsomt, om skattelettelserne var forenelige med retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte.
- (23) Nedsættelsen af beskatningsgrundlaget, der ikke er begrænset til bestemte sektorer, kan gives til virksomheder, der er omfattet af sektorale fællesskabsbestemmelser. Derfor stillede Kommissionen spørgsmålstegn ved, om støtten var forenelig, når modtageren tilhørte en sektor, der var underlagt særlige fællesskabsbestemmelser.
- (24) Endvidere stillede Kommissionen på daværende tidspunkt spørgsmålstegn ved, om støtten var forenelig med fællesmarkedet i medfør af undtagelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 2 og 3. Støtten kan ikke betragtes som støtte af social karakter i henhold til artikel 87, stk. 2, litra a), dens formål er ikke at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder i henhold til artikel 87, stk. 2, litra b), og den er ikke omfattet af artikel 87, stk. 2, litra c), der omhandler visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder. Hvad angår de øvrige undtagelser i artikel 87, stk. 3, ud over litra a) og c), fandt Kommissionen, at der ikke var tale om støtte, der kunne fremme virkeliggørelsen af et vigtigt projekt af fælleseuropæisk interesse eller afhjælpe en alvorlig forstyrrelse af en medlemsstats økonomi, jf. artikel 87, stk. 3, litra b). Støtten kan ikke falde ind under artikel 87, stk. 3, litra c), der handler om støtte til »fremme af udviklingen af visse erhvervsgrøner«, da det ikke er specificeret, hvilke aktiviteter støttemodtagerne skal udføre. Endelig er der heller ikke tale om støtte til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven, som omhandlet i artikel 87, stk. 3, litra d).
- (25) Ud over opfordringen til at fremsætte bemærkninger som led i proceduren efter traktatens artikel 88, stk. 2,

bad Kommissionen de spanske myndigheder om at skaffe alle de oplysninger, der var nødvendige for at vurdere støtten i form af en fritagelse for selskabsbeskatningen for nyoprettede virksomheder i Guipúzcoa.

3. DE SPANSKE MYNDIGHEDERS BEMÆRKNINGER

- (26) Ved brev af 5. februar 2001 fra Spaniens Faste Repræsentation fremsatte de spanske myndigheder deres bemærkninger (formuleret af Diputación Foral de Guipúzcoa). De spanske myndigheder mener kort sagt, at beslutningen om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, over for fritagelsen fra selskabs-skatten er uden retsvirkning, fordi den tog udgangspunkt i en fejlagtig klassificering af regionallov nr. 11/1993 som ny støtte i stedet for allerede eksisterende og dermed blev vedtaget i strid med den procedure, der er fastlagt herfor i traktaten.
- (27) For det første understreger de spanske myndigheder, at skatteforanstaltningen ikke udgjorde støtte på ikrafttrædelsestidspunktet. Til underbygning af denne påstand fremfører de, at Kommissionen i flere år har kendt til den pågældende regionallov, idet den ved brev af 25. maj 1994 underrettede Spaniens Faste Repræsentation om indholdet af en klage over denne lov. De hævder, at det tydeligt fremgår af dette brev, at Kommissionen absolut ikke betragtede denne foranstaltning som statsstøtte og heller ikke mente, at man burde indlede proceduren efter traktatens artikel 93, stk. 2 (nu artikel 88, stk. 2). Ved brev af 30. september 1994 fra Spaniens Faste Repræsentation underrettede de spanske myndigheder Kommissionen om, at de foreliggende skatteforanstaltninger efter deres opfattelse ikke udgjorde statsstøtte, der er forbudt i henhold til traktatens artikel 92, fordi der var tale om generelle foranstaltninger. Ved brev af 19. januar 1996 til Spaniens Faste Repræsentation udbad Kommissionen sig detaljerede oplysninger om, hvem foranstaltningerne eventuelt kunne gavne. Senere gentog Órgano de coordinación fiscal (det fiskale koordineringsorgan) ⁽⁸⁾ i brev af 6. februar 1996 over for Kommissionen, at »de baskiske skatteforanstaltninger har generel karakter og udgør ikke statsstøtte«. De spanske myndigheder oplyser endvidere, at hvis Kommissionen havde næret den mindste mistanke om, at den pågældende regionallov udgjorde statsstøtte i henhold til

⁽⁸⁾ Som dokumentation for dette brevs eksistens vedlagde de regionale myndigheder i Guipúzcoa ved fremsendelse af deres bemærkninger en kopi af et dokument med det baskiske skattevæsens brevhoved og ikke med det fiskale koordineringsorgans. Dokumentet var desuden hverken dateret eller stemplet. Dette dokument blev aldrig registreret af Kommissionen.

- traktatens artikel 87, ville den have været nødsaget til straks at indlede proceduren efter traktatens artikel 88, stk. 2 (i overensstemmelse med Domstolens retspraksis⁽⁹⁾).
- (28) For det andet mener de spanske myndigheder, at når Kommissionen i november 2000 betegnede regionallov nr. 18/1993 som statsstøtte, skyldes det en ændring af EU's holdning til statsstøttepolitikken (hvilket også fremgår af beslutningen om at indlede procedure med udgangspunkt i meddelelsen). Da Rådet den 1. december 1997 vedtog en resolution om en adfærdskodeks for erhvervsbeskatning⁽¹⁰⁾ (herefter benævnt »adfærdskodeksen«), vedgik det, at der senere kunne blive tale om en ændring af de kriterier, Kommissionen anvender ved undersøgelsen af gældende skatteordninger — og ikke blot de eksisterende — i forbindelse med anvendelsen af fællesskabsreglerne for statsstøtte. I sin første årlige rapport om gennemførelsen af adfærdskodeksen for erhvervsbeskatning og statsstøtte af skattemæssig karakter⁽¹¹⁾ erkender Kommissionen udtrykkeligt, at målet med dens aktion er at »afklare anvendelsen af statsstøttereglerne på foranstaltninger vedrørende direkte erhvervsbeskatning«⁽¹²⁾. Senere vedtog Kommissionen sin meddelelse om anvendelsen af statsstøttereglerne på foranstaltninger vedrørende direkte beskatning af virksomhederne⁽¹³⁾. I henhold til beslutningen om at indlede proceduren undersøger Kommissionen ordningerne for skattemæssig støtte, herunder regionallov nr. 18/1993, på grundlag af de retningslinjer, der er opstillet i meddelelsens punkt 37. Desuden hedder det i meddelelsens punkt 36: »I henhold til artikel 93, stk. 1, foretager Kommissionen sammen med medlemsstaterne en løbende undersøgelse af de støtteordninger, som findes i disse stater.« Det fremgår af meddelelsen, at alle de gældende skatteordninger i medlemsstaterne og i det mindste alle ordninger, som er iværksat inden datoen for meddelelsen, kun kan undersøges af Kommissionen efter proceduren i traktatens artikel 88, stk. 1 (»løbende undersøgelse«), hvilket i øvrigt udelukker, at man betragter »støtten« som ulovlig. Det drejer sig altså om de skatteforanstaltninger, der blev anvendt i medlemsstaterne — deraf udtrykket »gældende« — og som indtil dette tidspunkt (december 1997) ikke var blevet betragtet som statsstøtte.
- (29) For det tredje fremfører de spanske myndigheder, at regionallov nr. 18/1993 aldrig blev ændret. Dermed opfylder den betingelsen om, at en foranstaltning ikke må ændres, hvis den skal betragtes som eksisterende støtte, jf. Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93⁽¹⁴⁾.
- (30) De spanske myndigheder mener altså, at selv om regionallov nr. 18/1993 ifølge Kommissionen skal kategoriseres som statsstøtte, er der tale om en eksisterende støtteordning. Følgende er påvist: at Kommissionen senest i 1994 havde kendskab til anvendelsen af regionallov nr. 18/1993, og at den ikke betragtede den som statsstøtte, at der er sket en ændring af statsstøttepolitikken med hensyn til gældende skatteforanstaltninger i medlemsstaterne, og at denne regionallov ikke er ændret, siden den trådte i kraft. Traktatens artikel 88, stk. 1, fastslår klart, hvilken procedure der skal følges i forbindelse med eksisterende støtte, nemlig løbende undersøgelser sammen med medlemsstaterne og ikke proceduren i samme artikels stk. 2. I forordningen er det ligeledes fastslået, hvilken procedure der skal følges i forbindelse med eksisterende støtteordninger, nemlig samarbejde i henhold til traktatens artikel 93, stk. 1 (nu artikel 88, stk. 1) og forslag om passende foranstaltninger. Derfor bør Kommissionen ophæve sin beslutning om at indlede proceduren, og hvis den efter en foreløbig undersøgelse finder, at regionalloven udgør statsstøtte i henhold til traktatens artikel 87, bør den foreslå den pågældende medlemsstat sådanne foranstaltninger, som fællesmarkedets funktion eller gradvise udvikling kræver.
- (31) Hvad angår karakteren af de pågældende foranstaltninger, mener de spanske myndigheder, at da foranstaltningerne ikke opfylder kravet om selektivitet i artikel 87, stk. 1, kan de ikke betragtes som statsstøtte. De er ikke selektive, især fordi de gælder uafhængigt af, hvilken økonomisk sektor virksomhederne er aktive i, og da deres formål er at styrke den samlede økonomi, mangler de den selektive karakter, som Kommissionen tillægger dem, idet de objektive og ikke-diskriminerende anvendelseskriterier betyder, at de virksomheder, der opfylder kriterierne, ikke er »visse virksomheder«, som det hedder i traktatens artikel 87. Til underbygning for deres konklusion peger de spanske myndigheder især på, at da de pågældende foranstaltninger, som betegnelsen antyder, har til formål at styrke de økonomiske aktiviteter, medvirker de kun til at opfylde en legitim målsætning for den økonomiske politik ved hjælp af alle de instrumenter, en stat råder over. De mener desuden, at den kends-

⁽⁹⁾ Præmis 12 i Domstolens dom af 20. marts 1984 i sag C-84/82, Tyskland mod Kommissionen, Sml. 1984, s. 457.

⁽¹⁰⁾ Bilag I til konklusionerne fra Økofin-Rådets møde den 1.12.1997, EFT C 2 af 6.1.1998, s. 1.

⁽¹¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet, KOM(98) 595 endelig udg. af 25. november 1998.

⁽¹²⁾ Punkt 14 i ovennævnte meddelelse.

⁽¹³⁾ Meddelelse fra Kommissionen om anvendelsen af statsstøttereglerne på foranstaltninger vedrørende direkte beskatning af virksomhederne (EFT C 384 af 10.12.1998, s. 3).

⁽¹⁴⁾ EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

gerning, at skattelettelserne ikke gælder for hverken eksisterende virksomheder eller for virksomheder oprettet efter den 31. december 1994, ikke er udtryk for selektivitet, idet målet dels er at skabe nye aktiviteter, dels at sørge for, at virksomheder oprettet efter denne dato ikke stilles dårligere end de virksomheder, der har modtaget støtte. De spanske myndigheder mener, at de kvantitative betingelser for investeringer, oprettelse af arbejdspladser og egenkapital ikke indebærer, at foranstaltningerne er selektive, idet betingelserne er horisontale og objektive og dermed ikke diskriminerende. Da betingelsen om selektivitet ikke er opfyldt, konkluderer de spanske myndigheder, at foranstaltningerne ikke kan betragtes som statsstøtte, men som generelle foranstaltninger.

- (32) I øvrigt mener de spanske myndigheder, at da foranstaltningerne ikke fordrejer konkurrencevilkårene og ikke påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne, kan de ikke betragtes som statsstøtte. I denne forbindelse minder de spanske myndigheder om, at regionallov nr. 18/1993 blev undersøgt på baggrund af ovennævnte adfærdskodeks⁽¹⁵⁾, og man konkluderede, at den absolut ingen betydning havde for placeringen af økonomiske aktiviteter i EU. Endvidere styrker regionallov nr. 18/1993 ikke nogen virksomheds position og vil heller ikke kunne gøre det. Da nyoprettede virksomheder end ikke indtager en særlig veldefineret position på markedet, kan den dårligt styrkes.
- (33) Ydermere anfægter de spanske myndigheder, at de skatteforanstaltninger, der blev indført ved regionallov nr. 18/1993, skulle have karakter af driftsstøtte, eftersom driftsstøtte pr. definition gives til allerede eksisterende virksomheder, men aldrig til nye. De mener derimod, at foranstaltningerne på grund af kravene om mindstinvesteringer og oprettelse af et vist antal arbejdspladser har karakter af foranstaltninger til fremme af nyinvesteringer, som defineret i Kommissionens meddelelse om ordninger for statsstøtte med regionalt sigte⁽¹⁶⁾. I denne forbindelse fremfører de, at det i retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte⁽¹⁷⁾ hedder, at den skattemæssige støtte »kan« betragtes som støtte i forbindelse med investeringen, når støtten har investeringen som beregningsgrundlag, men at det ikke betyder, at den kun i dette tilfælde »bør« betragtes som investeringsstøtte.

⁽¹⁵⁾ Rapport fra »adfærdskodeksgruppen« forelagt Økofin-Rådet den 29.11.1999, punkt D009: »Baskerlandet — Skattelettelser ved virksomhedsstart«.

⁽¹⁶⁾ EFT C 31 af 3.2.1979, s. 9. Ifølge denne meddelelse forstås ved »støtte ved nyinvestering« støtte, der fastsættes i direkte forhold til investeringen, eller som gives til oprettelse af arbejdspladser og fastsættes i direkte forhold til antallet af oprettede arbejdspladser.

⁽¹⁷⁾ EFT C 74 af 10.3.1998, s. 9. Se note 46 i retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte (bilag I): »Den skattemæssige støtte kan betragtes som støtte i forbindelse med investeringen, når støtten har investeringen som beregningsgrundlag.«

4. ANDRE BEMÆRKNINGER INDGIVET TIL KOMMISSIONEN

- (34) Kommissionen understreger, at nedenstående bemærkninger ikke berører spørgsmålet om, hvorvidt afsenderne kan betragtes som interesserede parter i henhold til traktatens artikel 88, stk. 2.

4.1. Bemærkninger fra provinsregeringen i La Rioja

- (35) Provinsregeringen i La Rioja påpeger, at skatteforanstaltningerne udgør statsstøtte, idet de opfylder alle fire betingelser i traktatens artikel 87. Som begrundelse for denne påstand, fremfører de, at ordet »stats-« i traktatens artikel 87 omfatter alle offentlige organer, der har bemyndigelse over hele deres territorium, og dermed blandt andet omfatter provinsregeringerne. De påpeger desuden, at betegnelsen som støtte er uafhængig af den pågældende foranstaltnings form. I denne forbindelse påpeger de, at statsstøttebegrebet i artikel 87 dækker over mere end blot tilskud og dermed kan omfatte skatteforanstaltninger. Endvidere påpeger de, at de pågældende skatteforanstaltninger giver støttemodtagerne en fordel, idet fritagelsen for selskabsbeskatning i ti år i træk har som formål og virkning at fritage støttemodtagerne fra en del af den skattebyrde, de ellers skulle have båret. I det omfang støttemodtagerne udøver økonomiske aktiviteter, der kan indgå i samhandelen mellem medlemsstaterne, fordrejer skatteforanstaltningerne i øvrigt konkurrencevilkårene og påvirker samhandelen. Ud over indholdets specifikke karakter i kraft af en indskudt kapital på mindst 20 mio. ESP (120 202 EUR), investeringen på mindst 80 mio. ESP (480 810 EUR) og kravet om oprettelse af mindst ti arbejdspladser påpeger provinsregeringen i La Rioja, at skatteforanstaltningen har karakter af en specifik foranstaltning, fordi allerede eksisterende virksomheder er udelukket, og foranstaltningen kun omfatter bestemte regioner i den pågældende medlemsstat.

- (36) Endvidere minder provinsregeringen i La Rioja om, at i henhold til traktatens artikel 88, stk. 3, skal statsstøtte anmeldes til Kommissionen. Desuden kan støtte ikke gennemføres, før Kommissionen har afgjort, om den er forenelig med fællesmarkedet.

- (37) Endvidere mener lokalregeringen i La Rioja, at skatteforanstaltningerne ikke kan betragtes som investeringsstøtte, når de ikke opfylder betingelserne i retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte⁽¹⁸⁾. Imidlertid bemærker de, at den pågældende skatteforanstaltning på trods af kravet om mindsteinvestering og oprettelse af et vist antal arbejdspladser ikke afhænger af, hvor mange arbejdspladser der oprettes. Tværtimod finder provinsregeringen i La Rioja, at støtteforanstaltningen har karakter af driftsstøtte, idet den fritager en virksomhed for omkostninger i forbindelse med dens løbende drift. Desuden kan støtten ikke komme i betragtning til nogen af undtagelserne i traktatens artikel 87, stk. 2 eller 3.
- (38) Provinsregeringen i La Rioja mener, at skatteforanstaltningerne ikke kan være begrundet af, at der findes fem skattesystemer i Spanien. I denne forbindelse minder man om, at generaladvokat Saggio har fastslået⁽¹⁹⁾, at karakteren af de myndigheder, der har skattemæssig kompetence i et område, ikke berettiger diskrimination til fordel for virksomheder etableret i dette område. Ydermere er foranstaltningerne ikke begrundet af Guipúzcoas skattesystems karakter eller forvaltning, idet de tager sigte på at forbedre støttemodtagernes konkurrenceevne. Ydermere erindrer provinsregeringen i La Rioja om, at den spanske højesteret har fastslået⁽²⁰⁾, at andre skatteforanstaltninger, der svarer til de foreliggende, fordrejer konkurrencevilkårene og påvirker den frie bevægelighed for kapital og arbejdskraft. Den baskiske højesteret har fulgt samme linje⁽²¹⁾.
- (39) Derfor mener provinsregeringen i La Rioja, at skatteforanstaltningen må betragtes som statsstøtte, der er ulovlig og uforenelig med fællesmarkedet, fordi kravet om anmeldelse i artikel 88, stk. 3, ikke er overholdt.
- (40) Indledningsvis fremhæver Confebask den historiske baggrund for Guipúzcoas nuværende beføjelser på skatteområdet.
- (41) Hvad angår den formodede nedsættelse af skattegælden, mener Confebask, at Kommissionen tager fejl, når den tror, at der er tale om en skattegæld, som man nedsætter, hvilket fører til tab af skatteprovenu. Hvis dette ræsonnement var korrekt, ville enhver skattelettelse indebære et tab af skatteprovenu i forhold til det beløb, der normalt skulle betales. Confebask anmoder derfor Kommissionen om at tage sin holdning op til fornyet overvejelse, da der ellers kunne blive tale om ulovlig harmonisering af skatterne ved at fastsætte et referencebeløb som udgangspunkt for beregning af eventuelle tab af skatteprovenu.
- (42) Hvad angår påvirkning af samhandelen, påpeger Confebask, at Kommissionen mener, at når støttemodtagerne deltager i samhandelen, indebærer skatteforanstaltningerne en fordrejning heraf. Imidlertid påvirker forskellene mellem skattesystemerne altid samhandelen. For at efterprøve om skatteforanstaltningerne har virkninger for samhandelen, burde Kommissionen derfor analysere hele skattesystemet og ikke konkrete bestemmelser. I denne forbindelse understreger Confebask, at skattetrykket ifølge en undersøgelse er hårdere i Baskerlandet end i resten af Spanien. Kommissionen bør forklare, hvorfor disse konkrete foranstaltninger og ikke andre påvirker samhandelen. Selv hvis der var tale om påvirkning af samhandelen, ville den under alle omstændigheder skulle fjernes gennem harmonisering og ikke gennem statsstøtte.
- (43) Hvad angår skatteforanstaltningens selektive karakter, påpeger Confebask, at der efter Kommissionens opfattelse er tale om regler for direkte tildeling af støtten. I denne forbindelse minder Confebask om, at i henhold til punkt 17, 19 og 20 i ovennævnte meddelelse om anvendelsen af statsstøttereglerne på foranstaltninger vedrørende direkte beskatning af virksomhederne, kan en skatteforanstaltning være specifik og dermed udgøre statsstøtte, når den udelukkende begunstiger offentlige virksomheder, visse former for virksomheder samt virksomheder i en bestemt region. De foreliggende foranstaltninger har imidlertid ingen af disse karakteristika, end ikke den områdemæssige specificitet, da de gælder i hele det område, hvor de regionale myndigheder, som har indført dem, har kompetence. Hvad angår specificiteten af tærskelværdierne på 20 mio. ESP i startkapital, 80 mio. ESP i investeringer og ti oprettede arbejdspladser, mener Confebask, at brug af tærskelværdier er almindelig praksis ved anvendelsen af nationale skatteregler og EU-regler. Endvidere påpeger Confebask under henvisning til forskellige domme afsagt af Domstolen og til Kommissionens beslutninger, at man hidtil aldrig har fundet, at brugen af tærskelværdier var lig med specificitet. Tillige erkender Kommissionen selv i punkt 14 i ovennævnte meddelelse, at begunstigelse af bestemte

4.2. Bemærkninger fra den baskiske arbejdsgiverforening (Confederación Empresarial Vasca — Euskal Entrepresarien Konfederakuntza) (herefter »Confebask«)

- (40) Indledningsvis fremhæver Confebask den historiske baggrund for Guipúzcoas nuværende beføjelser på skatteområdet.

⁽¹⁸⁾ Se foregående fodnote.

⁽¹⁹⁾ Konklusioner i de forenede sager C-400/97, C-401/97 og C-402/97 (Anmodning om præjudiciel afgørelse: Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco).

⁽²⁰⁾ Dom af 7.2.1998.

⁽²¹⁾ Dom af 30.9.1999 og af 7.10.1999 vedrørende skattelempelser i form af nedsættelse af beskatningsgrundlaget på 99, 75, 50 og 25 %.

sektorer ikke nødvendigvis er ensbetydende med specificitet.

- (44) Hvad angår den specificitet, der ifølge Kommissionen ligger i, at skatteforanstaltningerne kun gælder en del af en medlemsstats område, minder Confebask om, at der med budgetloven fra 1994 ⁽²²⁾ blev indført tilsvarende foranstaltninger i resten af området. Foranstaltningerne bestod i en nedsættelse af beskatningsgrundlaget for nyoprettede virksomheder med 95 % i regnskabsårene 1994-1996, hvis de investerede mindst 15 mio. ESP (90 152 EUR) og oprettede mellem 3 og 20 arbejdspladser. Samtidig skulle disse foranstaltninger fremme oprettelsen af nye virksomheder. Dermed ophæves virkningen af fritagelsen for selskabsbeskatningen i Guipúzcoa, idet alle de områder, der grænser op til de baskiske provinser, også tilbyder skattelettelse for nye virksomheder. Hvis konkurrencen påvirkes af skatteforanstaltninger, må det skyldes de centrale spanske myndigheders foranstaltninger, eftersom de kan anvendes på et større antal støttemodtagere.
- (45) Desuden understreger Confebask, at der findes tilsvarende foranstaltninger i andre medlemsstater, som Kommissionen ikke har indledt procedure over for, og som end ikke er blevet klassificeret som skadelige foranstaltninger af Primarolo-gruppen. I denne forbindelse påpeger Confebask, at der i Frankrig siden 1994 er indrømmet fritagelser og nedsættelser af selskabsskatten for nye virksomheder i en periode på fem år, eller ti år i nogle områder. På Korsika har man en endnu mere fordelagtig ordning. I Luxembourg er selskabsskatten nedsat med 25 % i en periode på otte år. I Syditalien gives fritagelse fra skatterne IRPEG og ILOR i ti år. Endelig gives der i Portugal en nedsættelse på 25 % af selskabsskatten i en periode på syv til ti år. Derfor tyder alt på, at fritagelsen for selskabsbeskatningen i Guipúzcoa ikke er en exceptionel ordning og ikke er kendetegnet ved nogen form for specificitet. Der er tværtimod tale om et system, som er udbredt i medlemsstaterne. På baggrund af alle disse betragtninger konkluderer Confebask, at foranstaltningerne ikke kan betragtes som statsstøtte, men som generelle foranstaltninger.
- (46) Confebask fremfører, at Kommissionens klassifikation af skattelettelsen som ulovlig støtte stiller spørgsmålstegn

ved principperne om berettiget forventning, forbud mod arbitrære beslutninger truffet af institutionerne, retssikkerhed og proportionalitet. Kommissionen fastslog allerede i sin beslutning 93/337/EØF, at den baskiske ordning var forenelig med fællesskabsretten ⁽²³⁾. Under alle omstændigheder kan Kommissionen ændre sin holdning til kommende sager i forbindelse med sin »løbende undersøgelse«, men ikke til tidligere.

- (47) Der kan ifølge Confebask ikke blive tale om tilbagebetaling, da skatteforanstaltningerne var omfattet af berettigede forventninger, især på grund af brev nr. 4555 af 22. maj 1994, som Kommissionen sendte til Spaniens Faste Repræsentation for at indsamle oplysninger. Dette brev viser for det første, at Kommissionen kendte til foranstaltningerne allerede i 1994, og for det andet, at klageren betegnede dem som statsstøtte. Imidlertid indledte Kommissionen ikke procedure i sagen, idet den tilsyneladende affandt sig med de spanske myndigheders svar, hvori man afviste, at foranstaltningerne havde karakter af statsstøtte. Denne situation minder om den, Domstolen behandlede i RSV-sagen ⁽²⁴⁾. I denne sag fandt Domstolen, at det tidsrum på 26 måneder, der gik mellem beslutningen om at indlede proceduren og den endelige beslutning, havde givet støttemodtageren en berettiget forventning, der var til hinder for, at Kommissionen pålagde de nederlandske myndigheder at kræve støtten tilbagebetalt. Confebask mener, at hvis et tidsrum på 26 måneder mellem indledningen og afslutningen af proceduren skaber en berettiget forventning, der er til hinder for at kræve støtten tilbagebetalt, er en situation, hvor Kommissionen end ikke har indledt procedure efter seks et halvt år, langt mere ligetil, idet den overhovedet ikke har taget stilling til, om der er tale om støtte, som er uforenelig med fællesmarkedet. De virksomheder og myndigheder, som havde kendskab til Kommissionens spørgsmål, havde afgjort en berettiget forventning om, at nedsættelsen af beskatningsgrundlaget ikke var i strid med statsstøttere reglerne, da Kommissionen ikke reagerede på svaret fra de spanske myndigheder. Endvidere henviser Confebask også til andre faktorer, som forhindrede en erfaren økonomisk aktør i at se nogen form for problemer i at få de pågældende skattelettelse. I denne forbindelse mindes der om, at den fælles skattelovgivning (lovgivningen i resten af Spanien) i hvert fald siden 1993 har indeholdt bestemmelser om nedsættelse af beskatningsgrundlaget for nyoprettede virksomheder. Indholdet af disse ordninger adskiller sig ikke væsentligt fra de dele af den baskiske lovgivning, som de foreliggende anbringender omhandler. Under sådanne omstændigheder kunne ingen støttemodtager forudse, at Kommissionen flere år efter at have stiftet bekendtskab med reglerne, som svarer til dem, der gælder i resten af

⁽²²⁾ »Lov nr. 22 af 29. december 1993 om skatteforanstaltninger, reform af reglerne for offentligt ansatte og arbejdsløshedsbeskyttelse«.

⁽²³⁾ EFT L 134 af 3.6.1993, s. 25.

⁽²⁴⁾ Domstolens dom af 24. november 1987 i sag C-223/85, RSV mod Kommissionen, Sml. 1987, s. 4617.

landet, ville kræve støtten tilbagebetalt under henvisning til fællesskabsretten. Som nævnt ville en sådan tilbagebetaling indebære beregning af skattegæld for regnskabsår, der er afsluttet for år tilbage, hvilket ville være et alvorligt angreb på retssikkerheden.

- (48) Hvad angår vurderingen af foreneligheden med fællesmarkedet, minder Confebask om, at i henhold til Domstolens retspraksis ⁽²⁵⁾ skal Kommissionen ved indledningen af proceduren nære alvorlig tvivl om støttens forenelighed. Da Kommissionen ikke reagerede gennem flere år, må man antage, at den ikke nærrede tvivl.
- (49) Hvis man betragter skatteforanstaltningerne som en bestemmelse, der tildeler støtten direkte, finder Confebask, at Kommissionens og Domstolens praksis kræver, at foranstaltningerne skal være specifikke for en sektor, for at man kan vurdere foreneligheden. Det vil desuden være nødvendigt at fastslå, hvor stort det samlede skattetryk for virksomhederne er, og hvad referenceskattetrykket er. Endelig vil denne problemstilling føre til den absurde konklusion, at ethvert skattetryk, der er lavere end det højeste i samtlige medlemsstater, vil udgøre statsstøtte. Confebask anfægter desuden Kommissionens argument om, at skatteforanstaltningerne er uforenelige, fordi de ikke indeholder bestemmelser, der er specifikke for sektorstøtte, regionalstøtte, støtte til større investeringer m.m., idet skattereglerne ikke kan og ikke bør indeholde denne form for detaljer. Ifølge Domstolen ⁽²⁶⁾ bør Kommissionen i sine beslutninger konkretisere de negative virkninger for konkurrencen og fastslå den egentlig virkning af de undersøgte foranstaltninger. Man kan ikke fastslå, at foranstaltninger er uforenelige i abstrakte situationer, der skyldes et skattesystem, idet forskellene mellem skattesystemerne i så fald nødvendigvis ville være ensbetydende med støtte. Derfor gentager Confebask, at der ikke er tale om almindelig skattegæld, der er nedbragt på grund af skatteforanstaltningerne.

4.3. Bemærkninger fra fagforeningen UGT i La Rioja (Unión General de Trabajadores de la Rioja)

- (51) Indledningsvis fremfører UGT, at arbejdstagerne i La Rioja lider under virkningerne af skatteforanstaltningerne, fordi de betyder, at virksomheder flytter. Denne virkning er stærkere for de arbejdstagende i dette område, fordi La Rioja grænser op til Baskerlandet.
- (52) Foranstaltningen i Guipúzcoa, der svarer til foranstaltningerne i de øvrige baskiske provinser, tilsigter at omdanne Baskerlandet til et skatteparadis, der kan tiltrække økonomiske aktiviteter fra hele EU og mere konkret fra grænseregionen La Rioja. På denne måde fordrejer foranstaltningerne konkurrencen, idet beslutningen om placeringen af en virksomhed ikke er resultatet af markeds kræfternes frie spil, men skyldes de skattefordele, der opstår som følge af en skattepolitik med andre mål for øje end de skattemæssige. Desuden er der tale om en hindring for den ønskværdige skattemæssige harmonisering i EU.
- (53) Endvidere finder UGT, at skatteforanstaltningerne har karakter af statsstøtte. I denne forbindelse minder UGT om, at Kommissionen har betegnet andre baskiske skatteforanstaltninger ⁽²⁷⁾ som statsstøtte, der er uforenelig med fællesmarkedet. I øvrigt minder man om, at generaladvokat Saggio i sine konklusioner af 1. juli 1999 i forbindelse med præjudicielle spørgsmål vedrørende skatteforanstaltninger, der lignede de baskiske, fastslog, at disse foranstaltninger indeholdt statsstøtte og var i strid med traktaten.
- (54) Desuden tilslutter UGT sig Kommissionens konsekvente vurdering af sådanne foranstaltninger som statsstøtte, der er ulovlig og uforenelig. Derfor mener UGT, at skatteforanstaltningerne må betragtes som ulovlig statsstøtte, fordi kravet om anmeldelse i artikel 88, stk. 3, ikke er overholdt, og at de er uforenelige med fællesmarkedet. Endvidere bør Kommissionen kræve, at støttemodtagerne tilbagebetaler den ulovlige statsstøtte, de har fået.

5. DE SPANSKE MYNDIGHEDERS KOMMENTARER TIL DE ØVRIGE INTERESSEREDE PARTERS BEMÆRKNINGER

- (50) Confebask anmoder derfor Kommissionen om at afslutte proceduren endeligt og erklære de omhandlede skatteforanstaltninger for forenelige med fællesskabsretten.

- (55) Ved brev af 17. september 2001 fra Spaniens Faste Repræsentation fremsatte de spanske myndigheder deres

⁽²⁵⁾ Domstolens dom af 19. maj 1993 i sag C-198/91, William Cook plc mod Kommissionen, Sml. 1993 I, s. 2487.

⁽²⁶⁾ Domstolens domme af 14. september 1994 i sag C-278/92, C-279/92 og C-280/92, Spanien mod Kommissionen, Sml. 1994 I, s. 4103.

⁽²⁷⁾ Beslutning af 10. maj 1993 om Álavas regionallov nr. 28/88, Vizcayas regionallov nr. 8/88 og Guipúzcoas regionallov nr. 6/88, beslutning 1999/718/EF (Daewoo) (se fodnote 5), og beslutning 2000/795/EF (Ramondín SA y Ramondín Cápsulas SA) (EFT L 318 af 16.12.2000, s. 36).

kommentarer (formuleret af de regionale myndigheder i Guipúzcoa) til tredjemands bemærkninger, som var afgivet i henhold til artikel 6, stk. 2, i forordning (EF) nr. 659/1999. Kort sagt mener de regionale myndigheder i Guipúzcoa, at ingen af bemærkningerne rokker ved de bemærkninger, de selv har fremsat⁽²⁸⁾. De regionale myndigheder i Guipúzcoa påpeger, at Kommissionen ikke vil finde noget element i disse bemærkninger, som kan hjælpe den med at afgøre, om den pågældende foranstaltning udgør eksisterende eller ny støtte.

(56) De regionale myndigheder i Guipúzcoa benyttede i øvrigt svaret på bemærkningerne fra andre interesserede parter til at fremsætte supplerende bemærkninger til dem, de fremsatte den 5. februar 2001 i ovennævnte brev fra Spaniens Faste Repræsentation i henhold til artikel 6, stk. 1, i forordning (EF) nr. 659/1999. Den frist på en måned fra og med den 28. november 2000, hvor Kommissionen afsendte det brev, hvori den dels meddelte de spanske myndigheder, at den havde besluttet at indlede proceduren, dels opfordrede dem til at fremsætte deres bemærkninger i henhold til ovennævnte artikel, udløb den 29. december 2001. De supplerende kommentarer vil der derfor ikke blive taget hensyn til. I denne forbindelse oplyser Kommissionen, at den mulighed, den pågældende medlemsstats myndigheder har for at afgive kommentarer til tredjemands bemærkninger i henhold til artikel 6, stk. 2, absolut ikke betyder, at de får en forlængelse af fristen til at fremsætte bemærkninger i henhold til artikel 6, stk. 1.

6. VURDERING AF STØTTEN

6.1. Karakteren af statsstøtte

(57) Kommissionen minder om, at anvendelsen af EU-reglerne for statsstøtte ikke berører den skattemæssige karakter af de foreliggende foranstaltninger, eftersom traktatens artikel 87 gælder støtteforanstaltninger »under enhver tænkelig form«. Imidlertid understreger Kommissionen, at for at kunne betegnes som statsstøtte skal foranstaltningerne opfylde alle fire kriterier i artikel 87, som er beskrevet nedenfor.

(58) For det første skal foranstaltningen give modtagerne en fordel, som mindsker de byrder, der normalt tynger deres budget. Denne fordel kan opnås ved på forskellig måde at lette virksomhedens skattebyrde. Fritagelsen for

selskabsbeskatningen opfylder dette kriterium, da den letter de begunstigede virksomheders skattebyrde. Uden denne fritagelse skulle støttemodtageren betale den fulde selskabsskat i ti år. Fritagelsen for selskabsskatten indebærer således en undtagelse fra det almindeligt gældende skattesystem.

(59) For det andet mener Kommissionen, at fritagelsen for selskabsskatten indebærer et tab af skatteprovenu og derfor svarer til brug af offentlige midler i form af udgifter. Dette kriterium gælder ligeledes støtte tildelt af regionale eller lokale myndigheder i medlemsstaterne⁽²⁹⁾. Endvidere kan den statslige indgriben foretages såvel gennem skattemæssige dispositioner i form af love eller administrative bestemmelser som gennem skattevæsenets administrative praksis. I denne konkrete sag foretages det statslige indgreb af de regionale myndigheder i Guipúzcoa gennem en lovbestemmelse.

(60) I henhold til ovenstående argument fra tredjemand tager Kommissionen fejl, når den antager, at fritagelsen for selskabsskatten fører til tab af skatteprovenu. I henhold til dette argument må Kommissionen fastsætte en normal skattesats eller et normalt skattebeløb for at kunne beregne, hvor stort tabet af skatteprovenu har været. Det skal understreges, at normalbeløbet stammer fra det pågældende skattesystem og ikke fra en kommissionsbeslutning. Endvidere skal der mindes om, at i henhold til punkt 9, hovedet samt første og andet led, i meddelelse 98/C 384/03 om anvendelsen af statsstøtteregelejerne på foranstaltninger vedrørende direkte beskatning af virksomhederne, skal en foranstaltning for at kunne betragtes som statsstøtte: »for det første ... give modtagerne en fordel, som mindsker de byrder, der normalt belaster deres budget. Denne fordel kan opnås ved på forskellig måde at lette virksomhedens skattebyrde, konkret ... ved en fuldstændig eller delvis reducere af skattebeløbet (fritagelse, skattenedslag)«. I denne forbindelse mindes der om, at Domstolens retspraksis siger: »at en foranstaltning, hvorved offentlige myndigheder indrømmer visse virksomheder en afgiftsfritagelse, der, selv om den ikke indebærer en overførsel af statslige midler, giver de fritagne virksomheder en gunstigere økonomisk stilling end andre afgiftspligtige, udgør en statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92, stk. 1«⁽³⁰⁾. Det er tilfældet for en skattelettelse i form af en

⁽²⁸⁾ Se afsnit III: De spanske myndigheders bemærkninger.

⁽²⁹⁾ Domstolens dom af 14. oktober 1987 i sag 248/84, Tyskland mod Kommissionen, Sml. 1987, s. 4013.

⁽³⁰⁾ Se præmis 14 i Domstolens dom af 15. marts 1994 i sag 387/92, Banco de Crédito Industrial, nu Banco Exterior de España SA mod Ayuntamiento de Valencia, anmodning om præjudiciel afgørelse: Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana, Spanien, Sml. 1994 I, s. 877.

frigagelse for selskabsbeskatningen. Derfor kan denne bemærkning afvises.

(61) Foranstaltningen skal for det tredje påvirke konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne. I denne forbindelse skal det påpeges, at i henhold til en rapport om den baskiske økonomis eksterne afhængighed i perioden 1990-1995⁽³¹⁾ steg eksporten til andre lande⁽³²⁾, ikke blot i absolutte tal, men også forholdsmæssigt, i modsætning til eksporten til resten af Spanien. Det udenlandske marked har dermed delvis erstattet markedet i resten af Spanien. Ifølge en anden statistisk rapport⁽³³⁾ om Baskerlandets udenrigshandel overstiger eksportkvoten (forholdet mellem eksporten og bruttonationalproduktet) for den baskiske økonomi med sine 28,9 % eksportkvoten for Tyskland og de øvrige europæiske lande, der ligger omkring 20 %. Ifølge denne rapport var der et stort overskud på den baskiske handelsbalance i perioden 1993-1998. I 1998 blev der, hver gang man importerede for 100 ESP, eksporteret for 144. Den baskiske økonomi er altså meget udadrettet med en meget stor eksportkvote. Disse kendetegn ved den baskiske økonomi viser, at virksomhederne udøver økonomiske aktiviteter, der kan indgå i samhandelen mellem medlemsstaterne. Derfor styrker støtten modtagernes stilling i forhold til konkurrenter i samhandelen med andre medlemsstater. Det står dermed klart, at støtten påvirker samhandelen. Endvidere forbedres virksomhedernes rentabilitet, idet deres nettoresultat forbedres (fortjeneste efter skat). Dermed kan de konkurrere med virksomheder, der ikke har adgang til skattelettelserne.

(62) Eftersom de undersøgte skatteforanstaltninger har generel og abstrakt karakter, påpeger Kommissionen, at undersøgelsen af tildelingen kun kan foretages på dette generelle og abstrakte plan. Det er ikke muligt at konkretisere virkningerne for et konkret marked, en sektor eller et produkt, som det fremgår af bemærkningerne fra tredjemand. Denne holdning er stadfæstet af Domstolens

retspraksis ved flere lejligheder⁽³⁴⁾. Endvidere understreger Kommissionen, at den i sin beslutning om at indlede proceduren anmodede om alle relevante oplysninger for at kunne vurdere den pågældende skattelettelse. Formålet med denne anmodning var naturligvis at give Kommissionen mulighed for at danne sig et generelt overblik over ordningens egentlige virkninger, og man ønskede ikke at indsamle oplysninger nok til at foretage individuelle undersøgelser. Imidlertid afgav de spanske myndigheder ingen oplysninger⁽³⁵⁾ om anvendelsen af de pågældende skattelettelser. Derfor virker det selvmodsigende at bebrejde Kommissionen, at dens vurdering ikke er tilstrækkeligt detaljeret, som nogle iagttagere gør, når de samtidig selv undlader at udlevere de ønskede oplysninger.

(63) Hvad angår de spanske myndigheders argument om, at skatteforanstaltningerne ikke fordrejer konkurrencevilkårene eller påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne, eftersom man i rapporten fra »adfærdskodeksgruppen« konkluderede, at de ikke havde betydning for placeringen af økonomiske aktiviteter i EU, finder Kommissionen, at analysen på grundlag af adfærdskodeksen ikke kan erstatte en vurdering på baggrund af statsstøtteregelejerne. De kriterier, der fastsættes i adfærdskodeksens litra B⁽³⁶⁾ for, hvornår en skatteforanstaltning er skadelig, er

⁽³⁴⁾ Se præmis 48 og 51 i Domstolens dom af 17. juni 1999 i sag C-75/97 (»Maribel«), Belgien mod Kommissionen, Sml. 1999 I, s. 3691; præmis 80-82 i Førsteinstansrettens dom af 15. juni 2000 i de forenede sager T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97-T-607/97, T-1/98, T-3/98-T-6/98 og T-23/98, Alzetta, Mauro m.fl. mod Kommissionen, Sml. 2000 II, s. 2319; punkt 54 og 55 i generaladvokat Ruiz-Jarabos konklusioner af 17. maj 2001 i sag C-310/99, Den Italienske Republik mod Kommissionen, og punkt 31 i generaladvokat Saggios konklusioner af 27. januar 2000 i sag C-156/98, Tyskland mod Kommissionen: »I denne forbindelse er det nødvendigt at bemærke, at for at kunne vurdere en generel støtteordnings virkninger for samhandelen er det tilstrækkeligt, at man efter en forudgående vurdering med rimelighed kan mene, at der kan blive tale om sådanne virkninger. Hvis en virksomheds (eller som i den foreliggende sag et ukendt antal virksomheders) position styrkes af en støtteordning, kan dette forhold i princippet påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne« (uofficiel oversættelse).

⁽³⁵⁾ I forbindelse med den klage, der blev indgivet af Schütz Ibérica SA, oplyste de spanske myndigheder Kommissionen, at de på dette tidspunkt ikke havde udbetalt støtte til Detursa.

⁽³⁶⁾ Ovennævnte adfærdskodeks, litra B: »[...] I vurderingen af sådanne foranstaltningers skadelige karakter tages der bl.a. hensyn til: 1) om fordelene kun indrømmes ikke-bosiddende, eller om de indrømmes med hensyn til transaktioner, der foretages med ikke-bosiddende, eller 2) om fordelene er fuldstændig adskilt fra en medlemsstats egen økonomi, således at de ikke påvirker det nationale skattegrundlag, eller 3) om fordelene kan indrømmes uden nogen reel økonomisk aktivitet eller egentlig økonomisk tilstedeværelse i den pågældende medlemsstat, der tilbyder disse skattefordele, eller 4) om grundlaget for overskudsbestemmelsen med hensyn til aktiviteter inden for en multinational gruppe af selskaber afviger fra internationalt godkendte principper, specielt de principper, der er aftalt inden for rammerne af OECD, eller 5) om skatteforanstaltningerne mangler gennemsigtighed, herunder den situation, hvor lovgiver lempes på administrativt niveau på en uigenomsigtig måde.«

⁽³¹⁾ »Baskerlandets eksterne afhængighed i perioden 1990-1999« (La dependencia exterior vasca en el periodo 1990-1995) af Patxi Garrido Espinosa og María Victoria García Olea offentliggjort af den baskiske regerings statistiske kontor (Eustat).

⁽³²⁾ Udlandseksporten udgjorde 28,5 % af den samlede eksport (inklusive salg til resten af Spanien) i 1990. Fem år senere, altså i 1995, var den på 40,8 %.

⁽³³⁾ »Statistik over den selvstyrende region Baskerlandets udenrigshandel i 1998« (Estadística de Comercio Exterior para la Comunidad Autónoma de Euskadi en el año 1998) udarbejdet af Eustat (Euskal Estatistika-Erakundea/Instituto Vasco de Estadística).

forskellige fra de kriterier, der bruges til at afgøre, om en foranstaltning fordrejer konkurrencen eller påvirker samhandelen. Derfor er det muligt, at en foranstaltning ikke betragtes som skadelig, fordi den ikke opfylder kriterierne i litra B, selv om den fordrejer og påvirker samhandelen. I den foreliggende sag opfylder skattelettelsen ikke kriterierne i litra B, blandt andet fordi den ikke kun indrømmes ikke-bosiddende eller med hensyn til transaktioner, der foretages med ikke-bosiddende, den er ikke fuldstændig adskilt fra medlemsstatens økonomi, den indrømmes ikke uden nogen realøkonomisk aktivitet eller egentlig økonomisk tilstedeværelse i den pågældende medlemsstat, den gælder ikke overskudsbestemmelsen med hensyn til aktiviteter inden for en multinational gruppe af selskaber uden at overholde internationalt godkendte principper, og den mangler ikke gennemsigthed. Som det allerede er påvist, fordrejer den derimod konkurrencevilkårene og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

(64) Hvad angår bemærkningen fra tredjemand om, at Kommissionen burde vurdere virkningerne for samhandelen på baggrund af alle skattesystemerne, minder Kommissionen om, at den konkurrencefordrejning, denne procedure efter EF-traktatens artikel 87 og 88 omhandler, skyldes en fritagelsesbestemmelse, der favoriserer bestemte virksomheder (i dette tilfælde nyoprettede) i forhold til andre virksomheder i medlemsstaten, og ikke den mulige konkurrencefordrejning, der skyldes forskelle mellem medlemsstaternes skattesystemer, som ville falde ind under traktatens artikel 93-97.

(65) Hvad angår støttens specifikke karakter, mener Kommissionen, at fritagelsen for selskabsskatten er specifik eller selektiv, da den favoriserer bestemte virksomheder. Betingelserne for tildeling af støtten udelukker konkret virksomheder, der er oprettet inden den nævnte regionallovs ikrafttrædelsesdato, dvs. i midten af 1996, virksomheder, der opretter færre end ti arbejdspladser, virksomheder, hvis investeringer ikke beløber sig til 80 mio. ESP (480 810 EUR), og dem, der har en startkapital på under 20 mio. ESP (120 202 EUR). Kommissionen minder om, at i henhold til den fjerde rapport om virksomheder i Europa ⁽³⁷⁾ var der i 1992 i EU 14 629 000 virksomheder med under ti ansatte eller helt uden ansatte, hvilket udgør 92,72 % af det samlede antal ⁽³⁸⁾. I Spaniens tilfælde var procentsatsen endnu højere i 1991, nemlig ca. 95,11 % ⁽³⁹⁾. Kommissionen minder om, at i henhold til den femte rapport om virksomheder i Europa ⁽⁴⁰⁾ var der i 1995 i EU 16 767 000 virksom-

heder med under ti ansatte eller helt uden ansatte, hvilket udgør 92,89 % ⁽⁴¹⁾ af det samlede antal. I Spaniens tilfælde var procentsatsen endnu højere, nemlig ca. 95 % ⁽⁴²⁾. Det er sandsynligt, at disse procentsatser er endnu højere for nye virksomheders vedkommende, eftersom en virksomhed ofte begynder med et begrænset personale, der udvides i takt med, at virksomheden konsolideres og kommer rigtigt i gang. Det er tilfældet i Spanien, hvor procentsatsen i 1995 var endnu højere, nemlig ca. 98 % ⁽⁴³⁾. Alt tyder således på, at en af betingelserne for at opnå støtten i sig selv udelukker flertallet af virksomheder.

(66) Endvidere påpeger Kommissionen, at selve skattelettelsens specifikke karakter ikke udelukker, at der er andre karakteristika ved skatteforanstaltningerne, der gør, at de må betragtes som specifikke. Der kan f.eks. være tale om regional specificitet. Når det er påvist, at skattefritagelsen begunstiger bestemte virksomheder som følge af sin indholdsmæssige specificitet, finder Kommissionen, at det ikke er påkrævet at foretage en tilbunds-gående analyse af alle de øvrige karakteristika ved de pågældende foranstaltninger. Derfor vil den i den foreliggende sag ikke foretage en undersøgelse af, om der er tale om regional specificitet.

(67) Endvidere forhindrer den objektive karakter af ovennævnte tærskelværdier ikke, at de er selektive og udelukker virksomheder, der ikke opfylder kriterierne, hvilket hævdes i nogle af bemærkningerne. I denne forbindelse mindes der om, at retspraksis siger følgende ⁽⁴⁴⁾. »Den omstændighed, at støtteforanstaltningen ikke er rettet mod en eller flere bestemte støttemodtagere, som er afgrænset på forhånd, men at den er betinget af en række objektive kriterier [...] giver ikke i sig selv grundlag for at afvise, at foranstaltningen er selektiv og derved udgør statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1 (...) men [dette] udelukker ikke, at den offentlige intervention må anses for en støtteforanstaltning med en selektiv karakter, der som følge heraf er specifik, hvis den, som følge af kriterierne for sin anvend-

⁽³⁷⁾ Enterprises in Europe, Fourth Report, Eurostat.

⁽³⁸⁾ Udregnet på grundlag af oplysningerne i tabellen på side 27 i rapporten.

⁽³⁹⁾ Udregnet på grundlag af oplysningerne i tabellen på side 152 i rapporten.

⁽⁴⁰⁾ Enterprises in Europe, Fifth Report, Eurostat.

⁽⁴¹⁾ Udregnet på grundlag af oplysningerne i tabellen på side 31 i rapporten.

⁽⁴²⁾ Udregnet på grundlag af oplysningerne i tabellen på side 224 i rapporten.

⁽⁴³⁾ Udregnet på grundlag af oplysningerne i tabellen på side 73 i rapporten.

⁽⁴⁴⁾ Præmis 40 i Førsteinstansrettens dom af 29. september 2000 i sag T-55/99, Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM) mod Kommissionen, Sml. 2000 II, s. 3207.

delse, indebærer fordele for visse virksomheder eller produktioner og ikke for andre».

(68) Hvad angår berettigelsen af fritagelsen for selskabsskatten under henvisning til skattesystemets karakter eller forvaltning, understreger Kommissionen, at det drejer sig om at afgøre, om de pågældende skatteforanstaltninger stemmer overens med målsætningerne for selve skattesystemet, eller om de tværtimod skal opfylde andre målsætninger, herunder målsætninger, som er legitime, men skattesystemet uvedkommende. Det er op til den pågældende medlemsstat at fastslå, hvilken intern logik i skattesystemet de pågældende skatteforanstaltninger følger⁽⁴⁵⁾. I den foreliggende sag har de spanske myndigheder ikke fremlagt nogen form for oplysninger om den interne logik i skattesystemet, som de pågældende skatteforanstaltninger skulle følge. Kommissionen bemærker derimod, at ifølge den regionallov, hvorved skattefritagelserne indførtes, er det udtrykkelige formål at genaktivere økonomien i Guipúzcoa, der på dette tidspunkt gennemgik en alvorlig økonomisk krise. Formålet skyldes altså ikke primære skattemæssige krav, men den økonomiske politik, der ikke er direkte forbundet med det pågældende skattesystem. Denne karakter af noget, der ligger uden for skattesystemet, understreges af skatteforanstaltningernes midlertidige karakter. Kommissionen drager ikke legitimiteten af de mål, man søger at nå, i tvivl, men gør opmærksom på, at den ikke er tilstrækkelig til, at en foranstaltning kan slippe uden om statsstøttekontrollen, da retspraksis siger følgende⁽⁴⁶⁾: »Såfremt man fulgte denne opfattelse, kunne de offentlige myndigheder nøjes med at påberåbe sig lovligheden af de formål, som tilstræbes med vedtagelse af en støtteforanstaltning, for at dette kunne anses for en generel foranstaltning, der falder uden for traktatens artikel 92, stk. 1. Denne traktatbestemmelse sonderer imidlertid ikke efter grundene til eller hensigten med de statslige interventioner, men definerer dem i kraft af deres virkning.«

(69) Hvad angår skatteforanstaltninger i andre medlemsstater i form af fritagelse for selskabsskatten, som Kommissionen ikke har betragtet som specifikke, fordi de er rettet mod nye virksomheder, hvilket ifølge nogle af bemærkningerne fra tredjemand skulle ligge til grund for en berettiget forventning om, at skattelettelser for nye virksomheder kan opfattes som legitime, bemærker Kommissionen, at de foreløbige resultater af undersøgelsen rejser tvivl om disse bemærkninger. Faktisk betragtes de

pågældende medlemsstaters skattelettelser som statsstøtteordninger⁽⁴⁷⁾, som er anmeldt i henhold til traktatens artikel 88, stk. 3, og forenelige med fællesmarkedet. Selv hvis Kommissionen ikke havde reageret, ville det desuden ikke have været begrundet at påberåbe sig en fejlagtig fremgangsmåde i den foreliggende sag. I denne forbindelse mindes der om, at ifølge Domstolens retspraksis er »en medlemsstats manglende overholdelse af en forpligtelse i forbindelse med forbuddet i artikel 92, der i henhold til traktaten hører under dens kompetence, ikke berettiget af, at andre medlemsstater heller ikke overholder forpligtelsen. Virkningerne af forskellige fordrejninger af konkurrencen for samhandelen mellem medlemsstaterne udligner ikke hinanden, men virker derimod kumulativt og skærper de skadelige virkninger for fællesmarkedet«⁽⁴⁸⁾.

(70) Hvad angår tredjemands bemærkninger om, at der i Spanien findes andre skatteforanstaltninger, som Kommissionen ikke har betegnet som statsstøtte, fordi de er rettet mod nye virksomheder, skal det understreges, at de pågældende foranstaltninger er meget forskellige fra de foreliggende skattelettelser. Man kan ikke sammenligne det at være nødt til at oprette tre arbejdspladser for at få støtten med det at skulle oprette ti, eller en støtte bestående i en nedsættelse af beskatningsgrundlaget med 95 % i tre år med en fritagelse, der gælder i ti år. Endvidere mener Kommissionen, at de beslutninger, der er vedtaget vedrørende disse skattelettelser, ikke berører de beslutninger, den eventuelt skal vedtage i forbindelse med andre skatteforanstaltninger.

⁽⁴⁷⁾ Frankrig: skattestøtteordninger i virksomhedsudviklingsområder N 155/86, godkendt ved Kommissionens beslutning af 21. januar 1987, punkt 245 i den XVII beretning om konkurrencepolitikken, støtteordningen »loi pour l'orientation de l'aménagement du territoire« N 493/95, godkendt ved Kommissionens beslutning af 29. november 1995, meddelelse i EFT C 53 af 22.2.1996; Italien: støtteordning i forbindelse med lov nr. 64 af 1. marts 1986 om reglerne for ekstraordinær støtte til Mezzogiorno, godkendt ved Kommissionens beslutning af 2. marts 1988, offentliggjort i EFT L 143 af 10.6.1988; Luxembourg: støtteordningen »loi de développement économique« N 607/92, godkendt ved Kommissionens beslutning af 9. december 1992, meddelelse i EFT C 39 af 13.2.1993; støtteordningen »carte régionale« N 72/96, godkendt ved Kommissionens beslutning af 20. september 1996, meddelelse i EFT C 51 af 21.2.1997; støtteordning med regionalt sigte til fremme af den økonomiske udvikling N 793/B/99, godkendt ved Kommissionens beslutning af 19. juli 2000, meddelelse i EFT C 278 af 30.9.2000.

⁽⁴⁸⁾ Se præmis 24 i Domstolens dom af 22. marts 1977 i sag C-78/76, Steinike & Weinlig mod Forbundsrepublikken Tyskland, Sml. 1997, s. 141. I præmis 45 i Domstolens dom af 24. marts 1993 i sag C-313/90, Comité international de la rayonne et des fibres synthétiques m.fl. mod Kommissionen, Sml. 1993 I, s. 1125, hedder det endvidere, at hverken »ligebehandlingsprincippet eller princippet om beskyttelse af den berettigede forventning kan bruges som begrundelse for gentagelse af en forkert fortolkning af en retsakt«.

⁽⁴⁵⁾ Se punkt 27 i generaladvokat Ruiz-Jarabos konklusioner i sag C-6/97.

⁽⁴⁶⁾ Præmis 53 i den dom, der er nævnt i fodnote 45.

- (71) Hvad angår det argument, der er fremført i nogle bemærkninger fra tredjemand om et højere skattetryk i Baskerlandet, gentager Kommissionen, at det ikke er relevant for den konkrete sag, eftersom proceduren blev indledt over for en specifik foranstaltning og ikke over for hele skattesystemet i hver af de tre baskiske provinser.
- (72) Det kan konkluderes, at Kommissionen finder, at fritagelsen for selskabsskatten har karakter af statsstøtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, idet den giver en konkurrencemæssig fordel, ydes af en medlemsstat ved hjælp af statsmidler, påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne og fordrejer konkurrencen til fordel for bestemte virksomheder.

6.2. Skattefritagelsens karakter af ny støtte

- (73) Kommissionen finder, at støtten heller ikke har karakter af eksisterende støtte, da den ikke opfylder kriterierne i artikel 1, litra b), i forordning (EF) nr. 659/1999. Den opfylder ikke kriterierne i) til iv) ⁽⁴⁹⁾, fordi den ikke var indført inden Spaniens tiltrædelse den 1. januar 1986, den er ikke godkendt af Kommissionen eller Rådet, den kan ikke betragtes som godkendt, da den aldrig er anmeldt, og den blev tildelt for mindre end ti år siden.
- (74) Kommissionen finder, at skattefritagelsen ikke opfylder betingelserne i underpunkt v) i artikel 1, litra b) ⁽⁵⁰⁾.

⁽⁴⁹⁾ Underpunkt i) til iv) i artikel 1, litra b), i ovennævnte forordning (EF) nr. 659/1999 har følgende ordlyd:

»b) »eksisterende støtte«:

- i) med forbehold af artikel 144 og 172 i akten vedrørende Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse, enhver form for støtte, der eksisterede inden traktatens ikrafttræden i den pågældende medlemsstat, dvs. støtteordninger og individuel støtte, som var trådt i kraft før og er blevet fortsat efter traktatens ikrafttræden
- ii) godkendt støtte, dvs. støtteordninger og individuel støtte, som er godkendt af Kommissionen eller Rådet
- iii) støtte, som anses for at være godkendt i henhold til artikel 4, stk. 6, i nærværende forordning eller før forordningen, men efter denne procedure
- iv) støtte, som anses for eksisterende støtte i henhold til artikel 15«.

⁽⁵⁰⁾ Underpunkt v) i artikel 1, litra b), i ovennævnte forordning (EF) nr. 659/1999 har følgende ordlyd:

»b) »eksisterende støtte«:

(...)

- v) støtte, som anses for at være eksisterende støtte, fordi det kan godtgøres, at der ikke var tale om støtte, da den blev indført, men at den blev en støtte på grund af udviklingen på fællesmarkedet, uden at medlemsstaten havde foretaget nogen ændringer. Når visse foranstaltninger bliver en støtte som følge af en liberalisering af en aktivitet ved fællesskabslovgivning, betragtes sådanne foranstaltninger ikke som eksisterende støtte efter den dato, der er fastsat for liberaliseringen«.

Kommissionen minder om, at den aldrig, hverken i sin korrespondance eller i noget andet dokument, direkte eller indirekte har antydnet, at de pågældende skattelettelser ikke skulle udgøre statsstøtte. Tværtimod fastslog den i sin beslutning 98/C 103/03 af 18. november 1997 ⁽⁵¹⁾, at de nye skattelettelser, som provinsen Álava indførte i 1996 til fordel for blandt andre virksomheden Demesa, kunne indeholde elementer af statsstøtte og muligvis var uforenelige. Senere fastslog Kommissionen i sin beslutning 1999/718/EF, der afsluttede proceduren, at skattelettelserne fra 1996 udgjorde statsstøtte og var uforenelige med fællesmarkedet. Kommissionen har fulgt samme fremgangsmåde og betegnet skattelettelser i forbindelse med andre foranstaltninger i andre medlemsstater som statsstøtte, f.eks. i Frankrig (beslutning af 21. januar 1987 om ordning N 155/86 og af 29. november 1995 om ordning N 493/95), Italien (beslutning af 2. marts 1988) og Luxembourg (beslutning af 9. december 1992 om ordning N 607/92 og af 20. september 1996 om ordning N 72/96). Eftersom alle disse beslutninger med undtagelse af 1999/718/EF blev vedtaget ikke blot inden den 10. december 1998, hvor meddelelsen om anvendelsen af statsstøttereglerne på foranstaltninger vedrørende direkte beskatning af virksomhederne blev offentliggjort, men også inden den 1. december 1997, hvor resolutionen om en adfærdskodeks for erhvervsbeskatning blev vedtaget, ønsker Kommissionen at understrege, at beslutningen om at betragte de skattelettelser, der blev indført i 1993, som statsstøtte ikke skyldes, at Kommissionen har ændret sine kriterier for behandling af gældende skatteordninger som følge af meddelelsen eller adfærdskodeksen, hvilket de regionale myndigheder i Guipúzcoa hævder i deres bemærkninger.

- (75) Hvad angår de spanske myndigheders argument om, at hvis Kommissionen mente, at skattelettelserne indeholdt statsstøtte, skulle den straks have indledt procedure, jf. præmis 12 i Domstolens dom i sag C-84/82, der er nævnt i fodnote 9, minder Kommissionen om, at denne retspraksis ikke er relevant, fordi den kun gælder anmeldt støtte. I denne forbindelse minder Kommissionen endvidere om, at i henhold til artikel 13, stk. 2, i forordning (EF) nr. 659/1999 er ulovlig støtte ikke bundet af de frister, der gælder for anmeldt støtte. Endvidere udbad Kommissionen sig ved brev af 19. januar 1996 til Spaniens Faste Repræsentation detaljerede oplysninger om, hvem foranstaltningerne eventuelt kunne gavne. Ved fax af 16. februar 1996, bekræftet ved brev af 19. februar 1996, anmodede Spaniens Faste Repræsentation

⁽⁵¹⁾ Beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 93, stk. 2, over for støtte til virksomheden Demesa i Álava (EFT C 103 af 4.4.1998, s. 3).

om en forlængelse af fristen på to uger. Ved brev af 21. marts 1996 anmodede Spaniens Faste Repræsentation om en ny forlængelse af fristen på 30 dage. Selv om de spanske myndigheder havde anmodet om disse forlængelser, hvilket gav anledning til at formode, at de havde tænkt sig at svare, modtog Kommissionen aldrig svar på sin anmodning fra de spanske myndigheder. Kommissionen minder i øvrigt om, at den indledte procedure over for nogle lignende skatteforanstaltninger i form af en nedsættelse af beskatningsgrundlaget for visse nye virksomheder i Guipúzcoa den 29. september 1999 (C 50/99). I sin endelige beslutning af 12. juli 2001 fastslog den, at denne støtte var uforenelig.

- (76) Eftersom skatteforanstaltningerne ikke opfylder kriterierne i artikel 1, litra b), i forordning (EF) nr. 659/1999, kan de ikke betragtes som eksisterende støtte. Kommissionen mener derimod, at støtten kan betragtes som ny støtte i henhold til artikel 1, litra c), i forordning (EF) nr. 659/1999 ⁽⁵²⁾ ⁽⁵³⁾.

6.3. Den ulovlige karakter af skattefritagelsen

- (77) Da ordningen ikke omfatter et tilsagn fra de spanske myndigheders side om at tildele støtten under overholdelse af betingelserne for de minimis-støtte ⁽⁵⁴⁾, finder Kommissionen, at støtten ikke kan betragtes som sådan. I denne forbindelse skal det understreges, at de spanske myndigheder på intet tidspunkt under proceduren har hævdet, at støtten helt eller delvis havde karakter af de minimis-støtte. Desuden overholder støtten ikke kravene til de minimis-støtte, fordi der ikke er nogen garanti for, at den ikke vil overskride de minimis-loftet.

- (78) Kommissionen gør opmærksom på, at statsstøtte, der ikke er omfattet af de minimis-reglen, skal anmeldes på

⁽⁵²⁾ Artikel 1, litra c), i forordning (EF) nr. 659/1999 har følgende ordlyd: »c) »ny støtte«: enhver støtte, dvs. støtteordninger og individuel støtte, som ikke er eksisterende støtte, herunder ændringer i eksisterende støtte«.

⁽⁵³⁾ Brev D/10687 af 19. januar 1996 til Spaniens Faste Repræsentation.

⁽⁵⁴⁾ Resultatet af vurderingen af støtten er det samme, uanset om man tager udgangspunkt i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til små og mellemstore virksomheder, Kommissionens meddelelse om de minimis-støtteordninger eller Kommissionens forordning (EF) nr. 69/2001 af 12. januar 2001 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på de minimis-støtte (jf. fodnote 6).

forhånd, som det fremgår af EF-traktatens artikel 88, stk. 3. De spanske myndigheder har imidlertid ikke overholdt denne forpligtelse. Derfor finder Kommissionen, at støtten må betragtes som ulovlig.

- (79) Det argument, der er anført i nogle bemærkninger fra tredjemand, om at skatteforanstaltningerne ikke kan betegnes som ulovlige, fordi der skulle være tale om berettiget forventning som følge af Kommissionens godkendelse af det baskiske skattesystem, må Kommissionen klart afvise, eftersom støtte for det første i henhold til artikel 1, litra f), i forordning (EF) nr. 659/1999 er ulovlig, når den — som i den foreliggende sag — ikke er anmeldt i henhold til traktatens artikel 88, stk. 3. Da den ikke er anmeldt, har Kommissionen desuden ikke kunnet afgøre, om den er forenelig med fællesmarkedet ⁽⁵⁵⁾. Hvad angår Kommissionens påståede godkendelse af »det baskiske skattesystem«, som ifølge bemærkningerne fra tredjemand følger af beslutning 93/337/EØF, minder Kommissionen for det første om, at denne beslutning ikke henviste til noget »baskisk skattesystem«, men derimod en række konkrete skatteforanstaltninger ⁽⁵⁶⁾, som blev indført af Álava, Guipúzcoa og Vizcaya i 1988, og for det andet, at man i denne beslutning betegnede foranstaltningerne som statsstøtte. I artikel 1, stk. 4, i sin beslutning ⁽⁵⁷⁾ fastslog Kommissionen endvidere, at støtten skulle tildeles på en række betingelser, som f.eks. overholdelse af lofterne for regionalstøtte, reglerne for SMV, for følsomme sektorer og bestemmelserne om kumulering af støtte. Der var således ikke tale om en godkendelse af det baskiske skattesystem, men om at fastslå, at visse skatteforanstaltninger indeholdt statsstøtte, og at stille betingelser for tildeling af støtten. Derfor berørte beslutningen på ingen måde Kommissionens muligheder for at vedtage en positiv beslutning om en hvilken som helst anden ny skatteforanstaltning, der indføres i Baskerlandet. I modsætning til hvad tredjemand hævder i sine bemærkninger, har Kommissionen således aldrig vedtaget nogen beslutning om

⁽⁵⁵⁾ Præmis 300 i Førsteinstansrettens dom af 15. december 1999 i de forenede sager T-132/96 og T-143/96, Freistaat Sachsen m.fl. mod Kommissionen, Sml. 1999 II, s. 3663.

⁽⁵⁶⁾ Foranstaltningerne bestod som udgangspunkt i en nedsættelse på 95 % af stempelafgiften ved ejerskifte og for dokumentation af retsdokumenter, en skattecredit på 20 % af investeringerne, total frihed ved afskrivningen af aktiver, der udgjorde nye investeringer, en forøgelse af skattecreditten med op til 5 % af investeringerne afhængigt af antallet af oprettede arbejdspladser og en forøgelse af skattecreditten med 20 % af investeringerne i forbindelse med investeringer af særlig teknologisk interesse.

⁽⁵⁷⁾ Se artikel 1, stk. 4, i beslutning 93/337/EØF: »De spanske myndigheder skal inden to måneder efter meddelelsen af denne beslutning sikre, at støtten ydes inden for rammerne af de områder og lofter, der gælder for national regionalstøtte, eller på de betingelser, der er fastsat i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til SMV under overholdelse af fællesskabsreglerne for tilfælde med kumulering af støtte med forskelligt sigte samt de grænser, der er fastsat i visse sektorer inden for industri, landbrug og fiskeri.«

en generel godkendelse af »det baskiske skattesystem« og dermed af enhver ny skatteforanstaltning som den foreliggende skattefritagelse eller blot en beslutning om gøre den lovlig ⁽⁵⁸⁾.

regionale retningslinjer ⁽⁶¹⁾ ⁽⁶²⁾ er vilkårene for anvendelse af undtagelsen i traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), kun opfyldt, når NUTS II-regionen har et BNP pr. indbygger, der ikke overstiger 75 % af EU-gennemsnittet. Derimod minder Kommissionen om, at ifølge det regionale støttekort ⁽⁶³⁾ var Guipúzcoa et af de områder, hvor støtte til den regionale udvikling kunne betragtes som delvis forenelig med fællesmarkedet i medfør af undtagelsen i traktatens artikel 87, stk. 3, litra c).

6.4. Vurdering af foreneligheden med fællesmarkedet

- (80) Kommissionen gentager indledningsvis, at fritagelsen for selskabsskatten har karakter af en støtteordning. Da en støtteordning er kendetegnet ved at være generel og abstrakt, er Kommissionen ikke forpligtet til at foretage en individuel analyse af situationen for hver enkelt potentiel støttemodtager. Under alle omstændigheder ved Kommissionen ikke, hvilke typer virksomheder der har været eller vil blive støttemodtagere, og den kan derfor i princippet ikke undersøge konkurrencevirkningerne for bestemte virksomheder. Det er tilstrækkeligt at konstatere, at potentielle støttemodtagere kan modtage støtte, der ikke er forenelig med de fællesskabsdirektiver, -retningslinjer og -rammebestemmelser, der gælder på dette område. Endvidere gentager Kommissionen, at den i sin beslutning om at indlede proceduren anmodede om alle relevante oplysninger for at kunne vurdere den pågældende skattelettelse. Formålet med denne anmodning var naturligvis at give Kommissionen mulighed for at danne sig et generelt overblik over ordningens egentlige virkninger og ikke at indsamle oplysninger nok til at foretage individuelle undersøgelser. Imidlertid afgav de spanske myndigheder ingen oplysninger om anvendelsen af de pågældende skattelettelser. Derfor virker det selvmodsigende at bebrejde Kommissionen, at dens vurdering ikke er tilstrækkeligt detaljeret, som nogle iagttagere gør, når de samtidig selv undlader at udlevere de ønskede oplysninger.
- (81) Da den pågældende ordning kun gælder NUTS ⁽⁵⁹⁾ III-området Guipúzcoa, skal det undersøges, om støtte til dette område kan komme i betragtning til de regionale undtagelser i artikel 87, stk. 3, litra a) eller c). I denne forbindelse minder Kommissionen om, at Guipúzcoa aldrig har været berettiget til undtagelsen i artikel 87, stk. 3, litra a), idet BNP pr. indbygger ⁽⁶⁰⁾ i NUTS II-området Baskerlandet, som provinsen er en del af, altid har ligget over 75 % af EU-gennemsnittet. I henhold til de
- (82) Statsstøtten i form af fritagelsen for selskabsskatten skal styrke oprettelsen af nye virksomheder i Guipúzcoa med bestemte krav til initialinvesteringer og antal ansatte. Imidlertid har skatteforanstaltningerne på trods af opfyldelsen af kravet om denne mindsteinvestering og oprettelse af et vist antal arbejdspladser ikke karakter af investerings- eller beskæftigelsesstøtte. Udgangspunktet for støtten er faktisk hverken investeringsbeløbet, antallet af arbejdspladser eller de dertil hørende lønomkostninger, men beskatningsgrundlaget. Støttebeløbet afhænger desuden hverken af størrelsen af investeringen, antallet af arbejdspladser eller de dertil hørende lønomkostninger, men af beskatningsgrundlaget. I denne forbindelse minder Kommissionen om, at det i bilag I til retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte hedder, at »Den skattemæssige støtte kan betragtes som støtte i forbindelse med investeringen, når støtten har investeringen som beregningsgrundlag. Enhver skattemæssig støtte kan desuden indgå i denne kategori, hvis den betales op til et loft udtrykt i procent af investeringen«. Derfor kan støtte, der som i det foreliggende tilfælde ikke opfylder disse kriterier, ikke betragtes som investeringsstøtte.
- (83) Da støtten derimod delvis fjerner støttemodtagernes skat af deres overskud, har den karakter af driftsstøtte. Selskabsskatten er en udgift, som de pågældende virksom-

⁽⁵⁸⁾ Se fodnote 23.

⁽⁵⁹⁾ Nomenklaturen for statistiske territoriale enheder.

⁽⁶⁰⁾ Bruttonationalprodukt pr. indbygger udtrykt i købekraftsstandarder (KKS).

⁽⁶¹⁾ Henvisningerne til regionalstøttere reglerne nedenfor er begrænset til retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte (se fodnote 17). Når der er tale om støtte, der blev tildelt, inden retningslinjerne trådte i kraft, er Kommissionens vurdering baseret på de regler, der gjaldt på tildelingstidspunktet. Eftersom de relevante afsnit af reglerne imidlertid ikke har ændret sig, er det tilstrækkeligt at henviser til den seneste udgave.

⁽⁶²⁾ Se punkt 3.5 i retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte (fodnote 17).

⁽⁶³⁾ De forskellige kort over regionalstøtteområder, der er anvendt siden Spaniens tiltrædelse, er det kort, der blev vedtaget i 1988 ved Kommissionens beslutning 88/C 351/04, kort ændret ved beslutning af 26. juli 1995 (se meddelelse 96/C 25/03) og kortet for 2000-2006, der blev vedtaget ved beslutning af 11. april 2000.

heder er forpligtet til at betale regelmæssigt som led i deres løbende drift. Den skattemæssige støtte skal derfor undersøges i lyset af de undtagelser, der måtte gælde for driftsstøtte.

(84) Kommissionen minder i denne forbindelse om, at i henhold til ovennævnte retningslinjer for statsstøtte med regionalt sigte er regionalstøtte, der har karakter af driftsstøtte, i princippet forbudt. Den kan dog tillades i exceptionelle tilfælde i områder, der er omfattet af artikel 87, stk. 3, litra a), når visse betingelser, der er anført i punkt 4.15 til 4.17 i ovennævnte retningslinjer, er opfyldt, eller i regioner i EU's yderste periferi eller områder med lav befolkningstæthed, når der er tale om at kompensere for supplerende transportomkostninger. NUTS III-området Guipúzcoa er ikke støtteberettiget efter traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), og desuden opfylder tildelingen af driftsstøtte ikke ovennævnte betingelser. Endvidere er NUTS III-området Guipúzcoa ikke nogen region i den yderste periferi⁽⁶⁴⁾ eller en tyndbefolket region⁽⁶⁵⁾. Derfor er de elementer af driftsstøtte, der indgår i fritagelsen for selskabsskatten, forbudt, især fordi de ikke gives til en region, der er omfattet af undtagelsen i traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), eller en region i den yderste periferi eller en tyndbefolket region. I den foreliggende sag er støtten dermed uforenelig.

(85) Kommissionen finder således, at den skattemæssige støtteordning ikke kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet i medfør af de regionale undtagelser i artikel 87, stk. 3, litra a) og c), idet den ikke er i overensstemmelse med retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte.

(86) Ud over anvendelsen af undtagelsen af hensyn til udviklingen af visse erhvervsgrøner i henhold til traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), skal det undersøges, om undtagelsen kan anvendes til andre formål. Det skal bemærkes, at fritagelsen for selskabsskatten ikke har til formål at fremme udviklingen af en erhvervsgrøn i henhold til artikel 87, stk. 3, litra c), eller foranstaltninger for små og mellemstore virksomheder, forskning og udvikling, miljøbeskyttelse, beskæftigelsesfremme eller uddannelse i overensstemmelse med EU-reglerne. Derfor kan støtten ikke komme i betragtning til en undtagelse med henblik på at fremme udviklingen af visse erhvervsgrøner i hen-

hold til artikel 87, stk. 3, litra c), under påberåbelse af de nævnte målsætninger.

(87) Da der ikke er tale om sektorale begrænsninger, kan fritagelsen for selskabsskatten uden begrænsninger indrømmes enhver virksomhed i en følsom sektor, der er underlagt specifikke EU-regler, som dem, der gælder for aktiviteter i forbindelse med produktion, forarbejdning og markedsføring af landbrugsprodukter i bilag I til traktaten, samt for fiskeriet, kulindustrien, stålindustrien, transportsektoren, skibsbygningsindustrien, kunstfiberindustrien og automobilindustrien⁽⁶⁶⁾. Derfor finder Kommissionen, at den skattemæssige støtte i form af en fritagelse for selskabsskatten ikke overholder disse sektorale regler. I den konkrete sag opfylder fritagelsen for selskabsskatten ikke betingelsen om ikke at fremme ny produktionskapacitet for ikke at forværre de problemer med overkapacitet, der traditionelt plager disse sektorer. Når støttemodtageren tilhører en af ovennævnte sektorer, finder Kommissionen derfor, at støtten er uforenelig med fællesmarkedet og ikke kan opnå en undtagelse i medfør af artikel 87, stk. 3, litra c), med henblik på at fremme visse erhvervsgrøner, da den ikke er omfattet af ovennævnte sektorale regler.

(88) Den undersøgte støtte, der ikke kan komme i betragtning til en undtagelse efter traktatens artikel 87, stk. 3, litra a) eller c), kan heller ikke falde ind under de øvrige undtagelser i artikel 87, stk. 2 og 3, da den ikke kan betragtes som støtte af social karakter i henhold til artikel 87, stk. 2, litra a), og dens formål er ikke at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder i henhold til artikel 87, stk. 2, litra b). Støtten skal heller ikke fremme virkeliggørelsen af et vigtigt projekt af fælleseuropæisk interesse eller afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi, som omtales i traktatens artikel 87, stk. 3, litra b). Endelig kan den ikke falde ind under undtagelsen i stk. 3, litra d), da den ikke skal fremme kulturen eller bevarelsen af kulturarven. Støtten er derfor uforenelig med fællesmarkedet.

(89) Da fritagelsen for selskabsskatten omfatter flere regnskabsår, kan der stadig være en del af skattelettelsen, som endnu ikke er udbetalt. Da dette beløb udgør ulov-

⁽⁶⁴⁾ Det er ikke opført på listen over regioner i den yderste periferi i traktatens artikel 299.

⁽⁶⁵⁾ I overensstemmelse med punkt 3.10.4 i retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte (se fodnote 17).

⁽⁶⁶⁾ De nugældende sektorale regler kan findes i *Den Europæiske Unions Tidende* eller på Generaldirektoratet for Konkurrencens netsted http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/legislation/.

lig og uforenelig statsstøtte, bør de spanske myndigheder standse udbetalingen af en eventuel saldo som følge af fritagelsen for selskabsskatten.

6.5. Tilbagebetaling af udbetalt støtte

- (90) Ifølge nogle af bemærkningerne fra Confebask bør støtten ikke tilbagebetales, idet der er tale om en berettiget forventning, der dels skyldes, at Kommissionen i en periode på flere år ikke har betragtet foranstaltningerne som statsstøtte, og dels, at der findes andre former for skattelettelser i resten af Spanien, som Kommissionen ikke har stillet spørgsmålstejn ved.
- (91) For det første skal det bemærkes, at Confebask ikke hævder, at de baskiske virksomheder, sammenslutningen repræsenterer, ikke har troet, at den fritagelse for selskabsskatten, der indrømmes nyoprettede virksomheder på visse betingelser, ikke ville indebære en fordel. Man må derfor antage, at disse virksomheder har kendskab til den fordel, fritagelsen indebærer.
- (92) Desuden skal det erindres, at skattefritagelsen ikke blev indført under overholdelse af den procedure, der er beskrevet i traktatens artikel 88, stk. 3. Det er fast retspraksis⁽⁶⁷⁾, at støttemodtagere i princippet kun kan have en berettiget forventning til gyldigheden af den støtte, de har modtaget, når den tildeles under overholdelse af den procedure, der er beskrevet i denne artikel. En omhyggelig økonomisk aktør bør normalt kunne sikre sig, at denne procedure er fulgt. I den foreliggende sag kan Confebask, som vedlagde sine bemærkninger kopier af korrespondancen mellem Kommissionen og de spanske myndigheder, ikke foregive, at man ikke var klar over, at foranstaltningerne var ulovlige.
- (93) Retspraksis⁽⁶⁸⁾ udelukker bestemt ikke muligheden for, at modtagere af ulovlig støtte påberåber sig exceptio-

nelle omstændigheder, som legitimt kan have givet dem en berettiget forventning om, at støtten var gyldig, som argument mod tilbagebetalingen, men i den foreliggende sag er der ingen af de omstændigheder, der er påpeget i bemærkningerne fra tredjemand, som kan komme i betragtning. Hvad angår spørgsmålet om en berettiget forventning, fordi Kommissionen i et meget langt tidsrum ikke betegnede de pågældende foranstaltninger som statsstøtte, minder Kommissionen i denne forbindelse foreløbig om, at i henhold til artikel 13, stk. 2, i forordning (EF) nr. 659/1999 er ulovlig støtte ikke bundet af de frister, der gælder for anmeldt støtte. Derfor er Kommissionen ikke forpligtet til at vedtage beslutninger om ulovlig støtte som i det foreliggende tilfælde inden for en frist på to måneder⁽⁶⁹⁾ (jf. artikel 4, stk. 5), eller inden for en frist på 18 måneder⁽⁷⁰⁾ (jf. artikel 7, stk. 6). Der mindes desuden om, at Kommissionen den 25. maj 1994 i et brev til Spaniens Faste Repræsentation, der indeholdt bemærkningerne fra Confebask, gjorde de spanske myndigheder opmærksom på det brev, der blev sendt til samtlige medlemsstater den 3. november 1983, og som omhandler deres forpligtelser i henhold til traktatens artikel 93, stk. 3, og på den meddelelse, der blev offentliggjort i EFT C 318 af 24.11.1983, hvori man gentog, at al ulovligt tildelt støtte kunne kræves tilbagebetalt. Derfor oplyste Kommissionen i det første brev, den sendte til Spaniens Faste Repræsentation efter i 1994 at have modtaget klagen, ikke blot de spanske myndigheder om, at skattefritagelsen muligvis indeholdt statsstøtte, men også, at der kunne være tale om ulovlig støtte, som i givet fald skulle tilbagebetales. Endvidere betegnede Kommissionen aldrig i sin korrespondance med de spanske myndigheder direkte eller indirekte skattefritagelsen som forenelig med fællesmarkedet.

- (94) Hvad angår den berettigede forventning, fordi der fandtes andre skattelettelser i andre dele af Spanien, skal det gentages, at de adskiller sig tydeligt fra de foreliggende foranstaltninger, som allerede beskrevet. Under disse betingelser er det vanskeligt at begrunde, at så forskellige foranstaltninger skal behandles ens. Der mindes i øvrigt om, at Kommissionen på grund af manglende anmeldelse eller klage ikke har kunnet udtale sig om de øvrige skattelettelsers forenelighed. Den har heller ikke udtalt sig hverken direkte eller indirekte om disse foranstaltninger.

- (95) Hvad angår RSV-dommens præcedens⁽⁷¹⁾, som tredjemand henviser til som grundlag for en berettiget for-

⁽⁶⁷⁾ Se præmis 14 i Domstolens dom af 20. september 1990 i sag C-5/89, Kommissionen mod Tyskland, Sml. 1990 I, s. 3437; præmis 51 i Domstolens dom af 20. marts 1997 i sag C-169/95, Spanien mod Kommissionen, Sml. 1997 I, s. 135, og præmis 25 i dom af 20. marts 1997 i sag C-24/95, Rheinland-Pfalz mod Alcan Deutschland GmbH, anmodning om præjudiciel afgørelse: Bundesverwaltungsgericht, Tyskland, Sml. 1997 I, s. 1591.

⁽⁶⁸⁾ Se præmis 16 i Domstolens dom af 20. september 1990, der er nævnt i fodnote 71, og præmis 18 i Domstolens dom af 10. juni 1993 i sag C-183/91, Kommissionen mod Grækenland, Sml. 1993 I, s. 3131.

⁽⁶⁹⁾ Beslutning om ikke at gøre indsigelse og om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure.

⁽⁷⁰⁾ Beslutning om at afslutte den formelle undersøgelsesprocedure.

⁽⁷¹⁾ Se fodnote 24.

ventning som følge af det lange tidsrum mellem Kommissionens første brev af 25. maj 1994 og beslutningen om at indlede proceduren over for skattefritagelsen, er det vigtigt at holde sig denne sags særlige omstændigheder for øje. I RSV-sagen blev støtten anmeldt formelt til Kommissionen, dog med en vis forsinkelse. Desuden vedrørte den en række supplerende omkostninger i forbindelse med en transaktion, som allerede havde modtaget støtte godkendt af Kommissionen. Der var tale om en sektor, som i en årrække havde modtaget støtte, som Kommissionen havde godkendt. Derfor var der ikke behov for en tilbundsående undersøgelse for at afgøre, om støtten var forenelig. I den foreliggende sag er støtten derimod ikke blevet anmeldt, der er ikke forbindelse til støtte godkendt af Kommissionen, og der er ikke tale om en sektor, der allerede har modtaget støtte. Derfor finder Kommissionen, at RSV-dommen ikke kan danne præcedens for denne sag.

- (96) Endvidere oplyses det, at grunden til, at der er gået så lang tid, i vid udstrækning er, at de spanske myndigheder ikke har samarbejdet. Ved brev af 19. januar 1996 til Spaniens Faste Repræsentation udbad Kommissionen sig detaljerede oplysninger om, hvem foranstaltningerne eventuelt kunne gavne. Ved fax af 16. februar 1996, bekræftet ved brev af 19. februar 1996, anmodede Spaniens Faste Repræsentation om en forlængelse af fristen på to uger. Ved brev af 21. marts 1996 anmodede Spaniens Faste Repræsentation om en ny forlængelse af fristen på 30 dage. Selv om de spanske myndigheder havde anmodet om disse forlængelser, hvilket gav anledning til at formode, at de havde tænkt sig at svare, modtog Kommissionen aldrig svar på sin anmodning fra de spanske myndigheder. Endvidere oplyser Kommissionen, at de spanske myndigheder i denne periode blev informeret om de procedurer, den havde indledt som følge af de klager, der blev indgivet i 1996 over støtte til Demesa ⁽⁷²⁾ og i 1997 over støtte til Ramodín SA ⁽⁷³⁾, i forbindelse med de skattelettelser ⁽⁷⁴⁾, der blev indført i Álava i 1996, og som disse virksomheder blandt andet nød godt af. Da begge sager blev afsluttet med, at skattelettelserne fra 1996 blev erklæret for ulovlige og uforenelige, gav de oplysninger, som de spanske myndigheder modtog, ikke anledning til en berettiget forventning om, at skattefritagelsen skulle være forenelig, men lod snarere ane, at den kunne være uforenelig.

⁽⁷²⁾ Undersøgelse af statsstøtte til Demesa (se fodnote 51), endelig beslutning 1999/718/EF (se fodnote 5).

⁽⁷³⁾ Undersøgelse af statsstøtte til Ramodín, beslutning af 30.3.1999 om at indlede procedure (EFT C 194 af 10.7.1999, s. 18, endelig beslutning 2000/795/EF (se fodnote 27).

⁽⁷⁴⁾ Støttesag C-49/99, C-50/99 og C-52/99 vedrørende støtteordningerne i form af skattelettelser i medfør af artikel 26 i hver af følgende regionallove: Norma Foral 24/1996 af 5. juli (Álava), Norma Foral 7/1996 af 4. juli (Guipúzcoa) og Norma Foral 3/1996 af 26. juni (Vizcaya).

- (97) Under disse omstændigheder finder Kommissionen, at den ikke har givet nogen berettiget forventning om, at skattefritagelsen kunne blive betragtet som forenelig. Derfor kan støttemodtagerne ikke påberåbe sig tilsidesættelse af berettiget forventning eller retssikkerheden i forbindelse med skattefritagelsen. I denne forbindelse mindes der om, at »efter fast praksis står adgangen til at påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning åben for enhver i forbindelse med begrundede forventninger, som en fællesskabsinstitution har givet anledning til [...]. Omvendt kan ingen påberåbe sig tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, såfremt administrationen ikke har afgivet præcise løfter« ⁽⁷⁵⁾.

- (98) På baggrund af de fremførte argumenter finder Kommissionen, at støttemodtagerne ikke kan påberåbe sig generelle fællesskabsretlige principper som princippet om berettiget forventning eller retssikkerhed i forbindelse med den uforenelige støtte, der allerede er tildelt. Derfor er der intet i vejen for at anvende artikel 14, stk. 1, i forordning (EF) nr. 659/1999, hvori det hedder: »i negative beslutninger om ulovlig støtte bestemmer Kommissionen, at den pågældende medlemsstat skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at kræve støtten tilbagebetalt fra støttemodtageren«. Derfor bør de spanske myndigheder i denne sag træffe alle de nødvendige foranstaltninger for at geninddrive den støtte, der allerede er udbetalt, med henblik på at genoprette den økonomiske situation, støttemodtagerne ville have befundet sig i uden den ulovlige tildeling af støtten. Tilbagebetalingen af støtten skal ske efter de procedurer og bestemmelser, der er fastsat i spansk lov, og omfatte alle forfaldne renter beregnet fra den dato, hvor støtten blev tildelt, til den faktiske tilbagebetalingsdato på grundlag af den referencerentesats, der blev brugt på denne dato til at beregne nettosubventionsækvivalenten for regionalstøtte i Spanien ⁽⁷⁶⁾.

- (99) Denne beslutning omhandler ordningen og skal efterkommes øjeblikkeligt, blandt andet skal enhver individuel støtte, der er tildelt under ordningen, tilbagebetales. Kommissionen minder ligeledes om, at denne beslutning ikke udelukker, at individuelle støttetildelinger kan betragtes helt eller delvis som forenelige med fællesmarkedet i kraft af deres egne karakteristika, enten i kraft af en tidligere kommissionsbeslutning eller en gruppefritagelsesforordning.

⁽⁷⁵⁾ Præmis 300 i den dom, der er nævnt i fodnote 55.

⁽⁷⁶⁾ Kommissionens brev til medlemsstaterne SG(91) D/4577 af 4. marts 1991. Se også Domstolens dom af 21. marts 1990 i sag 142/87, Belgien mod Kommissionen, Sml. 1990 I, s. 959.

7. KONKLUSIONER

(100) På baggrund af ovenstående konkluderer Kommissionen:

- a) at Spanien ulovligt har indrømmet visse nyoprettede virksomheder i Guipúzcoa en fritagelse for selskabsskatten i strid med traktatens artikel 88, stk. 3
- b) at denne fritagelse for selskabsskatten er uforenelig med fællesmarkedet
- c) at de spanske myndigheder skal indstille udbetalingen af en eventuel støttesaldo, som nogle støttemodtagere kan have til gode; at de spanske myndigheder skal træffe alle nødvendige forholdsregler for, at den uforenelige støtte, der allerede er udbetalt, tilbagebetales for at genoprette den økonomiske situation, støttemodtageren ville have befundet sig i uden den ulovlige støtte —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den statsstøtte i form af en nedsættelse af beskatningsgrundlaget, som Spanien ulovligt tildelte provinsen Territorio Histórico de Guipúzcoa i strid med traktatens artikel 88, stk. 3, ved artikel 14 i Norma Foral (regionallov) nr. 18 af 5. juli 1993, er uforenelig med fællesmarkedet.

Artikel 2

Spanien afskaffer den støtteordning, der er omhandlet i artikel 1, hvis den fortsat har virkninger.

Artikel 3

1. Spanien træffer alle nødvendige forholdsregler for, at støttemodtagerne tilbagebetaler den støtte, der er omhandlet i artikel 1, og som er tildelt ulovligt. Spanien indstiller al udbetaling af udestående støtte.

2. Tilbagesøgningen skal ske uophørligt og i overensstemmelse med national lovgivning, hvis denne giver mulighed for at efterkomme beslutningen hurtigt og effektivt. Den støtte, der skal tilbagebetales, pålægges renter fra det tidspunkt, den blev stillet til rådighed for støttemodtagerne, og indtil den er blevet tilbagebetalt. Renterne beregnes på basis af den referencesats, der anvendes til at beregne subventionsækvivalenten for regionalstøtte.

Artikel 4

Spanien underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 5

Denne beslutning er rettet til Kongeriget Spanien.

Udfærdiget i Bruxelles, den 20. december 2001.

På Kommissionens vegne
Mario MONTI
Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 5. juni 2002

om skattefritagelser og lån på lempelige vilkår, som Italien har indrømmet til fordel for offentlige forsyningsværker med offentlig aktiemajoritet

Statsstøtte C 27/99 (ex NN 69/98)

(meddelt under nummer K(2002) 2006 endelig)

(Kun den italienske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2003/193/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler ⁽¹⁾, under hensyntagen til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFORLØB

(1) Den 3. marts 1997 modtog Kommissionen en klage over påstået statsstøtte, som Italien skulle have indrømmet forskellige offentlige forsyningsværker i form af skattefritagelser og adgang til lån på lempelige vilkår.

(2) Ved brev af 12. maj, 16. juni og 21. november 1997 anmodede Kommissionens tjenestegrene de italienske myndigheder om en første række af oplysninger om de pågældende foranstaltninger. Ved brev af 17. december 1997, der indgik i Kommissionen den 23. december 1997, gav de italienske myndigheder nogle af de ubedte oplysninger. På begæring af de italienske myndigheder blev der den 19. januar 1998 afholdt et møde i Rom.

(3) Ved brev af 17. maj 1999 («beslutningen om procedurens iværksættelse») underrettede Kommissionen Italien om sin beslutning om at indlede proceduren efter traktatens artikel 88, stk. 2, over for de i klagen omhandlede foranstaltninger.

(4) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽²⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til de omhandlede foranstaltninger.

(5) Kommissionen har modtaget bemærkninger fra interesserede parter. Bemærkningerne er blevet videregivet til Italien, som svarede ved at fremsende sine bemærkninger den:

— 2. august 1999: første fremsendelse af bemærkninger

— 15. oktober 1999: anmodning om forlængelse af fristen for fremsættelse af bemærkninger

— 28. oktober 1999: bemærkninger om lånene fra Cassa Depositi e Prestiti (spare- og lånekassen — »CDDPP«)

— 14. december 1999: anmodning om forlængelse af fristen for fremsættelse af bemærkninger

— 3. februar 2000: yderligere bemærkninger

— 8. februar 2001: brev, hvori de italienske myndigheder meddelte, at den i bemærkningerne fra Federazione Gas Italia («Gas-it») omhandlede foranstaltning ikke ville blive vedtaget

— 31. juli og 3. august 2001: anmodning om forlængelse af fristen for besvarelse af Kommissionens brev af 25. juli 2001

— 25. oktober 2001: bemærkninger til »skattefritagelsen for overførsler« (se betragtning 16)

⁽¹⁾ EFT C 220 af 31.7.1999, s. 14.

⁽²⁾ Se fodnote 1.

- 22. november 2001: bemærkning om CDDPP-låne-
- 21. december 2001: bemærkning om CDDPP-låne-
- (6) Kommissionen har modtaget bemærkninger fra interesserede parter den:
- 31. august 1999: bemærkninger fra Bundesverband der Deutschen Industrie (»BDI«)
- 10. september 1999: bemærkninger fra Azienda Elettrica Municipale SpA (»AEM«) og ACEA SpA (»ACEA«)
- 21. januar 2000: yderligere bemærkninger fra AEM og ACEA.
- (7) Kommissionen modtog yderligere bemærkninger fra interesserede parter den:
- 16. marts 2000: bemærkninger fra Confservizi CISPEL (»CISPEL«)
- 13. marts og 17. april 2000: bemærkninger fra Gas-it vedrørende en ny foranstaltning, som den italienske stat havde påtænkt, og som sammen med de foranstaltninger, der allerede indgår i undersøgelsen, ville medføre ydelse af yderligere støtte
- 11. april 2000: bemærkninger fra Azienda Mediterranea Gas e Acqua SpA (»AMGA«).
- (8) Endelig modtog Kommissionen nogle andre bemærkninger fra AMGA, ACEA og AEM den 12. juni 2000. Den 7. juli 2000 sendte samme parter Kommissionen nogle bemærkninger vedrørende Retten i Første Instans' dom i sagen Alzetta Mauro ⁽³⁾.
- (9) Desuden sendte Kommissionen brev til de italienske myndigheder den:
- 23. august 1999: første brev efter beslutningen om procedurens iværksættelse
- 1. oktober 1999: brev med videregivelse af bemærkningerne fra interesserede parter
- 5. oktober 1999: rykkerskrivelse i forbindelse med brev af 23. august 1999
- 25. oktober 1999: indrømmelse af en forlængelse af fristen for fremsættelse af yderligere bemærkninger
- 21. januar 2000: rykkerskrivelse i forbindelse med brev af 23. august 1999
- 4. februar 2000: brev med videregivelse af nogle andre bemærkninger fra interesserede parter
- 11. og 14. april 2000: brev med videregivelse af yderligere oplysninger fra interesserede parter
- 25. april 2000: meddelelse om anmeldelsespligt for de nye støtteforanstaltninger i henhold til traktatens artikel 87 i forbindelse med de af Gas-it omtalte foranstaltninger
- 25. juli 2001: anmodning om forklaringer vedrørende afgiftsfritagelsen for overførsler (se betragtning 16)
- 17. august 2001: indrømmelse af en forlængelse af fristen for fremsættelse af yderligere bemærkninger.
- (10) Kommissionen mødtes endvidere med repræsentanter for ACEA og AEM den 18. november 1999, den 23. marts og den 20. juni 2000. Den 14. april 2000 mødtes den med repræsentanter for Gas-it.
- (11) Kommissionen mødtes med de italienske myndigheder den 24. oktober 2001.

2. BESKRIVELSE AF FORANSTALTNINGERNE

2.1. Den nationale retsorden

- (12) I Italien har de lokale myndigheder (kommunerne) traditionelt direkte eller indirekte leveret forskellige lokale tjenester ⁽⁴⁾ til deres lokalsamfund (som f.eks. distribution og behandling af vand, befordring eller distribution af gas) under anvendelse af forskellige organer. I 1990 indførtes der ved lov nr. 142 af 8. juni 1990 (»lov 142/90«) en reform af de lovfæstede organer, der tilbydes kommunerne med henblik på forvaltning af sådanne tjenester. I medfør af nævnte lovs artikel 22, som senere ændret ved artikel 17, 58. afsnit, i lov nr. 127 af 15. maj 1997, kan kommunen nemlig levere tjenester:

⁽³⁾ Dom af 15. juni 2000 i forenede sager T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, fra T-600/97 til T-607/97, T-1/98, fra T-3/98 til T-6/98 og T-23/98, Sml. 2000 II, s. 2319.

⁽⁴⁾ Sædvanligvis gennem enheder med særskilt forvaltning og regnskabsføring, de såkaldte *kommunale værker*.

- a) direkte (*under kommunalforvaltningen*) 142/90»), skal klassificeres som statsstøtte, som omhandlet i traktatens artikel 87, og om de er forenelige med fællesmarkedet. Det drejer sig om bestemmelserne i
- b) gennem en enhed med særskilt forvaltning og regnskabsføring (*særskilt virksomhed*) a) artikel 3, 69. afsnit, i lov nr. 549 af 28. december 1995 sammen med bestemmelsen i artikel 13 a i lovdekret nr. 6 af 12. januar 1991 (7)
- c) gennem en institution, der udfører ikke-forretningsmæssige tjenester b) artikel 3, 70. afsnit, i lov 549/1995 sammen med bestemmelsen i artikel 66, 14. afsnit, i lovdekret nr. 331 af 30. august 1993 (8), samt
- d) gennem eneretsbevilling til offentlige eller private selskaber (*eneretsbevilling til tredjemand*) c) artikel 9 a indsat i lov nr. 488 af 9. august 1986, »Ophøjelse til lov med ændringer af lovdekret nr. 318 af 1. juli 1986, om hasteforanstaltninger for de offentlige finanser« (herefter benævnt »artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986«).
- e) gennem stiftelse af forretningsmæssige selskaber (*aktieselskaber*) eller selskaber med begrænset ansvar med offentlig majoritetsandel.
- (13) Ved artikel 12 i lov nr. 498 fra 1992 (»lov 498/92«), indførtes der en yderligere mulighed for forvaltning af sådanne tjenester, nemlig stiftelse af aktieselskaber med offentlig minoritetsandel.
- (14) Når der er tale om offentlige tjenester, der leveres a) direkte af kommunen eller b) gennem en enhed med særskilt regnskabsføring kan tjenesteyderen sædvanligvis ikke arbejde uden for hjemkommunens område (5). Derimod er de i medfør af lov 142/90 stiftede aktieselskaber ikke begrænsede af loven til et forudfastsat område eller virke, og de udøver almindeligvis deres virke som almindelige forretningsmæssige foretagender, der er underkastet de privat- og handelsretlige bestemmelser (6).
- (15) I beslutningen om procedures iværksættelse gav Kommissionen udtryk for tvivl med hensyn til, om ikke visse nationale bestemmelser, der finder anvendelse på aktieselskaber med offentlig majoritetsandel, der er stiftet i medfør af lov 142/90 (»aktieselskaber i henhold til lov
- (16) I henhold til artikel 3, 69. og 70. afsnit, i lov 549/1995 forbeholdes der aktieselskaber med offentlig majoritetsandel, der er stiftet i medfør af lov 142/90, en særlig beskatningsordning, nemlig:
- a) fritagelse for alle afgifter på overførsler i forbindelse med omdannelse af særskilte virksomheder og kommunale værker til aktieselskaber (»fritagelse for afgifter på overførsler«)
- b) treårig fritagelse for selskabsskat, dog ikke ud over skatteåret 1999, for aktieselskaber med offentlig majoritetsandel (»treårig fritagelse for selskabsskat«).
- (17) I artikel 3, 69. afsnit, i lov 549/95 med henvisning til artikel 13 a i lovdekret nr. 6 af 12. januar 1991 (herefter benævnt »69. afsnit«) står der, at overførsel af aktiver i forbindelse med omdannelse af særskilte virksomheder og kommunale værker til aktieselskaber, der er stiftet i medfør af lov 142/90 og lov 498/92, nyder godt af fritagelse, for så vidt angår:
- a) tinglysningsgebyr
- b) stempelafgift
- c) skat på ejendomsværdistigning (INVIM)

(5) Det skal dog bemærkes, at en kommune i medfør af artikel 4, stk. 1, i præsidentens dekret nr. 902 af 4. oktober 1986 efter aftale med andre interesserede kommuner kan udvide sin virksomhedsområde til at omfatte nævnte kommuners områder. Italiensk retspraksis har imidlertid begrænset denne mulighed, således at den kun kan udnyttes på bestemte vilkår: se f.eks. Det Rådgivende Råd for Regeringen, afsnit IV, 29. september 1988, nr. 1291; afsnit V, 3. august 1995, nr. 1159; afsnit V, 14. november 1996, nr. 1374.

(6) Se f.eks. *Omstødselsdomstolen, Samlede afsnit*, 6. maj 1995, nr. 4989.

(7) Ophøjet med ændringer til lov nr. 8 af 15. marts 1991.

(8) Ophøjet til lov nr. 427 af 29. oktober 1993.

- d) hypoteks- og hartkornsafgifter
- e) enhver anden afgift eller skat i forbindelse med overførslen.
- (18) Den i 69. afsnit omhandlede beskatningsordning er siden videreført i artikel 115, stk. 6, og artikel 118, stk. 1 og 2, i lovdekret nr. 267 af 18. august 2000.
- (19) Artikel 3, 70. afsnit, i lov 549/95 sammen med bestemmelserne i artikel 66, 14. afsnit, i lovdekret nr. 331 af 30. august 1993 ⁽⁹⁾ (herefter benævnt »70. afsnit«) omhandler en treårig fritagelse for selskabsskat (IRPEG og ILOR) til fordel for aktieselskaber i henhold til lov 142/90 at regne fra datoen for erhvervelsen af retsevne, dog ikke ud over det skatteår, der udløber den 31. december 1999.
- (20) I henhold til artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986 indrømmes aktieselskaber med offentlig majoritetsandel, der yder offentlige tjenester, mulighed for at optage lån på lempelige vilkår i Cassa Depositi e Prestiti (»CDDPP«). Ifølge oplysningerne fra de italienske myndigheder er der ydet sådanne lån til aktieselskaber i henhold til lov 142/90 fra 1994 til 1998 ⁽¹⁰⁾. De lån, der undersøges i nærværende beslutning er alene dem, der er ydet til aktieselskaber i henhold til lov 142/90 i overensstemmelse med artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986.
- (23) Med hensyn til betragtning 22, litra a), hævder ovennævnte virksomheder, at aktieselskaber i henhold til lov 142/90 leverede tjenester med eneret på hjemkommunens område. Samtidig deltog de ikke i udbud med henblik på tildeling af tjenester på andre kommuners områder. Den eneste undtagelse skulle angivelig være udbuddet om drift af vandledningen i Arezzo, hvori ACEA, AMGA og Compagnie Générale des Eaux deltog ⁽¹¹⁾. Endvidere deltog AMGA sammen med Lyonnaise des eaux i udbuddet om drift af det integrerede vandvesen i Alto Valdarno ⁽¹²⁾. De hævder endvidere, at de pågældende foranstaltninger ikke har lettet adgangen til nye markeder for aktieselskaber i henhold til lov 142/90. Skattelettelsen var nemlig ubetydelig i forhold til udgifterne til fremstød på nye markeder (f.eks. i sektoren for telekommunikationer).

3. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

- (21) Kommissionen har modtaget bemærkninger fra forskellige interesserede parter.
- (22) Nogle virksomheder (AEM, AMGA og ACEA) har fremsendt følgende bemærkninger:
- a) foranstaltningerne udgør ikke statsstøtte; eftersom de sektorer, hvori aktieselskaber i henhold til lov 142/90 arbejder, ikke var åbne for konkurrence, kunne de pågældende foranstaltninger ikke forvride
- b) uanset om foranstaltningerne måtte anses for at være statsstøtteforanstaltninger eller ej, ville der under alle omstændigheder være tale om støtte, der må betragtes som en eksisterende støtte
- c) subsidiært måtte sådan støtte anses for at være forenelig med fællesmarkedet i henhold til artikel 87, stk. 3, litra c), eftersom disse foranstaltninger, selv om de var midlertidige, skulle lette omdannelsen og omstruktureringen af selskaberne, således at de blev i stand til at klare overgangen fra et lukket marked til et liberaliseret marked.
- (24) For så vidt angår betragtning 22, litra b), hævder nævnte virksomheder, at klassificeringen af de pågældende foranstaltninger som eksisterende statsstøtte bygger på to slags betragtninger. For det første skal det understreges, at kommuner og kommunale værker har været fritaget for selskabsskat lige fra århundredets begyndelse. De nye aktieselskaber i henhold til lov 142/90 er ud fra et økonomisk synspunkt de samme særskilte virksomheder, som nød godt af nævnte skattefritagelse. Den treårige fritagelse i henhold til 70. afsnit udgør i virkeligheden en begrænsning af en tidligere skattefritagelse. Artikel 70 står derfor hverken for en ny foranstaltning eller en ændring af en bestående foranstaltning, og må derfor klassificeres som en eksisterende støtte.

⁽⁹⁾ I bestemmelserne står der, at samme beskatningsordning, der gælder for den lokale myndighed, der kontrollerer aktieselskaber i henhold til lov 142/90, finder anvendelse på selve aktieselskabet i tre år at regne fra erhvervelsen af retsevne. Aktieselskabet nyder derfor godt af nævnte treårige fritagelse for selskabsskat.

⁽¹⁰⁾ Bemærkninger fra de italienske myndigheder af 28. oktober 1999 og af 21. december 2001.

⁽¹¹⁾ Bemærkninger fra AEM og ACEA af 21. januar 2000, punkt 28.

⁽¹²⁾ Bemærkninger fra AMGA af 11. april 2000, punkt 23. Det er ikke klart, om disse bemærkninger går på samme udbud, som det der omtales af AEM og ACEA i disses bemærkninger af 21. januar 2000.

- (25) Det forhold, at de markeder, hvor aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 arbejdede, var lukkede for konkurrence, betyder for det andet i videre forstand, at nævnte foranstaltninger nu alle bør klassificeres som eksisterende støtte (se bl.a. artikel 1, litra b), nr. v), i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93⁽¹³⁾ og Retten i Første Instans' dom i sagen Alzetta Mauro⁽¹⁴⁾.
- (26) For så vidt angår det i betragtning 22, litra c) omhandlede punkt, forklarer AEM, AMGA og ACEA, at de pågældende foranstaltninger udelukkende havde til formål at lette overgangen fra en monopolmarkedsstruktur til en konkurrencesituation, og at muliggøre deltagelse af privat kapital og privat ejendom i driften af lokale forsyningsværker. Der bør derfor anlægges den betragtning, at de pågældende foranstaltninger falder ind under artikel 87, stk. 3, litra c), for så vidt som der er tale om støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene, nemlig levering af lokale offentlige tjenester. Kommissionen har tidligere udtalt sig positivt om, hvorvidt en støtte, der tager sigte på at lette overgangen fra en monopolmarkedsstruktur til en konkurrencestruktur, er forenelig med fællesmarkedet i medfør af artikel 87, stk. 3, litra c) (se bl.a. Kommissionens beslutning om Milk Marketing Board⁽¹⁵⁾ og beslutningen om nederlandske kommunale befodringsforetagender⁽¹⁶⁾).
- (27) Endvidere hævder de, at foranstaltningerne ikke gav anledning til forskelsbehandling, eftersom mulige private konkurrenter til aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 ikke havde nødig at omdanne sig til privatretlige selskaber for frit at kunne arbejde på markedet, og at staten desuden ikke har givet afkald på midler, som den havde ret til, eftersom den manglende skatteindtægt ville blive udlignet gennem højere afkast til kommunerne.
- (28) Cispel — sammenslutningen af aktieselskaber i henhold til lov 142/90 og særskilte virksomheder — har bemærket følgende:
- a) på det tidspunkt, hvor de pågældende foranstaltninger blev vedtaget, var der i den pågældende erhvervsgræn en lovlig monopolsituation. De lokale myndigheder kan forbeholde den direkte drift af visse forsyningsværker på deres område for sig selv, eller de kan overlade driften af sådanne værker til tredjemand gennem udstedelse af en eneretsbevilling. Der er derfor ingen konkurrence, og mangelen på konkurrence betyder, at foranstaltningen ikke kan anses for at være en statsstøtte som omhandlet i artikel 87, stk. 1
- b) de pågældende foranstaltninger skulle fremme omdannelsen af offentligretlige virksomheder til almenretlige virksomheder ved overgangen fra en monopolsituation til en konkurrencesituation. Foranstaltningerne gav ikke anledning til forskelsbehandling mellem offentlige og private virksomheder, eftersom sidstnævnte befandt sig i en anden situation: de havde nemlig ikke behov for nogen omdannelse for at kunne arbejde på markedet. Disse foranstaltninger bør derfor i det mindste anses for at være forenelige med fællesmarkedet i henhold til artikel 87, stk. 3, litra c), da der er tale om støtte, der skal fremme udviklingen af visse erhvervsgrene
- c) endvidere udgør de pågældende foranstaltninger ikke støtte, eftersom: i) aktieselskaber i henhold til lov 142/90 ikke er virksomheder, der henhører under konkurrenceretten, ii) foranstaltningerne er begrænsede til kun at udligne de yderligere udgifter til den offentlige tjeneste, der er overdraget til disse aktieselskaber, iii) foranstaltningerne finansieres ikke ved statsmidler, eftersom staten giver afkald på skatteindtægter på centralt plan, men vinder på lokalt plan, iv) der er tale om almene foranstaltninger, v) de er berettigede som følge af systemets karakter eller forvaltning: ifølge italiensk skatteret har lovgiveren et vidt spillerum for fastsættelse af, hvem der skal beskattes, og havde således mulighed for at fastsætte en overgangsperiode med skattefritagelse til fordel for selskaber i henhold til lov 142/90, vi) de ikke har påvirket samhandelen mellem medlemsstater, men udelukkende tager sigte på det lokale marked, vii) afgiftsfritagelsen for overførsler ikke medfører nogen fordel for aktieselskaberne, eftersom disse afgifter under alle omstændigheder skulle have været betalt af kommunen.
- (29) Subsidiært hævder Cispel, at de pågældende foranstaltninger er omfattede af den i traktatens artikel 87, stk. 3, litra b), fastsatte undtagelsesbestemmelse, der omhandler: »støtte, der kan afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi« og af artikel 86, stk. 2.

⁽¹³⁾ EFT L 83 af 27.3.1989, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Se fodnote 3.

⁽¹⁵⁾ Sag C 45/93 (N 663/93), (EFT C 100 af 9.4.1994, s. 9).

⁽¹⁶⁾ Sag N 199/99 (nederlandske kommunale befodringsforetagender) (EFT C 379 af 31.12.1999, s. 11).

- (30) Bundesverband der Deutschen Industrie (det tyske industriforbund) har bemærket, at skattefritagelserne og lånene på lempelige vilkår til fordel for statskontrollerede virksomheder vil kunne fremkalde konkurrenceforvridninger ikke blot i Italien, men også i Tyskland.
- (31) Gas-it, en italiensk sammenslutning af private erhvervsdrivende i sektoren for distribution af gas, der arbejder på grundlag af eneretsbevillinger, som udstedes af lokale myndigheder, bemærker, at de af Kommissionen angivne foranstaltninger udgør statsstøtte. Blandt andet udgør den treårige fritagelse for selskabsskat klart en statsstøtte, eftersom private virksomheder, der udfører samme aktiviteter som aktieselskaber i henhold til lov 142/90 i modsætning til sidstnævnte skal betale ca. 50 % af deres overskud i selskabsskat. Gas-it understreger også, at artikel 87, stk. 3, litra c), ikke kunne påberåbes med henblik på at berettiggende disse foranstaltninger, eftersom de ikke skulle fremme udviklingen i en hel erhvervsgren, men give fordele til virksomheder, der arbejder i denne erhvervsgren, på grundlag af deres retlige form (foretagender, der er omdannet til aktieselskaber) og deres aktiemæssige struktur (offentlig majoritet og privat minoritet). Endelig bemærker Gas-it, at de italienske myndigheder var i gang med drøftelserne af et lovforslag, der ville have givet yderligere fordele til aktieselskaber i henhold til lov 142/90. Den 8. februar 2001 meddelte de italienske myndigheder dog Kommissionen, at behandlingen af nævnte forslag var blevet stoppet.
- (32) De italienske myndigheder har bemærket, at de pågældende foranstaltninger udelukkende finder anvendelse på virksomheder, der næsten udelukkende er beskæftiget med levering af de tjenester, som de definerer som lokale offentlige tjenester: nemlig tjenester på lokalt plan i sektorerne for el, gas, vand, befordring, affald og farmaceutiske produkter. De italienske myndigheder hævder, at foranstaltningerne ikke udgør statsstøtte af følgende årsager:

- a) de har ikke medført nogen som helst konkurrenceforvridning, eftersom de sektorer, hvor aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 arbejdede, ikke var åbne for konkurrence, dengang foranstaltningerne blev vedtaget
- b) de påvirker ikke samhandelen inden for Fællesskabet, eftersom disse virksomheders aktiviteter er rent lokal
- c) de finansieres ikke ved statsmidler, og staten mister ingen midler, som den har ret til. Da modtagerne er

en del af den offentlige forvaltning, var de nemlig allerede fritaget for skat allerede før de blev omdannet til aktieselskaber. Staten får snarere højere indtægter på kommunalt plan.

- (33) Myndighederne hævder endvidere, at skulle de pågældende foranstaltninger anses for at være statsstøtte, bør de anses for at være eksisterende støtte, eftersom de pågældende erhvervsgrene ikke var åbne for konkurrence på det tidspunkt, foranstaltningerne blev vedtaget. Subsidiært vil en sådan støtte være forenelig med traktaten i medfør af dennes artikel 87, stk. 3, litra c) (støtte til omstrukturering) og artikel 86, stk. 2 (tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse).

- (34) Med hensyn til den i artikel 87, stk. 3, litra c), fastsatte undtagelsesbestemmelse hævder de italienske myndigheder, at de pågældende foranstaltninger har muliggjort omdannelsen af offentlige lokale forsyningsvirksomheder med henblik på tilpasning til et mere konkurrencepræget marked. De hævder desuden, at Kommissionen tidligere har erklæret, at støtte, der skal lette overgangen fra en monopolsituation til en situation med fri konkurrence, er forenelig med fællesmarkedet, og tilføjer, at i betragtning af det stadig meget lave konkurrenceniveau⁽¹⁷⁾ i de pågældende erhvervsgrene, er den i artikel 87, stk. 3, litra c), fastsatte betingelse, der går ud på at støtten ikke må ændre samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse, opfyldt.

- (35) For så vidt angår den i traktatens artikel 86, stk. 2, fastsatte undtagelsesbestemmelse, gør de italienske myndigheder gældende, at alle de pågældende virksomheder leverer tjenester af almindelig økonomisk interesse, og de slutter derfor, at ovennævnte artikel bør finde anvendelse på de pågældende foranstaltninger. Disse foranstaltninger finder anvendelse på alle de offentlige virksomheder, der leverer den slags tjenester. Kun den treårige fritagelse for selskabsskat finder udelukkende anvendelse på virksomheder med offentlig majoritetsandel, men det skyldes, at de offentlige myndigheders kontrol med den slags virksomheder er større end den, de har i virksomheder, hvor de kun har minoritetsandel.

- (36) Med hensyn til 69. afsnit, bemærker de italienske myndigheder også, at i) de pågældende afgifter under alle omstændigheder skulle have været betalt af kommunerne, hvorved foranstaltningen ikke kan anses for at give aktieselskaber i henhold til lov 142/90 nogen fordel, og at ii) fritagelsen for afgifter på overførsler bør anses for at være en foranstaltning, der er berettiget som følge af systemets karakter eller forvaltning.

⁽¹⁷⁾ Bemærkninger fra de italienske myndigheder af 2. august 1999, s. 10.

(37) Med hensyn til sidstnævnte påstand understreger de italienske myndigheder for det første, at ud fra et materielt synspunkt kan stiftelsen af et aktieselskab i medfør af lov 142/90 ikke sidestilles med stiftelsen af en almindelig forretningsmæssig virksomhed. For det andet udgør den pågældende fritagelse en anvendelse af princippet om skattemæssig neutralitet. Der er tale om et vejledende princip i den italienske skattelovgivning for omdannelse af en virksomheds retlige form (nemlig når en virksomhed skifter retlig form, men forbliver uændret set fra et økonomisk synspunkt). På grundlag af dette princip er en simpel omdannelse af en virksomheds retlige form uden betydning for skattepligten, for så vidt som den ikke indebærer en økonomisk fordel for virksomheden.

(38) For så vidt angår særlig artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986, forsikrer de italienske myndigheder, at lånene fra CDDPP er bevilget udelukkende til udførelse af den offentlige tjeneste, der er tildelt aktieselskaber i henhold til lov 142/90, hvorfor foranstaltningen bør anses for at være forenelig med fællesmarkedet i medfør af traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), eller artikel 86, stk. 2. Siden 1999 har CDDPP kunnet bevilge lån til en hvilken som helst leverandør af offentlige tjenester uanset dennes retlige form ⁽¹⁸⁾.

(39) Med hensyn til spørgsmålet om forskellen mellem den rentesats, der anvendes af CDDPP for de af denne bevilgede lån og den sats, som aktieselskaber i henhold til lov 142/90 ville have kunnet opnå på lånemarkedet, hævder de italienske myndigheder følgende: i bemærkningerne af 2. august 1999 forsikrer de, at CDDPP's rentesats kun har været lavere end markedssatsen i de tilfælde, hvor det var »hævet over enhver tvivl, at de pågældende aktiviteter var uden konkurrence«; i bemærkningerne af 28. oktober 1999 hævder de, at CDDPP's rentesats stort set lå på linje med markedssatsen. For at nå til denne slutning er de italienske myndigheder gået ud fra en sammenligning mellem CDDPP's rentesats og den højeste sats for lån til lokale myndigheder, som fastsættes af finansministeriet.

(40) I bemærkningerne af 22. november 2001 fremfører de italienske myndigheder de i betragtning 38 og 39 omhandlede argumenter. Den højeste rentesats, der fastsættes af finansministeriet for lån til lokale myndigheder, bør være referencesatsen for Kommissionens vurdering. Under alle omstændigheder forbød vedtægterne for aktieselskaber i henhold til lov 142/90 samt retspraksis,

at aktieselskaber i henhold til lov 142/90 arbejdede uden for hjemkommunens område. De italienske myndigheder har dog også anført, at det altid har været sædvane i CDDPP at holde virksomheder uden for finansiering, når »det havde vist sig, at disse udfoldede aktiviteter uden for hjemkommunen«.

(41) I bemærkningerne af 21. december 2001 tilføjer de italienske myndigheder endelig, at der ikke kan anlægges den betragtning, at CDDPP's rentesats har givet de pågældende virksomheder en fordel. Satserne for lån i CDDPP har hele tiden været højere end andre satser for lån på lempelige vilkår, der er fastsat ifølge finansministeriets parametre.

5. VURDERING AF FORANSTALTNINGERNE

(42) Som Kommissionen allerede anførte i beslutning om procedurens iværksættelse, indledte Kommissionen i betragtning af den pågældende lovgivnings omfattende og abstrakte art nærværende procedure alene i forbindelse med særlige aspekter, der er kortlagt i den forudgående analyse ⁽¹⁹⁾. Kommissionens analyse går således på de ordninger, der er indført ved de beskrevne foranstaltninger og ikke på de enkelte støtteforanstaltninger, der er indrømmet de enkelte virksomheder ⁽²⁰⁾. Disse ordninger er de redskaber, hvormed Italien har givet fordele til alle de virksomheder, der opfylder de i de pågældende ordninger fastsatte betingelser (nemlig aktieselskaberne i henhold til lov 142/90).

(43) Desuden har Italien ikke givet skattelettelser på individuelt grundlag, og det har ikke til Kommissionen anmeldt noget enkelttilfælde af støtte sammen med alle de oplysninger, som er nødvendige for at kunne analysere det. Kommissionen må derfor i lyset af foranstaltningernes art, foretage en generel og abstrakt undersøgelse af ordningerne såvel med hensyn til deres karakter af statsstøtte, som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1, som med hensyn til deres forenelighed med fællesmarkedet. Hele det nødvendige grundlag for vurderingen af, om ordningerne indebærer statsstøtte, og om denne er for-

⁽¹⁹⁾ Beslutningen om procedurens iværksættelse, tredje afsnit.

⁽²⁰⁾ Og allerede i beslutningen om procedurens iværksættelse forbeholdt Kommissionen sig nemlig ret til at indlede andre procedurer i forbindelse med individuelle støtteforanstaltninger, der måtte være indrømmet på grundlag af lovgivningen (beslutningen om iværksættelse af proceduren, punkt 3).

⁽¹⁸⁾ Regionalstyrelsens lovdekret nr. 284/1999 af 1. september 1999.

enelig med fællesmarkedet, skal derfor findes i selve ordningerne. Traktaten, forordning (EF) nr. 659/1999 og Domstolens retspraksis ⁽²¹⁾ bemyndiger Kommissionen til at foretage en sådan analyse.

sionen om disse særegenskaber og givet Kommissionen alle de oplysninger, som er nødvendige for en individuel vurdering.

5.1. Artikel 87, stk. 1

- (44) Kommissionen undersøger derfor ikke foranstaltningernes anvendelse i de enkelte tilfælde. Desuden skal det erindres, at Italien ikke i den foreliggende sag har anmodet Kommissionen om at analysere de enkelte tilfælde af ordningernes anvendelse. Kommissionen ved ikke nøjagtigt, hvor mange eller hvem der har nydt godt af de pågældende foranstaltninger ⁽²²⁾, den er ikke i besiddelse af alle vedkommende oplysninger, og den kender ikke størrelsen af det støttebeløb, der er ydet i de enkelte tilfælde.
- (45) For så vidt angår CDDPP-lånene, var såvel muligheden for at optage lånene som rentesatsen fastsat i almindelighed, og der blev ikke taget hensyn til særlige betingelser for den enkelte adkomstberettigede. De italienske myndigheder har ikke til Kommissionen anmeldt de individuelle lån, der af CDDPP blev bevilget aktieselskaber i henhold til lov 142/90. De har kun fremsendt en liste over de aktieselskaber i henhold til lov 142/90, der har nydt godt af CDDPP-lån, og denne indeholder ingen vedkommende oplysninger om virksomhedernes økonomiske situation og giver derfor ikke Kommissionen mulighed for at foretage en individuel vurdering. Kommissionen finder, at den udelukkende skulle vurdere enkelttilfælde, hvis de nationale myndigheder havde anmodet derom, og hvis de havde givet Kommissionen alle de oplysninger, som er nødvendige for at foretage en sådan vurdering, dvs. alle de oplysninger, som sædvanligvis bør tilstilles Kommissionen som led i en fuldstændig anmeldelse af en individuel støtte, som omhandlet i traktatens artikel 88, stk. 3. Efter procedurens iværksættelse har de italienske myndigheder været fuldt klar over Kommissionens tvivl med hensyn til den pågældende ordning. Fandt de italienske myndigheder, at nogle tilfælde på grund af deres særegenheder skulle vurderes individuelt, skulle de have underrettet Kommissionen om disse særegenskaber og givet Kommissionen alle de oplysninger, som er nødvendige for en individuel vurdering.
- (46) En statslig foranstaltning udgør statsstøtte, som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1, når den
- ydes af en medlemsstat eller ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form
 - begunstiger visse virksomheder eller visse produktioner (indrømmelse af en selektiv fordel)
 - forvrider eller truer med at forvride konkurrencen
 - påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.
- (47) Kommissionen konstaterer, at den treårige fritagelse for selskabsskat og de lån, der er bevilget i medfør af artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986, udgør foranstaltninger, der opfylder alle de i traktatens artikel 87, stk. 1, fastsatte kriterier. Nævnte foranstaltninger har derfor medført, at der er ydet de adkomstberettigede en statsstøtte, som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1. Endvidere finder Kommissionen, at fritagelsen for afgift på overførsler ikke udgør en statsstøtte, som omhandlet i artikel 87, stk. 1, da den er berettiget som følge af systemets karakter eller forvaltning.
- Støtte, der ydes af en medlemsstat ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form*
- (48) For så vidt angår den treårige fritagelse for selskabsskat, forholder det sig således, at selv om foranstaltningen ikke indebærer en direkte udgift for staten, har den dog direkte virkning for statsbudgettet. Staten giver nemlig frivilligt afkald på en skatteindtægt, som den har lovfæstet ret til, og som den sædvanligvis ville have krævet. Det er derfor klart, at støtten er ydet ved hjælp af statsmidler. Domstolen har bestandig hævdet, at »en foranstaltning, hvorved offentlige myndigheder indrømmer visse virksomheder en afgiftsfritagelse, der selv om den ikke indebærer en overførsel af statslige midler, giver de fritagne virksomheder en gunstigere økonomisk stilling end andre afgiftspligtige, udgør en statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92, stk. 1« ⁽²³⁾.
- (49) For så vidt angår de lån, der er bevilget af CDDPP på lempelige vilkår, skal Kommissionen bemærke, at CDDPP ifølge den italienske lovgivning desangående er

⁽²¹⁾ Domstolens dom af 14. oktober 1987 i sag 248/84, Tyskland mod Kommissionen, Sml. 1987, s. 4013, præmis 17-18 i begrundelsen; af 5. oktober 1994 i sag C-47/91, Italien mod Kommissionen, Sml. 1994 I, s. 4635, præmis 20-21 i begrundelsen; af 17. juni 1999 i sag C-75/97, Belgien mod Kommissionen, Sml. 1999 I, s. 3671, præmis 48; af 19. oktober 2000, de forenede sager C-15/98 og C-105/99, Italien og Sardegna Lines mod Kommissionen, Sml. 2000 I, s. 8855, præmis 51 i begrundelsen.

⁽²²⁾ I brev af 2. august 1999 hævder de italienske myndigheder, at der er stiftet ca. 100 aktieselskaber i henhold til lov 142/90. I brevet fra marts 2000 fremsendte de italienske myndigheder en liste over 31 aktieselskaber i henhold til lov 142/90, som har nydt godt af de pågældende skattemæssige foranstaltninger. De pågældende skattemæssige foranstaltninger finder anvendelse på et hvilket som helst aktieselskab i henhold til lov 142/90 i det øjeblik, det stiftes, hvorfor det ikke engang er klart, hvor mange støttemodtagere der er.

⁽²³⁾ Sag C-6/97, Den Italienske Republik mod Kommissionen, Sml. 1999 I, s. 2981, præmis 16 i begrundelsen.

oprettet og helt og fuldt kontrolleret af finansministeriet, nu økonomi- og finansministeriet. Finansministeriet har forsædt i bestyrelsen og udnævner dennes medlemmer og generaldirektøren. CDDPP's virke er underlagt parlamentets kontrol gennem et dertil nedsat udvalg. Med henblik på at fastslå, om en foranstaltning kan anses for at være statsstøtte, som omhandlet i traktatens artikel 87, »søndres der«, ifølge Domstolen, »ikke mellem tilfælde, hvor støtten ydes direkte af staten og tilfælde, hvor støtten ydes af offentlige eller private organer, som staten opretter eller udpeger« (24). De individuelle bevilninger af lån til aktieselskaber i henhold til lov 142/90 fra CDDPP's side udgør netop gennemførelsen af bestemmelsen i artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986. Desuden er CDDPP i italiensk retsorden udtrykkeligt defineret som statslig administration (25). Det, at en del af de midler, der forvaltes af CDDPP, er af privat oprindelse og skal tilbagebetales, er uden betydning i denne sammenhæng. Uanset om statskassen hele tiden var i besiddelse af de til de pågældende foranstaltninger svarende beløb eller ej, er det, at de til stadighed er underkastet offentlig kontrol og dermed står til rådighed for de behørigt nationale myndigheder, tilstrækkeligt til, at de må henhøre under kategorien statsmidler (26).

- (50) En række elementer viser klart, at disse lån, selv om de er bevilget af CDDPP, må tilregnes staten (27). CDDPP indgår i den offentlige forvaltnings strukturer, henhører under offentlig ret, og dens forvaltning er underkastet tilsyn fra de offentlige myndigheder. Selve lånene er udtrykkeligt omhandlede i artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986, og de skal overholde de betingelser (bl.a. rentesatsen), der er fastsat ved finansministerens dekret i overensstemmelse med artikel 9, stk. 3, i samme lovdekret. Alle disse elementer viser den offentlige myndigheds klare deltagelse i ydelsen af CDDPP-lånene. De lån, der er bevilget af CDDPP, er derfor bevilget af en medlemsstat eller ved hjælp af statsmidler.

Støtte, der begunstiger visse virksomheder eller visse produktioner

- (51) Ifølge Domstolens faste retspraksis bør begrebet statsstøtte ikke begrænses til kun at omfatte bevillinger af kapital eller tilskud, men også alle de foranstaltninger, der selv om de ikke er tilskud, kan frembringe samme økonomiske virkninger. Støttebegrebet er således mere generelt end tilskudsbegrebet, fordi det ikke blot omfat-

ter positive ydelser såsom selve tilskuddene, men ligeledes de indgreb, der under forskellige former letter de byrder, som normalt belaster en virksomheds budget, og har tilsvarende virkninger (28).

- (52) For så vidt angår den treårige fritagelse for selskabsskat, har denne foranstaltning samme virkning som et direkte tilskud, idet den fjerner en udgiftspost, som ellers ville have oprådt på den skattefritagnes budget (29). Den skattefritagnes nettooverskud bliver derfor højere end en hvilken som helst anden virksomheds i en lignende situation.
- (53) Som anført af de italienske myndigheder (30) og i nogle af de bemærkninger, Kommissionen har modtaget, var aktieselskaber i det pågældende tidsrum underkastet selskabsskat svarende til 50 % af deres overskud. Den pågældende fritagelse har gjort det muligt alene for de kommunale foretagender, der var omdannet til aktieselskaber i henhold til lov 142/90, i tre år, men ikke længere end til og med skatteåret 1999, at slippe for den almindelige aktieselskabsskat, når i det mindste majoriteten af aktiekapitalen forblev offentlig.
- (54) Den pågældende foranstaltning har derfor begunstiget visse virksomheder, som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1.
- (55) Ifølge Domstolens faste retspraksis (31) kan bevilling af et lån fra en organisation, der er kontrolleret af staten, såsom CDDPP, til en virksomhed begunstige denne, som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1, når låntageren opnår vilkår, der er gunstigere end dem, låntageren ville have opnået på kapitalmarkedet.

- (56) For at fastslå, om de af CDDPP bevilgede lån til aktieselskaber i henhold til lov 142/90 har begunstiget disse, må der foretages en sammenligning mellem CDDPP's rentesatser med den, nævnte virksomheder ville have i

(24) Sag C-305/89, Italien mod Kommissionen, Sml. 1991 I, s. 1603, præmis 13 i begrundelsen.

(25) Regionalstyrelsens lovdekret nr. 284/1999 af 1. september 1999.

(26) Sag C-83/98, Frankrig mod Ladbroke Racing og Kommissionen, Sml. 2000 I, s. 3271, præmis 50 i begrundelsen og sag C-482/99, Frankrig mod Kommissionen, Sml. 2002 I, s. 4397, præmis 37 i begrundelsen. Desuden sag T-358/94, Air France mod Kommissionen, Sml. 1996 II, s. 2109, præmis 65-68.

(27) Sag C-482/99, Frankrig mod Kommissionen, præmis 55-56.

(28) Domstolens dom af 15. marts 1994 i sag C-387/92, Banco Exterior, præmis 13 i begrundelsen.

(29) Sag C-387/92, Banco Exterior, se ovenfor.

(30) Bemærkninger fra de italienske myndigheder af 2. august 1999, s. 4.

(31) Sag C-142/87, Belgien mod Kommissionen, Sml. 1986, s. 231.

samme tidsrum på kapitalmarkedet ⁽³²⁾. Som følge af den pågældende foranstaltning generelle og abstrakte art må også Kommissionen for at kunne foretage en sådan sammenligning, benytte en generel sats. Det er klart, at Kommissionen ikke som referencesats kan godtage de af de italienske myndigheder foreslåede satser. Disse er per definition ikke markedssatser, eftersom de fastsættes på grundlag af kriterier, der fastsættes af den offentlige myndighed. Desuden synes den højeste sats for finansiering af lokale myndigheder heller ikke at være en sats, som virksomheder kan have adgang til, og satserne for lån på lempelige vilkår har udtrykkeligt til formål at være gunstigere end markedssatserne.

- (57) Den markedssats, der skal anvendes som referencesats ved denne sammenligning, er således den sats, der fastsættes ved vurdering af ordninger for statsstøtte med regionalt sigte ⁽³³⁾.
- (58) I følgende tabel sammenlignes CDDPP's sats, som meddelt Kommissionen af de italienske myndigheder, med ovennævnte referencesats.

CDDPP's sats og Kommissionens referencesats

	CDDPP's sats	Referencesats	
1994	9,00	11,9	
1995	9,00	11,35	
1996	8,81	11,35	12,37 (*)
1997	7,48	10,86	8,21 (*)
1998	5,53	8,20	6,95 (**)

(*) Sats, der finder anvendelse fra 1. august til 31. december i det pågældende år.
 (**) Sats, der finder anvendelse fra 1. juni til 31. december i det pågældende år.

- (59) Af tabellen fremgår det, at den pågældende foranstaltning har medført en selektiv fordel for aktieselskaber i henhold til lov 142/90. Desuden skal Kommissionen bemærke, at CDDPP hvert år har anvendt en ensartet rentesats uden at tage hensyn til den særlige risiko i forbindelse med de enkelte finansieringstransaktioner. I praksis har lån, der er bevilget med en rentesats, der er lavere end markedssatserne, gjort det muligt for aktieselskaber i henhold til lov 142/90 at nyde godt af en adgang til kapitalmarkedet, der er mindre kostbar end for andre virksomheder.

⁽³²⁾ Sag T-16/96, Citiflyer, Sml. 1998 II, s. 757.

⁽³³⁾ Referencesatsen for kontrol med statsstøtte, som defineret i Kommissionens meddelelse om metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten (EFT C 273 af 9.9.1997, s. 3) som teknisk tilpasset ved Kommissionens meddelelse (EFT C 241 af 26.8.1999, s. 9).

- (60) Foranstaltningen har således begunstiget visse virksomheder, som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1, eftersom kun aktieselskaber i henhold til lov 142/90 (dvs. dem, hvori kommunerne har beholdt aktiemajoriteten) kunne optage lån i CDDPP og ikke andre virksomheder i en lignende situation.

Støtte, som forvrider eller truer med at forvride konkurrencen

- (61) Der er tale om konkurrenceforvridning, når en finansiell støtte, der er ydet af en stat, styrker en virksomheds stilling i forhold til andre konkurrerende virksomheder i samhandelen inden for Fællesskabet ⁽³⁴⁾.
- (62) Disse foranstaltninger styrker den konkurrencemæssige stilling, aktieselskaber i henhold til lov 142/90 har i forhold til andre virksomheder, der agter at levere samme tjenester. De virksomheder, hvis retlige form ikke er aktieselskabs, og hvori aktiemajoriteten ikke indehaves af lokale myndigheder, befinder sig i en ufordelagtig situation, når de agter at afgive bud i forbindelse med udbud om levering af en bestemt tjeneste i et bestemt område.
- (63) Den treårige fritagelse for selskabsskat fjerner en vigtig udgiftspost på visse virksomheders budget, som ellers ville have optrådt dér. Samtidig fremstår den fritagnes nettooverskud derfor forhøjet i forhold til overskuddet i en hvilken som helst anden virksomhed i en lignende situation. Dette overskud kan anvendes til at uddele højere dividender (hvorved kapitalinvesteringer i nævnte virksomheder bliver særlig lønsomme, hvilket medfører forvridninger på kapitalmarkedet). Eller det kan anvendes til at foretage investeringer uden at skulle finde de fornødne finansielle midler på markedet (hvilket påvirker konkurrencen på det marked, hvor investeringen finder sted). Endvidere gør de fordele, der hidrører fra fritagelsen, det muligt for disse virksomheder at arbejde på vilkår, der ellers ikke ville have været mulige. Det samme gælder for den finansielle fordel i forbindelse med de lån, CDDPP har bevilget med en rentesats, der ligger under markedssatsen, til fordel for aktieselskaber i henhold til lov 142/90.

⁽³⁴⁾ Sag 730/79, Philip Morris, Sml. 1980, s. 2671, præmis 11 i generaladvokatens begrundelse og konklusion s. 2698; se også sag 259/85, Frankrig mod Kommissionen, Sml. 1987, s. 4393, præmis 24 i begrundelsen. Se også generaladvokatens konklusion i sag C-280/00, Altmark, endnu ikke offentliggjort i Sml., præmis 103. I sine konklusioner fremhæver generaladvokaten, at dette krav er meget enkelt at opfylde, eftersom det kan antages, at en hvilken som helst statsstøtte forvrider eller truer med at forvride konkurrencen.

(64) De yderligere finansielle midler kan lette disse virksomheders ekspansion på andre markeder, hvorved der opstår forvriddinger også i andre erhvervsgræne end den, hvor de lokale offentlige værker arbejder⁽³⁵⁾. Desuden kan de vanskeliggøre adgangen for virksomheder fra andre medlemsstater til de italienske markeder for de økonomiske aktiviteter, hvor aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 er til stede.

Påvirkning af samhandelen

(65) »Når en økonomisk støtte, der er ydet af staten, styrker en virksomheds stilling i forhold til andre virksomheder, der konkurrerer med i samhandelen inden for Fællesskabet, må det antages, at denne samhandel påvirkes af støtten«⁽³⁶⁾, selv om den støttede virksomhed ikke selv deltager i udførelsen⁽³⁷⁾. Når en medlemsstat yder støtte til virksomheder, der arbejder i sektoren for distributionstjenester, er det ligeledes ikke nødvendigt, at de støttemodtagende virksomheder udøver deres aktiviteter uden for medlemsstaten, for at støtten kan påvirke samhandelen inden for Fællesskabet, især når der er tale om virksomheder, der er beliggende i nærheden af grænsen mellem to medlemsstater⁽³⁸⁾.

(66) I sektorerne for de såkaldte lokale offentlige tjenester, hvor (ifølge de italienske myndigheder) aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 hovedsagelig arbejder, går konkurrencen ofte ikke på salg af en tjenesteydelse i samme område som en anden konkurrent. Størstedelen af disse tjenester kan nemlig ydes med eneret på en del af eller på hele kommunens område⁽³⁹⁾. Konkurrencen udøves især, når virksomheder, der er beliggende i Italien og i andre medlemsstater, konkurrerer om at opnå eneretsbevillinger eller vinde offentlige udbud med henblik på levering af tjenester i forskellige kommuner i Italien eller i andre medlemsstater.

(67) Som bemærket i beslutningen om procedurans iværksættelse⁽⁴⁰⁾ forholder det sig således, at i tilfælde af tjenesteydelser, som i den foreliggende sag, indebærer en sådan handel ikke en fysisk strøm af goder mellem en

medlemsstat og en anden. I denne sektor konkurrerer virksomhederne om at opnå eneretsbevillinger til tjenesteydelser i de forskellige kommuner. De virksomheder, der nyder godt af foranstaltningerne kan eventuelt tilbyde mere fordelagtige priser for eneretsbevillingerne i forskellige kommuner, hvorved de effektive eller potentielle konkurrenters marked indskrænkes⁽⁴¹⁾.

(68) Det skal bemærkes, at markedet for eneretsbevillinger til de såkaldte lokale offentlige tjenester er et marked, der er åbent for fællesskabskonkurrence, åbent for alle virksomheder i Fællesskabet og underkastet traktatens bestemmelser⁽⁴²⁾.

(69) De pågældende foranstaltninger påvirker samhandelen mellem medlemsstater, eftersom de skader udenlandske virksomheder, der deltager i udbud om lokale eneretsbevillinger i Italien, da de offentlige virksomheder, der nyder godt af ovennævnte støtteordning, kan konkurrere med mere konkurrencedygtige priser end deres nationale konkurrenter eller fællesskabskonkurrenter, som ikke nyder godt af ordningen. Desuden gør støtteordningen det mindre tiltrækkende for virksomheder fra andre medlemsstater at investere i sektoren for lokale offentlige tjenester i Italien (f.eks. gennem erhvervelse af aktiemajoriteten), eftersom de virksomheder, der måtte erhverves, ikke vil kunne nyde godt af (eller vil kunne miste) støtten som følge af de nye aktionærers art.

(70) Det skal i almindelighed bemærkes, at støtten til de lokale leverandører af tjenester kan være en hindring for udenlandske virksomheder, der agter at etablere sig eller sælge deres tjenester i Italien⁽⁴³⁾, hvorved den kan påvirke samhandelen inden for Fællesskabet. Ovenstående bemærkninger er ifølge Kommissionen tilstrækkelige til, at den i traktatens artikel 87, stk. 1, nævnte betingelse er opfyldt, dvs. den betingelse, der går ud på, at foranstaltningen påvirker samhandelen mellem medlemsstater⁽⁴⁴⁾.

(71) De italienske myndigheder hævder, at i tidsrummet for anvendelse af de pågældende foranstaltninger har der

⁽³⁵⁾ Forvriddingsrisikoen er reel. Den er velkendt, og den er blevet bekræftet ved oplysninger i Kommissionens besiddelse om, at visse aktieselskaber i henhold til lov 142/90 er trængt ind på andre markeder, der ikke er omfattet af de italienske myndigheders definition på lokale offentlige tjenester.

⁽³⁶⁾ Sag 730/79, Philip Morris, præmis 11 i begrundelsen og sag 259/85, Frankrig mod Kommissionen, præmis 11.

⁽³⁷⁾ Sag C-75/97, Maribel a/b, Sml. 1999 I, s. 3671.

⁽³⁸⁾ Sag C-310/99, Italien mod Kommissionen, dom af 7. marts 2002, endnu ikke offentliggjort.

⁽³⁹⁾ Dette gælder dog ikke for alle de sektorer, de italienske myndigheder har angivet som hovedsektorer for aktiviteter, der udføres af aktieselskaber i henhold til lov 142/90. For eksempel gælder det ikke for sektoren for detailsalg af farmaceutiske produkter og for tjenester vedrørende behandling af affald.

⁽⁴⁰⁾ Beslutningen om procedurans iværksættelse, punkt 3.3.

⁽⁴¹⁾ Det skal erindres at tildeling efter udbud af en eneretsbevilling til en fremmed virksomhed er en af de i lov 142/90 omhandlede muligheder, der tilbydes kommunerne med henblik på tilrettelæggelse af leveringen af de lokale offentlige tjenester.

⁽⁴²⁾ Kommissionens fortolkningsmeddelelse om koncessioner i EU-lovgivningen (EFT C 121 af 29.4.2000, s. 2).

⁽⁴³⁾ Kommissionens beslutning af 14.10.1998, Société Marseillaise de Crédit (EFT L 198 af 30.7.1999, s. 1) og sag C-475/99, Ambulanz Glockner, (2001), endnu ikke offentliggjort, præmis 49 i begrundelsen og generaladvokatens konklusion i samme sag, præmis 170.

⁽⁴⁴⁾ Kommissionen er ikke forpligtet til at begrunde sin vurdering af, om der er tale om påvirkning af samhandelen inden for Fællesskabet, på en påvisning af en støttes effektive følger for konkurrencen eller for samhandelen mellem medlemsstater (de forenede sager T-204/97 og T-270/97, EPAC, Sml. 2001 II, s. 2267, præmis 85; de forenede sager T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, fra T-600/97 til T-607/97, T-1/98, fra T-3/98 til T-6/98 og T-23/98, Alzetta Mauro, Sml. 2000 II, s. 2319, præmis 76.

været yderst få tilfælde af tildeling af eneretsbevillinger efter udvælgelsesprocedurer. De har endvidere anført at de pågældende virksomheder leverer tjenester på lokalt plan. Påvirkningen af samhandelen må derfor anses for at være ubetydelig. Disse argumenter kan ikke godtages. Ifølge Domstolens faste retspraksis forholder det sig således, at uanset om samhandelen mellem medlemsstater i en bestemt erhvervsgren og på et bestemt tidspunkt måtte være begrænset, udelukker det ikke, at en bestemt foranstaltning kan anses for at være statsstøtte⁽⁴⁵⁾, så meget desto mere, hvis den ringe samhandel også kan skyldes en overtrædelse af fællesskabsretten. Ellers ville medlemsstaterne kunne være fristede til at hæmme samhandelens udvikling i denne bestemte erhvervsgren med henblik på at forhindre anvendelsen af traktatens bestemmelser om statsstøtte. Det kan nemlig ikke udelukkes, at den blotte forekomst af støtten til aktieselskaber i henhold til lov 142/90 har tilskyndet kommunerne til at tildele tjenesterne direkte i stedet for at udstede eneretsbevillinger efter offentlige udbudsprocedurer. Endelig skal det bemærkes, at når de italienske myndigheder kun har iværksat få udvælgelsesprocedurer i det pågældende tidsrum, kunne det skyldes en overtrædelse af fællesskabsreglerne og af principperne for offentlige udbud og eneretsbevillinger. Denne overtrædelse er for tiden genstand for en overtrædelsesprocedure, som Kommissionen har indledt over for Italien⁽⁴⁶⁾. Desuden »udelukker den omstændighed, at en støtte er forholdsvis ubetydelig, eller den støttemodtagende virksomhed er af beskeden størrelse, ikke på forhånd, at samhandelen mellem medlemsstaterne kan være påvirket«⁽⁴⁷⁾. På lignende vis betyder det, at støttemodtageren ikke direkte udfører sine varer til andre medlemsstater eller arbejder på lokalt plan, ikke at samhandelen inden for Fællesskabet ikke kan påvirkes heraf⁽⁴⁸⁾.

- (72) Intet i de pågældende støtteordninger garanterer, at den støtte, der skal udbetales i de enkelte tilfælde, opfylder de minimis-betingelserne, hvorfor det i Kommissionens

⁽⁴⁵⁾ De forenede sager T-132/96 og T-143/96, Volkswagen, Sml. 1999 II, s. 3663, præmis 211; de forenede sager T-447/93, T-448/93 og T-449/93, Associazione Italiana Economica del Cemento, British Cement Association, Blue Circle Industries plc, Castle Cement Ltd, The Rugby Group plc og Titan Cement Company SA mod Kommissionen, Sml. 1995 II, s. 1971, præmis 139-140.

⁽⁴⁶⁾ Overtrædelsesprocedure nr. 1999/2184, formel åbningskrivelse af 8. november 2000.

⁽⁴⁷⁾ Sag C-142/87, Tubemeuse, Sml. 1990 I, s. 959, præmis 42 og 43 i begrundelsen. Sag C-310/99, Italien mod Kommissionen, dom af 7. marts 2002, endnu ikke offentliggjort, præmis 86.

⁽⁴⁸⁾ Sag C-142/87, Kongeriget Belgien mod Kommissionen, Sml. 1990 I, s. 959, præmis 35 i begrundelsen; sag 102/87, Den Franske Republik mod Kommissionen, Sml. 1988, s. 4067, præmis 19; sag C-75/97, Kongeriget Belgien mod Kommissionen (Maribel-støtteordningen a/b), Sml. 1999 I, s. 3671, præmis 49; de forenede sager T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, fra T-600/97 til T-607/97, T-1/98, fra T-3/98 til T-6/98 og T-23/98, Alzetta Mauro, Sml. 2000 II, s. 2319, præmis 91 i begrundelsen; sag T-55/99, CETM, Sml. 2000 II, s. 3207, præmis 86 i begrundelsen.

meddelelse og i den afledte ret⁽⁴⁹⁾ fastsatte de minimis-princip klart ikke finder anvendelse som sådant på de pågældende foranstaltninger. Det kan dog ikke udelukkes, at nogle enkelttilfælde ligger under de minimis-grænserne. I disse særlige tilfælde falder de pågældende foranstaltninger ikke ind under anvendelsesområdet for traktatens artikel 87, stk. 1, eller for nærværende beslutning.

- (73) Det skal desuden bemærkes, at de pågældende foranstaltninger kan påvirke samhandelen inden for Fællesskabet også af følgende årsager. Nogle af de erhvervsgrene, de italienske myndigheder har angivet som de vigtigste for aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 deltog utvivlsomt allerede på det tidspunkt, hvor foranstaltningerne blev gennemført, i samhandelen mellem Italien og andre medlemsstater (f.eks. vedrørende farmaceutiske produkter, el og affald). Samhandel var derfor ikke blot forudsigelig, men fandtes allerede til en vis grad.
- (74) Endelig kan aktieselskaber i henhold til lov 142/90 beslutte at arbejde på markedet for andre varer, hvor der findes samhandel inden for Fællesskabet. Som bemærket af Kommissionen som led i proceduren og siden bekræftet af nogle virksomheder, der har fremsat bemærkninger, er nogle aktieselskaber i henhold til lov 142/90 trængt ind på andre markeder, der præges meget intenst af samhandel mellem medlemsstater⁽⁵⁰⁾. Det kunne derfor forudses, at de pågældende foranstaltninger også kunne påvirke samhandelen i andre erhvervsgrene end i de såkaldte lokale offentlige tjenester.

- (75) Kommissionen slutter derfor, at den treårige fritagelse for selskabsskat og de i artikel 9 a i lovdekret nr. 318 af 1. juli 1986 omhandlede lån har bevirket, at aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 har modtaget en statsstøtte, som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1⁽⁵¹⁾.

⁽⁴⁹⁾ Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til små og mellemstore virksomheder (EFT C 213 af 19.8.1992, s. 2); Kommissionens meddelelse om de minimis-støtteordninger (EFT C 68 af 6.3.1996, s. 9); Kommissionens forordning (EF) nr. 69/2001 af 12. januar 2001 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på de minimis-støtte (EFT L 10 af 13.1.2001, s. 30).

⁽⁵⁰⁾ For eksempel: ACEA og AEM er trådt ind på markedet for telekommunikation; AMGA har erklæret, at det også deltager i leveringen af software til drift af kommunikationsnet og andre specialiserede tjenester for andre virksomheder, f.eks. i sektoren for vanddistribution.

⁽⁵¹⁾ Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt man kunne hævde, at de pågældende foranstaltninger ikke udgør statsstøtte, idet de udligner nettoudgifterne til en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, henvises der til overvejelserne i nærværende beslutningsbetragtning 107 ff. vedrørende foreneligheden, som omhandlet i artikel 86, stk. 2.

5.2. Fritagelsen for afgifter på overførsler falder ikke inden for anvendelsesområdet for artikel 87, stk. 1

- (76) De italienske myndigheder erkender, at fritagelsen for afgifter på overførsler udgør en særlig beskatningsordning, der udelukkende finder anvendelse på omdannelsen af kommunale værker og særskilte virksomheder til aktieselskaber. En foranstaltning selektive præg kan dog berettiges ved »systemets karakter eller forvaltning«⁽⁵²⁾. I så tilfælde udgør foranstaltningen ikke statsstøtte.
- (77) I den forbindelse skal Kommissionen først og fremmest fremhæve, at afgifter på overførsler sædvanligvis finder anvendelse på stiftelse af en ny økonomisk enhed eller på overførsel af aktiviteter mellem forskellige økonomiske enheder. Når et kommunalt værk omdannes til et aktieselskab i henhold til lov 142/90, simpelthen som følge af den italienske retsordens formaliteter, ser det ud som om der stiftes en ny økonomisk enhed. Der er dog kun tale om en tilsyneladende nystiftelse. Ud fra et materielt synspunkt er det kommunale værk og aktieselskabet i henhold til lov 142/90 den samme økonomiske enhed, der blot arbejder under en forskellig retlig form.
- (78) Som angivet i det italienske senats forberedende arbejder⁽⁵³⁾ indeholdt den italienske retsorden blandt sine almindelige bestemmelser om tilfælde af omdannelse af virksomheders retlige form ikke det tilfælde, hvor et kommunalt værk omdannes til et aktieselskab. Derfor skulle omdannelsen ske gennem »teknisk« afvikling af det kommunale værk og oprettelse af et »nyt« aktieselskab. Resultatet er, at det ser ud som om der stiftes en ny økonomisk enhed, medens der som sagt er tale om den samme økonomiske enhed, der blot arbejder under en forskellig retlig form. Det er derfor berettiget, at de almindelige beskatningsbestemmelser vedrørende overførsel af aktiviteter med henblik på oprettelse af en ny økonomisk enhed ikke finder anvendelse på det foreliggende tilfælde.
- (79) De italienske myndigheder har desuden hævdet, at den blotte omdannelse af virksomhedernes retlige form styres af princippet om skattemæssig neutralitet, eftersom omdannelsen i sig selv ikke betyder en øget indtægt eller evne til at give afkast. Fritagelsen for afgiften på overførsler

er derfor en særskilt anvendelse af dette princip på dette særtilfælde. I modsætning til den treårige fritagelse for selskabsskat, finder fritagelsen for afgifter på overførsler utvivlsomt anvendelse på alle tilfælde af omdannelse af en særskilt virksomhed eller et kommunalt værk til aktieselskab, uanset aktieselskabets aktionærstruktur.

- (80) Samtidig er det også klart, at omdannelsen af en særskilt virksomhed eller et kommunalt værk til aktieselskab ikke kan sidestilles med en sædvanlig selskabsstiftelse. Der er nemlig ikke tale om en transaktion, der er underlagt en privat investors beslutninger, men om en beslutning, der træffes af en offentlig myndighed i medfør af de retlige instrumenter, som skal vælges blandt dem, der omhandles i lov 142/90 om ydelse af bestemte tjenester på lokalt plan⁽⁵⁴⁾.
- (81) På baggrund af ovenstående kan Kommissionen konstatere, at tankegangen bag denne fritagelse afspejler skattesystemets rette virkemåde og effektivitet. Fritagelsen lægger princippet om skattemæssig neutralitet til grund, et grundlæggende princip i beskatningssystemet. Den pågældende foranstaltning er derfor berettiget som følge af systemets karakter eller forvaltning og udgør ikke statsstøtte, som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1.

5.3. Støttens art: ny eller eksisterende

- (82) I denne forbindelse skal der løses to problemer. Det første er grundet på den tankegang, at på det tidspunkt, hvor de pågældende foranstaltninger trådte i kraft, var de erhvervsgrene, hvor aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 arbejdede, ikke åbne for konkurrence. Alle de pågældende foranstaltninger bør derfor betragtes som eksisterende støtte i medfør af artikel 1, litra b, nr. v), i forordning (EF) nr. 659/1999 og/eller Retten i Første Instans' dom i sagen Alzetta Mauro⁽⁵⁵⁾.
- (83) Denne tankegang kan ikke godtages. De pågældende foranstaltninger skal analyseres som støtteordninger. Sådanne foranstaltninger kan give fordele til alle aktieselskaber i henhold til lov 142/90. Disse er virksomheder, der kan arbejde direkte eller indirekte i en hvilken som helst erhvervsgræn, som de og/eller deres aktionærer måtte vælge. Sådanne ordninger indeholder ingen angivelser

⁽⁵²⁾ Sag 173/73, Italien mod Kommissionen, Sml. 1974, s. 709. Meddelelse fra Kommissionen om anvendelsen af statsstøttereglerne på foranstaltninger vedrørende direkte beskatning af virksomhederne (EFT C 384 af 10.12.1998, s. 3, stk. 12).

⁽⁵³⁾ Referater af parlamentets XII. samling, republikkens senat, s. 18, nr. 2157.

⁽⁵⁴⁾ Kommunen har stort set valget mellem at begrænse sin virksomheds aktiviteter til levering af offentlige lokale tjenester på kommunens område eller at oprette et selskab, der har beføjelser til at arbejde i forskellige erhvervsgrene, hvor som helst der måtte vise sig lejlighed hertil.

⁽⁵⁵⁾ Se fodnote 3.

velse af, at støtten skulle begrænses til udelukkende at omfatte erhvervsgrerne, hvor der ikke er nogen konkurrence.

(84) I modsætning til, hvad de italienske myndigheder hævder, var der desuden ifølge de oplysninger, Kommissionen er i besiddelse af, utvivlsomt en vis konkurrence i det mindste i nogle af de erhvervsgrerne, de italienske myndigheder har udpeget som dem, hvori aktieselskaberne fortrinsvis arbejdede på det tidspunkt, hvor de pågældende foranstaltninger trådte i kraft. Blandt disse erhvervsgrerne kan nævnes sektoren for farmaceutiske produkter, for affald, for gas og for vand. Analysen støttes af de bemærkninger, de italienske myndigheder selv er fremkommet med, idet de hævdede, at der i disse erhvervsgrerne var et endnu svagt konkurrenceniveau⁽⁵⁶⁾. Uanset om konkurrencen i en bestemt erhvervsgrer og på et bestemt tidspunkt er begrænset, kan medlemsstaterne ikke vedtage foranstaltninger, som indebærer statsstøtte, der kan hindre udviklingen eller sænke niveauer for allerede bestående konkurrence.

(85) Det kan ikke med føje hævdes, at alle de erhvervsgrerne, hvori aktieselskaberne på tidspunktet for de pågældende foranstaltningers ikrafttræden arbejdede, ikke var åbne for konkurrence. De pågældende foranstaltninger kan derfor ikke anses for at være eksisterende støtte på grundlag af denne argumentation, bortset fra de tilfælde, hvor individuel støtte, der måtte være ydet på grundlag af de pågældende ordninger, kan betragtes som eksisterende støtte i medfør af modtagerens særlige situation.

(86) Det andet spørgsmål, som skal løses, vedrører den påstand, at den treårige fritagelse for selskabsskat bør betragtes som eksisterende støtte. Argumentationen desangående er stort set følgende. De kommunale værker, og siden de særskilte virksomheder, havde med hensyn til beskatning siden århundredets begyndelse været sidestillet med de lokale myndigheder, og som sådanne skulle de ikke betale skat. Aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 har afløst de kommunale værker. Den treårige fritagelse for selskabsskat til fordel for

aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 er derfor ikke en ny skattemæssig foranstaltning, men anvendelse af en allerede bestående foranstaltning. I stedet for at udgøre en ny statsstøtte, har det 70. afsnit bevirket, at den pågældende skattefritagelse blev begrænset til tre år, og at en konkurrenceforvridende retssituation er blevet bragt ud af verden.

(87) Uanset om de kommunale værker, og siden de særskilte virksomheder, effektivt var fritagne for en hvilken som helst indkomstskat eller ej, skal Kommissionen anføre, at begrebet eksisterende støtte ikke finder anvendelse på den treårige fritagelse for selskabsskat, der undersøges i det foreliggende tilfælde.

(88) Den grundlæggende dom vedrørende begrebet eksisterende støtte er dommen i sagen Namur mod Ducroire⁽⁵⁷⁾, hvori Domstolen udtaler sig om, hvorvidt en beslutning, der bemyndiger en udvidelse af området for den virksomhed, der udøves af en bestemt offentlig retlig virksomhed (OND), kan indebære, at den støtte, der er blevet ydet til nævnte virksomhed, bliver en ny støtte. Domstolen bemærker, at en lovgivning fra før traktatens ikrafttræden i) havde fastlagt regler vedrørende formålet med og afgrænsningen af områderne for OND's virksomhed i ret generelle vendinger (ydelse af sikkerhed i forbindelse med eksportforretninger), ii) havde indebåret nogle fordele og iii) ikke havde opstillet nogen materielle eller geografiske begrænsninger med hensyn til OND's virksomhed⁽⁵⁸⁾. I denne situation besluttede OND, der igennem mange år havde begrænset sin virksomhed til forsikring af bestemte risici i forbindelse med eksportvirksomhed (med den belgiske regerings fornødne samtykke) at udvide sin forsikringsvirksomhed til også at omfatte udførsel til landene i Vesteuropa.

(89) Domstolen bemærkede, at spørgsmålet om, hvorvidt en støtte udgør en ny støtte eller en eksisterende støtte, må løses under henvisning til de bestemmelser, som hjemler den pågældende støtte. Den fastslog derfor, at beslutningen om at udvide de af OND dækkede eksportrisici (når blot den ikke gik uden for den oprindelige beskrivelse af OND's virke) ikke ændrede den lovgivning, der indrømmede nævnte fordele hverken for så vidt angår arten af disse eller for så vidt angår den offentlige virksomheds aktiviteter. Støtten var derfor en eksisterende støtte.

(90) I den foreliggende sag er ingen af de i nævnte dom angivne betingelser til stede, og støtten kan derfor ikke betragtes som en eksisterende støtte.

(91) Den treårige fritagelse for selskabsskat, som er indrømmet aktieselskaber i henhold til lov 142/90, blev ikke

⁽⁵⁶⁾ Bemærkninger fra de italienske myndigheder af 2. august 1999, s. 10. Også i bemærkningerne af 2. august 1999 lod de italienske myndigheder forstå, at aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 også har udført konkurrenceprægede aktiviteter.

Også AMGA, én af de virksomheder, der har fremsendt bemærkninger, erkender, efter at have benægtet, at der var nogen som helst konkurrence, at der i virkeligheden var en vis konkurrence. I punkt 35 i bemærkningerne af 11. april 2000 hævder denne virksomhed, at den treårige fritagelse for selskabsskat tog sigte på at fjerne en konkurrenceforvridning.

⁽⁵⁷⁾ Sag C-44/93, Sml. 1994 I, s. 3829.

⁽⁵⁸⁾ Ib., præmis 23-24.

indført ved en lov inden traktatens ikrafttrædelse. Fritagelsen har hjemmel i 14. afsnit i artikel 66 i lovdekret nr. 331 af 30. august 1993 og i 70. afsnit af artikel 3 i lov 549 fra 1995. I 1990, da lov 142/90 gav kommunerne mulighed for at stifte aktieselskaber med offentlig aktiemajoritet med henblik på at forvalte de lokale offentlige tjenester, var der nemlig endnu ikke fastsat nogen fritagelse for selskabsskat til fordel for disse aktieselskaber. Et hvilket som helst aktieselskab, der blev stiftet mellem 1990 og ikrafttrædelsen i 1993 af 14. afsnit af artikel 66 i lovdekret nr. 331 af 30. august 1993, var underkastet selskabsskat. Dette bekræftes klart af det italienske senats forberedende arbejder⁽⁵⁹⁾, hvoraf det fremgår, at skattefritagelsen blev indrømmet ud fra den betragtning, at uden denne fritagelse, ville aktieselskaber i henhold til lov 142/90 blive underkastet selskabsskat⁽⁶⁰⁾. For at udvide den beskatningsordning, der fandt anvendelse på de lokale myndigheder, til også at omfatte aktieselskaber i henhold til lov 142/90, måtte Italien derfor vedtage en ny lovgivning flere årtier efter traktatens ikrafttræden.

direkte afledning af lov 142/90 og af den påfølgende omdannelse af de kommunale værker og de særskilte virksomheder til aktieselskaber.

- (93) Konklusionen er, at den treårige fritagelse for selskabsskat til fordel for aktieselskaber i henhold til lov 142/90 udgør en ny statsstøtte.

5.4. Spørgsmålet om, hvorvidt støtten er forenelig med fællesmarkedet

- (92) Desuden var reglerne vedrørende formålet med og afgrænsningen af områderne for de kommunale værkers virksomhed ikke fastlagt i generelle vendinger. De kommunale værker og siden de særskilte virksomheder må kun levere visse offentlige tjenester på lokalt plan. De er derfor underkastet materielle eller geografiske begrænsninger, der er fastsat ved lov eller ifølge retspraksis. I loven fastsættes der ingen lignende begrænsninger for aktieselskaber i henhold til lov 142/90. Disse kan udøve en hvilken som helst økonomisk virksomhed hvor som helst⁽⁶¹⁾. I modsætning til den bestående tilstand i OND-sagen var udvidelsen af formålet med og afgrænsningen af områderne for virksomheden derfor en

- (94) Efter at Kommissionen har sluttet, at den treårige fritagelse for selskabsskat og de lån, der blev bevilget i henhold til artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986, i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, udgør en statsstøtte til aktieselskaberne i henhold til lov 142/90, må den undersøge, om denne støtte kan være forenelig med fællesmarkedet. Denne vurdering foretages samtidig for de to foranstaltninger, medmindre andet angives.

- (95) Støtten er ikke forenelig i medfør af artikel 87, stk. 2. Der er nemlig ikke tale om en støtte af social karakter til enkelte forbrugere eller en støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder; ej heller er der tale om støtteforanstaltninger for økonomien i visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder, som er påvirket af Tysklands deling. Støtten er heller ikke forenelig med fællesmarkedet i henhold til artikel 87, stk. 3, litra d) (støtte til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven) eller litra e) (andre former for støtte, hvorom Rådet træffer beslutning). Medlemsstaten har da heller ikke påberåbt sig nogen af de nævnte undtagelsesbestemmelser. Endelig er støtten ikke forenelig i henhold til artikel 87, stk. 3, litra b). Omlægningen af sektoren for offentlige tjenester i Italien kan ikke anses for at være et projekt af fælleseuropæisk interesse, eftersom den fortrinsvis vil tilgodese en medlemsstats erhvervsdrivende frem for hele Fællesskabet, og eftersom den ikke vil fremme et konkret og nøje udformet projekt. Endvidere afhjælper den ikke en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi, eftersom der ikke er godtgjort, at den italienske sektor for offentlige tjenester skulle befinde sig i en strukturkrise.

⁽⁵⁹⁾ Referater af parlamentets XII: samling, republikkens senat, s. 18, nr. 2157. I det relevante afsnit står der: »ud fra den betragtning, at som »nye« skattepligtige ... ville de ikke kunne nyde godt af de ikke ubetydelige skattelettelser, der indrømmes nævnte lokale myndigheder (herunder fritagelse for IRPEG og ILOR) ... er der fastsat et »moratorium« ... med henblik på at fjerne den afskrækkende virkning i forbindelse med det bratte tab af enhver skattemæssig fordel«.

⁽⁶⁰⁾ Også AMGA, ACEA og AEM, der er enig i definitionen af støtten som en eksisterende støtte, erkender, at uden denne nye bestemmelse ville den simple omdannelse af de kommunale værker have bevirket, at aktieselskaber i henhold til lov 142/90 ville blive underkastet selskabsskat (se bemærkningerne fra AMGA af 11. april 2000, punkt 11, og bemærkningerne fra ACEA og AEM af 21. januar 2000, punkt 7).

⁽⁶¹⁾ Som erklæret af den italienske omstødsdomstol i Samlede afsnit »må aktieselskaber med lokal offentlig majoritetsandel i alle henseender anses for at være private aktieselskaber ...«, dom af 6. maj 1995, nr. 4989. Aktieselskaber i henhold til lov 142/90 arbejdede og arbejder stadig uden for Italien, eller/og de er trængt ind på markeder, der ikke er markeder for lokale offentlige tjenester.

- (96) Støtten finder anvendelse på hele statens område, og kan derfor ikke anses for at være forenelig med fællesmarkedet i henhold til artikel 87, stk. 3, litra a) og c) (udviklingen af visse regioner).

Artikel 87, stk. 3, litra c)

(97) Med hensyn til foreneligheden med traktaten på grundlag af artikel 87, stk. 3, litra c) (udviklingen af visse erhvervsgræne), skal det bemærkes, at de pågældende foranstaltninger ved at lette de byrder, der sædvanligvis indgår i en virksomheds regnskab, nok kan have hjulpet nogle virksomheder med at organisere sig, øge deres effektivitet og blive mere konkurrencedygtige⁽⁶²⁾. Imidlertid er betingelserne for at anvende Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder⁽⁶³⁾ ikke opfyldt. Støtten er ikke anmeldt individuelt til Kommissionen, og der er ikke forelagt nogen omstrukturingsplan, selv om foranstaltningerne også vedrørte store virksomheder. Støtten skal ikke kun tilgodesee kriseramte virksomheder, og det er ikke påvist, at alle de støttemodtagende virksomheder var i samme situation. Desuden skal støtten ikke genskabe virksomhedernes økonomiske og finansielle lønsomhed på lang sigt. Ovennævnte retningslinjer kræver, at der vedtages foranstaltninger, der så vidt muligt skal udligne mulige negative virkninger for konkurrenterne. Der er intet spor af sådanne foranstaltninger.

(98) De pågældende foranstaltninger gælder ikke kun for SMV. For så vidt angår støtte til SMV skal Kommissionen anføre, at den pågældende ordning kan finde anvendelse på andre virksomheder end SMV, og at skattelettelserne ikke kan betragtes som investeringsstøtte eller som støtte til andre udgiftsarter, der ellers kan anses for at være forenelige med fællesmarkedet på grundlag af reglerne for støtte til SMV.

(99) Det er slet ikke klart, hvad der menes med påstanden om, at den treårige fritagelse for selskabsskat skulle være forenelig i henhold til artikel 87, stk. 3, litra c), da den tager sigte på at fremme omstruktureringen af de pågældende virksomheder og overgangen fra en monopolmarkedsstruktur til en konkurrencemarkedsstruktur.

(100) Fortolket bogstaveligt synes denne påstand uden grundlag. Ethvert aktieselskab i henhold til lov 142/90 nyder i hjemkommunen samme enerettigheder som tidligere til-

kom det kommunale værk eller den særskilte virksomhed, som det er trådt i stedet for. Dette punkt er gentagne gange bekræftet af de italienske myndigheder, som har erklæret, at hver kommune, der har stiftet et aktieselskab i henhold til lov 142/90, direkte har tildelt det de opgaver, der tidligere var tildelt det kommunale værk. Og også de virksomheder, der har fremsat bemærkninger, har understreget, at aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 har fået tildelt nøjagtig de samme lokale monopoler, der tidligere var tildelt de kommunale værker eller de særskilte virksomheder⁽⁶⁴⁾. De fordele, der er givet aktieselskaberne i henhold til lov 142/90, går desuden langt ud over omdannelse af deres retlige form, og de varer tre år efter denne omdannelse.

(101) Det, at Kommissionen tidligere i forbindelse med foranstaltninger af en anden art har besluttet, at støtte, der tager sigte på at lette overgangen fra en monopolmarkedsstruktur til en konkurrencemarkedsstruktur, kan anses for at være forenelig med fællesmarkedet i henhold til artikel 87, stk. 3, litra c), er fuldstændig uvedkommende for vurderingen af de pågældende foranstaltninger⁽⁶⁵⁾.

(102) På den anden side kan denne påstand fortolkes sådan, at den pågældende foranstaltning tog sigte på at fremme privatiseringen af virksomheder, der var kontrollerede af de lokale myndigheder, med henblik på at forbedre liberaliseringen og fremme den private kapitalandel, for så vidt angår levering af lokale tjenester.

(103) Ovenstående argumentation er tilstrækkelig til, at Kommissionen ikke kan godtage denne påstand. Det kan også tilføjes, at hvis formålet med den pågældende støtteforanstaltning virkelig var at fremme overgangen til et mere liberaliseret marked og privat kapitalandel, så skulle denne foranstaltning have kunnet finde anvendelse på en hvilken som helst form for privatisering, eller den skulle have kunnet finde anvendelse i højere grad på steder, hvor privatiseringen var mere udtalt (f.eks. på steder, hvor kommunerne måtte have bevaret en minoritetsandel i aktieselskabet). Tværtimod finder foranstaltningen ikke ensartet anvendelse, men kun på aktieselskaber i henhold til lov 142/90 (dvs. selskaber med offentlig majoritetsandel). Ifølge princippet om ligebehandling af offentlige og private virksomheder er det, at støtten er bevilget med henblik på at fremme privatiseringen af en virksomhed, under alle omstændigheder principielt ikke en gyldig begrundelse for at erklære støtten forenelig med fællesmarkedet.

⁽⁶²⁾ Jf. i den forbindelse bemærkningerne fra AEM og ACEA af 21. januar 2000, punkt 42.

⁽⁶³⁾ EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2. Fællesskabets foregående retningslinjer for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (EFT C 368 af 23.12.1994, s. 12) og de i 1979 anførte regler i ottende beretning om konkurrencepolitikken, punkt 177, 227 og 228, finder anvendelse på støtte, der er ydet inden offentliggørelsen af de nye retningslinjer i EFT. For den foreliggende sags vedkommende er indholdet af alle disse regler ens, og uanset hvilket regelsæt der anvendes, har det ingen indflydelse på vurderingen af den foreliggende sag.

⁽⁶⁴⁾ Bemærkningerne af 21. januar 2000, punkt 6.

⁽⁶⁵⁾ Jf. ovenstående stk. 26.

(104) De italienske myndigheder hævder, at uden den treårige fritagelse for selskabsskat ville det have været yderst kostbart for kommunerne at omdanne deres særskilte virksomhed til et privatretligt selskab. Det er imidlertid normalt, at en virksomhed, der ændrer retlig form (i dette tilfælde fra særskilt virksomhed til aktieselskab) nyder de rettigheder og fordele, der er forbundet med den nye retlige form (nemlig muligheden for at arbejde uden for kommunens område i en hvilken som helst erhvervsgrænse), og underkastes de byrder, der er forbundet med den nye retlige form, herunder en anden skattemæssig behandling. Desuden er det logisk, at nævnte følger må bæres af virksomhedens ejer. Under alle omstændigheder er det ikke påvist, at uden den pågældende foranstaltning ville omdannelsen ikke være blevet til noget, og heller ikke, at fordelene er afstemt efter det forfulgte øjemed. Som allerede bemærket er den pågældende støtte endelig ikke ledsaget af foranstaltninger, der tager sigte på at afbøde den dermed forbundne konkurrenceforvridning.

(105) Denne vurdering står ikke i modsætning til Kommissionens beslutningspraksis, navnlig ikke til beslutningen om nederlandsk lokalbefordring ⁽⁶⁶⁾, således som de italienske myndigheder hævder. Det er nok at bemærke, at i modsætning til, hvad der er tilfældet i den foreliggende sag, forholdt det sig i denne sag således, at:

— støttemodtagerne havde forbud mod at deltage i udbud i støtteperioden, så længe som hjemmemarkedet ikke var underkastet åbne og gennemsigtige procedurer, der ikke gav anledning til forskelsbehandling

— støttens bevilling var afhængig af, at virksomheden udarbejdede en udførlig industriplan.

(106) Kommissionen slutter derfor, at den støtte, der er ydet i form af den treårige fritagelse for selskabsskat og af de lån, der er bevilget i medfør af artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986, ikke kan anses for at være forenelig med traktaten i medfør af artikel 87, stk. 3, litra c). Desuden kræver denne bestemmelse, at støtten »ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse«, en betingelse, som Kommissionen i lyset af ovenstående betragtninger ikke finder er opfyldt i den foreliggende sag. Den vigtigste virkning af de pågældende foranstaltninger består nemlig ikke i at gøre det italienske marked mere konkurrencepræget, men i at styrke visse italienske virksomheder (nemlig dem, der endnu kontrolleres af de lokale myndigheder) i forhold til deres konkurrenter i andre medlemsstater og i at hindre disse i at trænge ind på det italienske marked.

Traktatens artikel 86, stk. 2

(107) Ifølge de italienske myndigheder bør den treårige fritagelse for selskabsskat, der er bevilget i henhold til artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986 anses for at være en statsstøtte, der i medfør af artikel 86, stk. 2, er forenelig med fællesmarkedet. De hævder nemlig, at det meste af den virksomhed, der udøves af aktieselskaberne i henhold til lov 142/90, er tjenester af almindelig økonomisk interesse, og at det uden de pågældende foranstaltninger ville have været umuligt for nævnte virksomheder at udføre den opgave vedrørende tjenester af almindelig interesse, de var blevet overdraget.

(108) Kommissionen er ikke enig i, at artikel 86, stk. 2, kan finde anvendelse på den pågældende støtte, og den finder heller ikke, at nævnte foranstaltninger udgør en udligningsordning i forbindelse med en opgave af almindelig interesse, der er overdraget aktieselskaberne i henhold til lov 142/90. I meddelelsen om forsyningspligtigheder i Europa ⁽⁶⁷⁾ understreger Kommissionen, at anvendelse af artikel 86, stk. 2, samt spørgsmålet om udligning for forsyningspligtigheder af almindelig økonomisk interesse vurderes på grundlag af tre principper:

a) neutralitet

b) medlemsstatens frihed til at definere, hvad den forstår ved forsyningspligtigheder

c) proportionalitet.

(109) Neutralitet betyder, at Kommissionen ikke interesserer sig for spørgsmålet om, hvorvidt de virksomheder, der er ansvarlige for ydelse af tjenester af almindelig økonomisk interesse, er af offentlig eller privat art. Endvidere finder traktatens bestemmelser anvendelse uafhængigt af en virksomheds ejerforhold.

(110) Medlemsstaternes frihed til at definere, hvad de forstår ved forsyningspligtigheder af almen økonomisk interesse, begrænses kun af den kontrol, Kommissionen udøver i tilfælde af misbrug eller åbenbar fejl. »For at undtagelsen i artikel 86, stk. 2, kan finde anvendelse skal public-service-opgaven under alle omstændigheder være klart defineret og udtrykkeligt overdraget ved en offentlig myndighedsakt (herunder aftaler)«. Denne forpligtelse er nødvendig for at sikre retssikkerheden og gennemsigtigheden i forhold til borgerne, og den er uomgængelig nødvendig, for at Kommissionen kan undersøge, om proportionalitetskriteriet er overholdt ⁽⁶⁸⁾.

(111) Proportionalitet indebærer, at de midler, der anvendes til at varetage en forsyningspligt opgave, ikke må medføre

⁽⁶⁶⁾ Se fodnote 16.

⁽⁶⁷⁾ EFT C 17 af 19.1.2001, s. 4.

⁽⁶⁸⁾ Meddelelsens punkt 22.

en unødigt skævvridning af samhandelen, og at de ikke går længere end til, hvad der er strengt nødvendigt for at sikre opgavens løsning. Udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse skal sikres. De virksomheder, der har fået overdraget opgaven, skal derfor være i stand til at bære de særlige byrder, og staten kan således dække de yderligere omkostninger, der er forbundet med den særlige opgave, der er overdraget den pågældende virksomhed.

- (112) De italienske myndigheders påberåbelse af artikel 86, stk. 2, må afvises, for det første, fordi nævnte foranstaltninger gør forskel mellem private virksomheder og offentlige virksomheder, hvorved de er uforenelige med det i traktatens artikel 295 knæsatte princip om neutralitet og med princippet om ligebehandling og forbud mod forskelsbehandling, der er et almindeligt princip i fællesskabsretten.
- (113) Den pågældende støtte er ikke bevilget under henvisning til pålæggelse af forsyningspligtigheder, men udelukkende på grundlag af visse virksomheders aktionærstruktur. De lån, der er bevilget på lempelige vilkår af CDDPP, og den treårige fritagelse for selskabsskat finder udelukkende anvendelse på virksomheder, der er omdannet til aktieselskaber i henhold til lov 142/90 (dvs. hvori kommunerne bevarer mindst majoritetsandelen). De virksomheder, hvori kommunerne kun beholder en minoritetsandel, og de virksomheder, der er helt private, har ikke adgang til nævnte fordele, heller ikke hvis de udfører samme tjeneste.
- (114) Det, at anvendelsen af de pågældende foranstaltninger ikke er forbundet med nogen forpligtelse til offentlig tjeneste, og det, at de giver anledning til forskelsbehandling, kommer klart frem, når man tager i betragtning, at et aktieselskab i henhold til lov 142/90 ville have mistet retten til den treårige fritagelse for selskabsskat og muligheden for at indgå aftaler om lån på lempelige vilkår med CDDPP, dersom kommunens andel i tidsrummet for anvendelsen af de pågældende foranstaltninger skulle være kommet under majoritetsgrænsen.
- (115) For det andet skal Kommissionen bemærke, at principperne om definition og overdragelse ikke er overholdt i den foreliggende sag.
- (116) Som anført af de italienske myndigheder udfører aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 nogle former for virksomhed, der i princippet skulle kunne nyde godt af en fritagelse i henhold til artikel 86, stk. 2. Artikel 22 i lov 142/90 omhandler muligheden for kommunerne for at levere offentlige tjenester ved hjælp af aktieselskaber. Der står dog ikke i loven noget om, hvilke tjenester der effektivt skal betragtes som offentlige tjenester og i hvilket omfang. Desuden tales der ikke om nogen særskilt forpligtelse til offentlig tjeneste. Derfor kan denne lov ikke betragtes som en retsakt, der klart definerer opgaven vedrørende offentlig tjeneste, og som udtrykkeligt overdrager løsningen heraf til bestemte virksomheder. De italienske myndigheder har ikke fremlagt andre beviser, retsakter eller oplysninger af nogen art vedrørende definitionen eller overdragelsen af opgaven vedrørende offentlig tjeneste.
- (117) For det tredje er heller ikke proportionalitetsprincippet overholdt. Den italienske regering har ikke angivet, hvilke forpligtelser til tjenester af almindelig interesse der pålægges sådanne virksomheder, eller hvilke yderligere nettoomkostninger der er forbundne med nævnte forpligtelser, og endelig heller ikke, hvor store offentlige midler der ydes til aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 i form af de pågældende foranstaltninger eller ved hjælp af andre instrumenter. Kommissionen er derfor ude af stand til at foretage nogen som helst kontrol af proportionaliteten. Desuden afhænger fordelene ved den treårige fritagelse for selskabsskat af, hvor stor virksomhedens skattepligtige indkomst er, og ikke af nettoomkostningerne ved en eventuel forpligtelse til offentlig tjeneste. Med hensyn til CDDPP-lånene har de italienske myndigheder ikke påvist, at disse lån altid var berettigede som følge af omkostningerne ved de særlige forpligtelser til offentlig tjeneste.
- (118) Det er derfor klart, at de pågældende foranstaltninger intet har at gøre med godtgørelse for yderligere nettoomkostninger i forbindelse med løsningen af en opgave vedrørende tjenester af almindelig interesse: forholdt det sig således, ville godtgørelsen ikke være forbundet med virksomhedens aktionærsammensætning, men med pålæggelse af særlige forpligtelser. De pågældende foranstaltninger er tværtimod udelukkende forbundne med virksomhedens aktionærsammensætning, og der er intet tegn på forpligtelser til tjenester af almindelig interesse, som udelukkende skulle finde anvendelse på aktieselskaberne i henhold til lov 142/90 som følge af deres retlige form og ikke på andre virksomheder, der leverer samme slags tjenester.
- (119) På baggrund af ovenstående kan det endelig udledes, at de italienske myndigheder ikke udførligt har gjort rede for, hvorfor løsningen af opgaven af almindelig økonomisk interesse på økonomisk acceptable vilkår efter deres mening ville blive udsat for fare i tilfælde af afskaffelse af de omstridte foranstaltninger. De italienske myndigheder har derfor ikke overholdt det af Domstolen knæsatte princip, ifølge hvilket det påhviler den medlemsstat, der påberåber sig den i artikel 86, stk. 2, fastsatte bestemmelse om en undtagelse fra traktatens

grundlæggende regler, at bevise, at betingelserne for anvendelse af denne bestemmelse er opfyldt ⁽⁶⁹⁾.

- (120) Som konklusion kan Kommissionen konstatere, at den støtte, der er ydet i form af den treårige fritagelse for selskabsskat og af lån, der er bevilget i henhold til artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986, ikke kan anses for at være forenelig med fællesmarkedet i medfør af artikel 86, stk. 2, og at disse foranstaltninger heller ikke kan anses for at være en form for udligning i forbindelse med en eventuel opgave af almindelig interesse, der er pålagt nævnte virksomheder.

Spørgsmålet om, hvorvidt støtten er forenelig med andre traktatbestemmelser

- (121) Endelig kan Kommissionen konstatere, at statsstøtten også er uforenelig med fællesmarkedet af endnu en årsag. Foranstaltningerne finder anvendelse på forskellige erhvervsgrøner (vand, gas, el osv.), men ikke på alle de virksomheder, der arbejder i nævnte sektorer. Hvorvidt en virksomhed er omfattet af ordningerne, afhænger udelukkende af dens retlige form (tidligere offentlig virksomhed, der er omdannet til aktieselskab) og af arten af dens aktionærer (offentlig majoritetsandel).
- (122) Virksomheder, der arbejder i samme erhvervsgrøner, men i hvilke for eksempel private investorer besidder aktiemajoriteten eller hele aktiekapitalen, har ikke adgang til de pågældende støtteforanstaltninger. Navnlig kan betingelserne for at nyde godt af nævnte foranstaltninger aldrig opfyldes af virksomheder fra andre medlemsstater, der har underafdeling i Italien. Støtten giver derfor anledning til forskelsbehandling af virksomheder, der arbejder i samme erhvervsgrøner, udelukkende på grundlag af sammensætningen af deres aktionærstab, og rent faktisk af, hvilken stat virksomhedens hovedafdeling ligger i, uden at denne forskelsbehandling er sagligt begrundet. Denne foranstaltning strider således mod det princip om, at der ikke må udøves forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, som er et almindeligt princip i fællesskabsretten, og navnlig er den i strid med den i EF-traktatens artikel 43 omhandlede bestemmelse om etableringsfrihed. Ifølge Domstolens faste retspraksis »kan Kommissionen ikke erklære en statsstøtte, der ved visse af sine gennemførelsesbestemmelser tilsidesætter andre traktatbestemmelser, forenelig med fællesmarkedet« ⁽⁷⁰⁾.

6. KONKLUSION

- (123) Kommissionen kan konstatere, at den i artikel 3, 69. afsnit, i lov nr. 549 af 28. december 1995 omhandlede

fritagelse for afgifter på overførsler ikke udgør en statsstøtte, idet den er i overensstemmelse med systemets karakter eller forvaltning.

- (124) Kommissionen konstaterer desuden, at Italien i strid med traktatens artikel 88, stk. 3, ulovligt har gennemført de i artikel 3, 70. afsnit, og i artikel 9 a i lovdekret nr. 318/1986 indførte statsstøtteordninger. Kommissionen konkluderer desuden, at nævnte statsstøtte er uforenelig med fællesmarkedet.
- (125) I henhold til fast retspraksis og til artikel 14 i forordning (EF) nr. 659/1999 bestemmer Kommissionen, at den pågældende medlemsstat skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at tilbagesøge støtten hos modtagerne. I den foreliggende sag har de italienske myndigheder ikke hævdet, at tilbagesøgning af støtten ville være i strid med et almindeligt princip i fællesskabsretten, og heller ikke Kommissionen finder, at et sådant princip skulle være til hinder for tilbagesøgning af støtten.
- (126) Nærværende beslutning vedrører de to pågældende støtteordninger, og den skal ufortøvet gennemføres, navnlig for så vidt angår tilbagesøgningen af alle de individuelle støttebeløb, der er bevilget på grundlag af ordningerne. Kommissionen skal endvidere gøre opmærksom på, at en beslutning om støtteordninger ikke er til hinder for, at individuelle støttebeløb helt eller delvis kan anses for at være forenelige med fællesmarkedet af årsager, der er forbundne med det særlige tilfælde (f.eks. som følge af, at den individuelle ydelse af støtte er omfattet af reglerne om de minimis-støtte eller af en fremtidig kommissionsbeslutning eller en fritagelsesforordning).
- (127) Den støtte, der skal tilbagesøges, pålægges renter, der i overensstemmelse med Kommissionens praksis beregnes på grundlag af den referencesats, der anvendes ved beregningen af subventionsækvivalenten for støtte med regionalt sigte —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den i artikel 3, 69. afsnit, i lov nr. 549 af 28. december 1995 omhandlede fritagelse for afgifter på overførsler udgør ikke statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1.

Artikel 2

Den i artikel 3, 70. afsnit, i lov nr. 549 af 28. december 1995 og i artikel 66, 14. afsnit, i lovdekret nr. 331 af 30. august

⁽⁶⁹⁾ Sag C-159/94, GDF, Sml. 1997 I, s. 5815, præmis 94 og 101 i begrundelsen.

⁽⁷⁰⁾ Sag C-156/98, Tyskland mod Kommissionen, Sml. 2000 I, s. 6857, præmis 78 i begrundelsen.

1993, ophøjet til lov nr. 427 af 29. oktober 1993, omhandlede treårige fritagelse for selskabsskat samt fordelene i forbindelse med de i henhold til artikel 9 a i lovdekret nr. 318 af 1. juli 1986, med ændringer ophøjet til lov nr. 488 af 9. august 1986, bevilgede lån til fordel for aktieselskaber med offentlig majoritetsandel, der er stiftet i henhold til lov nr. 142 af 8. juni 1990, udgør statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1.

Nævnte støtteforanstaltninger er ikke forenelige med fællesmarkedet.

Artikel 3

Italien træffer alle de foranstaltninger, der er nødvendige for hos modtagerne at tilbagesøge den i henhold til de i artikel 2 omhandlede ordninger ydede støtte, der allerede ulovligt er stillet til deres rådighed.

Tilbagesøgningen skal ske uophørligt og i overensstemmelse med national lovgivning, hvis denne giver mulighed for at efterkomme beslutningen hurtigt og effektivt.

Den støtte, der skal tilbagebetales, pålægges renter fra det tidspunkt, den blev udbetalt til støttemodtagerne, og indtil den er

tilbagebetalt, og renterne beregnes på grundlag af den referencsats, der anvendes ved beregningen af subventionsækvivalenter for støtte med regionalt sigte.

Artikel 4

Italien underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 5

Denne beslutning er rettet til Den Italienske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 5. juni 2002.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS BESLUTNING**af 30. oktober 2002****om Tysklands statsstøtte til Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH****C 31/2001 (ex NN 156/99 og N 288/98)***(meddelt under nummer K(2002) 2145)***(Kun den tyske udgave er autentisk)****(EØS-relevant tekst)**

(2003/194/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler ⁽¹⁾, under hensyntagen til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFORLØB

- (1) Ved brev af 18. maj 1998 underrettede Tyskland Kommissionen om støtte til Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH (Schmitz-Gotha). Støttesagen blev registreret under NN 156/99. Ved brev af 12. juni 1998, 21. december 1999 og 17. maj 2000 anmodede Kommissionen Tyskland om yderligere oplysninger. Tyskland svarede ved brev af 15. oktober 1998, 21. juli 1999, 27. april 2000, 1. december 2000 og 8. januar 2001.
- (2) Ved brev af 23. maj 2001 underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, i denne sag og registrere den under C 31/2001. Tysklands bemærkninger blev modtaget den 14. og 22. august 2001. Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽²⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede støtte, men har ikke modtaget bemærkninger. Ved brev af 1. oktober 2001 stillede Kommissionen Tyskland yderligere spørgsmål, som blev besvaret den 14. december 2001. Yderligere oplysninger blev modtaget den 16. og 28. maj samt den 3. juli 2002.

II. BESKRIVELSE**1. Støttemodtageren**

- (3) Denne sag vedrører finansieringsforanstaltninger til omstruktureringen af Schmitz-Gotha, en virksomhed med hjemsted i Thüringen, som er aktiv inden for køretøjsindustrien, navnlig fremstilling af karosserier og påhængsvogne. Schmitz-Gotha er efterfølgeren til Gothaer Fahrzeugwerke GmbH (herefter »det tidligere Gotha«), en tidligere statsejet virksomhed, som efter sin privatisering i 1994 blev overdraget til Lintra Beteiligungsholding GmbH (Lintra-Holding). Foruden anden støtte fik de

⁽¹⁾ EFT C 211 af 28.7.2001, s. 15.

⁽²⁾ Se fodnote 1.

otte selskaber, der indgik i Lintra-Holding, tilsagn fra staten om dækning af tab på 175 mio. DEM i perioden 1995-1997 til støtte for deres privatisering. Allerede i 1996 var disse midler til dækning af tab udnyttet fuldt ud, og det tidligere Gotha havde derefter et underskud på 12,4 mio. DEM. Et yderligere underskud på 7,5 mio. DEM blev forventet for 1997. Privatiseringen af det tidligere Gotha blev derfor betragtet som mislykket i 1996, og Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (BvS) erhvervede igen kontrol med virksomheden og besluttede at fortsætte omstruktureringen med henblik på at forberede den på et salg. Endelig overtog to virksomheder, Schmitz-Gotha og Gothaer Fahrzeugtechnik, de dele af det tidligere Gothas materielle anlægsaktiver, som man forventede kunne sælges. Den tidligere virksomheds øvrige materielle anlægsaktiver blev likvideret. Følgende tal blev angivet for udviklingen i det tidligere Gotha:

(1 000 DEM)

	1994 (inden privatisering)	1995	1996	1997 (skønnede tal) ^(*)
Omsætning	55 500	113 000	48 200	62 800
Overskud/underskud	-13 900	500	-12 400	-7 500

(*) Disse tal er hypotetiske, da de materielle anlægsaktiver blev overdraget til de nye investorer i 1997.

- (4) Af de otte potentielle investorer var det kun de to nuværende investorer, Schmitz Cargobull AG (70 %) og Josef Koch GmbH (30 %), der afgav et fælles tilbud på Schmitz-Gotha. De erhvervede de materielle anlægsaktiver den 10. september 1997 for 1 DEM. Koch blev efterfølgende eneste direktør for Schmitz-Gotha. Efter overtagelsen i 1997 beskæftigede Schmitz-Gotha 77 personer.

2. Omstruktureringen

- (5) Det tidligere Gothas væsentligste problem inden for køretøjsindustrien (nu Schmitz-Gotha) var, at selskabet ikke var i stand til at serieproducere konkurrencedygtige egne produkter, hvilket gjorde det afhængigt af ordreproduktionen for i det væsentlige to hovedkunder. Ordreproduktionen var forbundet med fremstilling af kun små produktionsserier. I betragtning af den lave produktionsmængde var selskabets tekniske såvel som personalemæssige kapacitet overdimensioneret, hvilke medførte for høje faste omkostninger. Tyskland har anført, at der i forbindelse med omstruktureringen var behov for investeringer til adskillelsen af de to efterfølgende virksomheders infrastruktur samt til sanering, vedligeholdelse og nyanskaffelse af maskiner og logistik med henblik på at oprette en effektiv serieproduktion af egne produkter.
- (6) Inden beslutningen om procedurens indledning blev følgende omstruktureringsomkostninger angivet:

(DEM)

Generelle investeringer til maskiner og udstyr	13 900 000
Adskillelse af infrastruktur	1 600 000
Selskabskapital	1 600 000
I alt	17 100 000

- (7) Ifølge den plan, der oprindeligt blev fremsendt, ville virksomheden kunne klare sig på markedet inden for 2-3 år og opnå et vedvarende positivt driftsresultat senest i det fjerde regnskabsår. Ifølge omstrukturingsplanen skulle Schmitz-Gotha koncentrere sig om fremstilling af karosserier,

påhængsvogne og forskellige former for specielle påhængsvogne og også overtage Schmitz-gruppens projektvirksomhed for kunder som f.eks. det tyske forsvar og udlejningselskaber. Schmitz-Gotha skulle i den forbindelse gøre brug af sine investorers omfattende salgsnet.

- (8) Den 9. oktober 1997, en måned efter de nye investorers overtagelse af selskabet, erhvervede Schmitz-Gotha for 3,7 mio. DEM en kapitalandel på 100 % i en af sine underleverandører, [»(...) (*)«] — et selskab, der var stiftet og ledet af Koch som direktør og selskabsdeltager. Trods det påbud om oplysninger, der var indeholdt i beslutningen om procedures indledning, og som navnlig vedrørte omstændighederne i forbindelse med erhvervelsen af kapitalandelen på 100 % i (...) *, har Tyskland ikke fremlagt en købsaftale og heller ingen præcise oplysninger om (...) * tidligere ejere. Det fremgår kun af de fremlagte oplysninger, at (...) * tidligere ejedes af tre privatpersoner. 2,2 mio. DEM af købsprisen blev betalt den 25. februar 1998. De resterende 1,5 mio. DEM skulle betales i fire årlige rater på 375 000 DEM, såfremt (...) * opnår et årligt driftsresultat før skat på 500 000 DEM. Da man antog, at selskabet ville opnå de planlagte resultater, blev restbeløbet på 1,5 mio. DEM udskudt i sin helhed. Med hver rate, der blev betalt, faldt tilbagebetalingsbeløbet tilsvarende. Overtagelsen tog sigte på at trimme produktionen og sikre underleverancer inden for specielle komponenter til køretøjer.
- (9) I den plan, der oprindeligt blev fremsendt ved brev af 18. maj 1998, var der forudset følgende økonomiske udvikling:

(1 000 DEM)

	1997–1998	1998–1999	1999–2000	2000–2001	2001–2002
Omsætning	19 020	25 208	29 315	35 000	40 000
Materialeomkostninger	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *
Personaleomkostninger	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *
Afskrivninger	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *
Øvrige driftsudgifter	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *
Driftsresultat	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *	(...) *
Resultat før skat	-2 527	-1 836	-668	547	1 618

3. Statslige finansieringsforanstaltninger til omstruktureringen

- (10) Oprindeligt havde Tyskland angivet følgende foranstaltninger som offentlige bidrag til omstruktureringen efter overtagelsen i 1997:

TABEL 1

Foranstaltninger, der oprindeligt var angivet som offentlige bidrag

(DEM)

	Kilde	Foranstaltning	
1	Thüringen	Beskæftigelsesfremmende foranstaltninger ^(a)	
		a) tilskud, der angiveligt blev ydet efter en ordning, som Tyskland ikke kunne angive nærmere inden procedures indledning	(7 500)
		b) tilskud ydet som led i en godkendt løntilskudsordning ^(b)	(342 198)
		I alt	349 698

(*) Forretningshemmelighed; i det følgende: »(...) *«.

(DEM)

	Kilde	Foranstaltning	
2	Thüringen	Investeringsstilskud ydet som led i en godkendt ordning ⁽⁴⁾	2 420 000
3	BvS	Investeringsstilskud til udgifterne i forbindelse med adskillelse af infrastruktur og presserende reparationer	3 200 000
		I alt	5 970 198

⁽⁴⁾ Disse foranstaltninger er efter Tysklands opfattelse ikke støtte.

⁽³⁾ Arbeitsförderungsreformgesetz, »Lohnkostenzuschuss Ost«, SG(98) D/1049 af 6.2.1998 (NN 107/97).

⁽⁴⁾ 26. Rahmenplan der Gemeinschaftsaufgabe »Förderung der regionalen Wirtschaftsstruktur«, NN 123/97 af 18.8.1997.

- (11) I 1997 modtog det tidligere Gotha desuden et BvS-tilskud på 6,1 mio. DEM til godtgørelser til afskedigede medarbejdere. Efter Tysklands opfattelse er der i denne forbindelse ikke tale om støtte, da de afskedigede arbejdstagere var støttemodtagere. Heller ikke i tilfælde af, at foranstaltningen skulle blive betragtet som støtte, kan Schmitz-Gotha betragtes som støttemodtager, da selskabet i henhold til de tyske bestemmelser havde overtaget alle tilbageblevne ansatte. I sidstnævnte tilfælde må det tidligere Gotha således betragtes som støttemodtager, da foranstaltningen blev truffet for at nedskære arbejdsstyrken hos det tidligere Gotha og med henblik på selskabets likvidation.

4. Finansielle bidrag fra andre kilder

- (12) Oprindeligt havde Tyskland angivet følgende beløb som bidrag fra støttemodtageren eller midler fra anden side:

TABEL 2

Bidrag, som oprindeligt var angivet som private bidrag

(DEM)

	Kilde	Foranstaltning	
4	Investor	Anpartshaverlån Schmitz Cargobull 2 100 000 DEM (70 %) J. Koch 900 000 DEM (30 %)	3 000 000
5	Vereinsbank	Investeringslån ^(a)	2 650 000
6	Vereinsbank	Kreditramme til en variabel markedsrente sikret ved en prioritet på 7,5 mio. DEM i virksomhedens grund	1 000 000
7	Vereinsbank	Lån på 5,11 % p.a. ydet den 30. juli 1998 med en løbetid indtil den 30. september 2008 refinansieret af Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) og sikret ved en prioritet på 7,5 mio. DEM i virksomhedens grund	2 350 000
		I alt	9 000 000
		Samlet bidrag til omstruktureringen (nr. 1 — 7 i tabel 1 og 2)	14 970 000

^(a) Ifølge de oplysninger, der oprindeligt blev afgivet, blev der ikke gjort brug af dette lån.

5. Markedsoplysninger

- (13) Virksomheden er aktiv inden for køretøjsindustrien, navnlig fremstilling af karosserier og påhængsvogne i henhold til NACE-undergruppe 1.34.20, en sektor, hvor der er samhandel inden for Fællesskabet. Produktionen af påhængsvogne tegnede sig i 2000 for en andel på 19 % på det tyske marked og 7 % på det europæiske marked.
- (14) Tyskland gjorde oprindeligt gældende, at den kapacitet, der skulle tages i betragtning, skulle beregnes på grundlag af antallet af medarbejdere og produktionssteder, da produktionen i det væsentlige bestod af samlearbejde. Mellem 1997 og 2001 steg antallet af medarbejdere fra 77 til 240, mens antallet af produktionssteder forblev det samme. Det forhold, at der var lange leveringstider med hensyn til påhængsvogne, gjorde det klart, at der ikke var overkapacitet på markedet.

6. Beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2

- (15) I beslutningen om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure blev foranstaltningerne under nr. 1 i tabel 1 — i strid med Tysklands opfattelse — betragtet som støtte, da de kan anses som en fordel for virksomheden, selv om de tager sigte på enkelte arbejdstageres beskæftigelse. De er således omfattet af EF-traktatens artikel 87.
- (16) I modsætning til, hvad Tyskland har hævdet, blev det BvS-tilskud på 6,1 mio. DEM, der er beskrevet i betragtning 11, ligeledes betragtet som støtte, da forpligtelser på grundlag af arbejdsmarkedslovgivningen eller kollektive aftaler til at betale fratrædelsesgodtgørelser skal anses som en del af de normale omkostninger, virksomheden selv skal afholde. Foranstaltningerne blev betragtet som støtte til Schmitz-Gotha, da Kommissionen var af den opfattelse, at de ganske vist blev udbetalt til det tidligere Gotha, men at deres eneste formål var at gøre det muligt for de efterfølgende virksomheder senere at overtage selskabet. Da der ikke forelå oplysninger om fordelingen af dette tilskud mellem de to efterfølgende virksomheder, blev der fremsendt en begæring om oplysninger i denne henseende.
- (17) Ved procedurens indledning blev det lagt til grund, at støtten er omfattet af Fællesskabets nye rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder ⁽⁵⁾ (herefter »rammebestemmelserne fra 1999«), da det blev antaget, at en del af støtten var blevet tildelt efter disse rammebestemmelseres offentliggørelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.
- (18) Ved procedurens indledning gav Kommissionen desuden udtryk for tvivl med hensyn til følgende:
- Om der i salget til de nye investorer for 1 DEM var indeholdt ny støtte, da det ikke var klart, om salget fandt sted i en offentlig og betingelsesløs procedure. Det var desuden uklart, om prisen svarede til markedsprisen, da likvidationsværdien syntes at udgøre 4,36 mio. DEM.
 - Om det investeringstilskud, der var ydet via foranstaltning nr. 2 i tabel 1, var i overensstemmelse med betingelserne i den af Tyskland anførte ordning.
 - Om det tilskud, der var ydet via foranstaltning nr. 1, litra b) i tabel 1, var i overensstemmelse med den pågældende ordning.
 - Om omstruktureringsplanen kunne genoprette Schmitz-Gothas rentabilitet på længere sigt, da den potentielle forpligtelse — på grundlag af den negative beslutning i forbindelse med det tidligere selskab Lintra-Holding — til solidarisk med andre støttemodtagere at tilbagebetale støtte på 7,1 mio. DEM ville kunne være til hinder for, at målene i omstruktureringsplanen blev nået.

⁽⁵⁾ EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2.

- e) Om støtten — i modsætning til, hvad Tyskland har hævdet — medfører en urimelig konkurrencefordrejning som følge af kapacitetsudvidelsen, da antallet af medarbejdere steg fra 77 til 240 i omstrukturingsperioden.
- f) Om støtten stod i et rimeligt forhold til omkostningerne og fordelene ved omstruktureringen, da de finansielle bidrag til omstruktureringen ifølge de oplysninger, der blev afgivet som led i den indledende undersøgelsesprocedure, tilsyneladende ikke dækkede de anførte omstrukturingsomkostninger. Det var desuden tvivlsomt, om støttemodtageren ydede et betydeligt bidrag til omstruktureringen af egne midler eller gennem finansiering udefra, da følgende beløb, som Tyskland har anført, tilsyneladende ikke kan betragtes som bidrag fra støttemodtageren som omhandlet i rammebestemmelserne:
- i) lånet fra Vereinsbank på 2,65 mio. DEM (foranstaltning nr. 5 i tabel 2), som der ifølge de foreliggende oplysninger aldrig blev gjort brug af
- ii) lånet fra Vereinsbank på 2,35 mio. DEM (foranstaltning nr. 7 i tabel 2), som åbenbart blev refinansieret ved hjælp af støtteforanstaltninger som led i et KfW-program.

I modsætning til Tysklands oplysninger syntes støttemodtagerens bidrag til omstruktureringen således kun at udgøre 4 mio. DEM.

- g) Det var samtidig tvivlsomt, om støtten var begrænset til det for omstruktureringen strengt nødvendige minimum, da Schmitz-Gotha i omstrukturingsperioden erhvervede en kapitalandel på 100 % i en anden virksomhed for 3,7 mio. DEM.
- (19) På grund af den tvivl, der blev givet udtryk for i forbindelse med litra a)–c), e), litra f) nr. ii) og litra g), udstedte Kommission et påbud om oplysninger efter artikel 10, stk. 3, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 ⁽⁶⁾.

III. BEMÆRKNINGER FRA TYSKLAND

- (20) Som led i den formelle undersøgelsesprocedure afgav Tyskland følgende nye eller ændrede oplysninger:
- (21) Ifølge Tysklands nye oplysninger svarer andre beløb end de oprindeligt angivne til foranstaltningerne under nr. 1 i tabel 1. Ifølge de nyeste oplysninger havde Schmitz-Gotha mellem 1997 og 2000 modtaget løntilskud på 527 000 DEM. Heraf er 43 824 DEM angiveligt ydet i overensstemmelse med meddelelsen fra Kommissionen om de minimis-støtteordninger ⁽⁷⁾ og et beløb på 351 160 DEM som led i en godkendt støtteordning ⁽⁸⁾. Endelig blev der tildelt et beløb på 131 745 DEM på grundlag af en tysk bestemmelse ⁽⁹⁾, som efter Tysklands opfattelse ikke udgør statsstøtte, men en generel foranstaltning, som tager sigte på at genansætte enkelte arbejdstagere og derfor ikke kommer virksomheden til gode, men enkelte genansatte arbejdstagere.
- (22) Hvad angår opdelingen af BvS-tilskuddet på 6,1 mio. DEM til godtgørelser til afskedigede medarbejdere i overgangen fra det tidligere Gotha til den efterfølgende virksomhed (betragtning 11), har Tyskland anført, at med hensyn til de aktiver, som Schmitz-Gotha overtog, var det kun 26 af 144 ansatte, som ikke blev overtaget, og som derfor havde modtaget fratrædelsesgodtgørelser på 497 000 DEM, som var blevet betalt med BvS-tilskuddet. Alle øvrige beløb var blevet anvendt til afviklingen af det tidligere Gotha.

⁽⁶⁾ EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

⁽⁷⁾ EFT C 68 af 6.3.1996, s. 9.

⁽⁸⁾ Se fodnote 3.

⁽⁹⁾ § 217 og 10 i Sozialgesetzbuch III (socialsikringsloven).

- (23) Ifølge Tyskland blev BvS-tilskuddet på 3,2 mio. DEM (foranstaltning nr. 3 i tabel 1) ikke ydet i 1999, men i 1998.
- (24) Med hensyn til salget har Tyskland anført, at alle potentielle købere havde kendskab til det planlagte salg af aktiverne på grund af den omfattende pressedækning i forbindelse med Lintra-Holdings sammenbrud. Desuden blev der inden salget også rettet direkte henvendelse til alle førende virksomheder inden for køretøjsindustrien. Derpå havde otte virksomheder udtrykt interesse i at erhverve aktiverne og modtaget informationsmateriale. Fire af disse virksomheder havde endelig indledt forhandlinger, hvoraf kun to havde afgivet troværdige tilbud. Af disse viste Schmitz/Kochs bud sig at være det økonomisk mest fordelagtige.
- (25) Med hensyn til likvidationsværdien på 4,26 mio. DEM i forhold til salgsprisen på 1 DEM har Tyskland gjort gældende, at likvidationsværdien, som var fremkommet på grundlag af en ekspertudtalelse (Forensika-rapport), kun vedrørte dele af aktiverne, som ikke var identiske med de aktiver, der var blevet solgt til Schmitz-Gotha. Desuden skulle det tages i betragtning, at den samlede likvidation havde nødvendiggjort, at der blev tilført yderligere finansielle midler på 15,375 mio. DEM, og at kapitalforrentningen af de tilsvarende aktiver under ingen omstændigheder kunne have været positiv på grund af det negative samlede resultat. Endelig skal det tages i betragtning i forbindelse med likvidationsværdien af de solgte aktiver, at den kapacitet, der lå til grund for vurderingen, aldrig kunne udnyttes fuldt ud. Den faktiske værdi ville derfor kun udgøre 50 % af den beregnede værdi, hvorfra der skulle trækkes 2,5 mio. DEM til omstruktureringssomkostninger, der omgående var opstået. Derfor kunne markedsværdien af de aktiver, der var solgt til Schmitz-Gotha, under ingen omstændigheder have udgjort mere end 0 DEM.
- (26) Med hensyn til den potentielle forpligtelse til at tilbagebetale 7,1 mio. DEM af den støtte, som uberegtiget var ydet til Lintra-Holding, har Tyskland anført, at denne gæld var blevet indfriet i forbindelse med likvidationen af det tidligere Gotha.
- (27) Med hensyn til en eventuel konkurrencefordrejning har Tyskland fremlagt yderligere markedsoplysninger med følgende indhold:
- Schmitz-Gothas markedsandel med hensyn til sættevogne udgjorde 4,28 % i Tyskland og 0,2 % i Fællesskabet.
 - På grund af de stærke konjunkturudsving, der er typiske for denne branche, var det vanskeligt at anføre præcise oplysninger om kapaciteten. På grundlag af antallet af registreringer mellem 1998 og 2000 og de leveringstider på seks-otte måneder, der gjorde sig gældende i 1999, kan det imidlertid ikke sluttes, at der var overkapacitet på markedet. Kapacitetsudnyttelsen steg fra 80,2 % i 1997 til 89,2 % i 1999. Ordrebeholdningen steg mellem 1996 og 1999 fra gennemsnitlig 10,8 uger til 12,8 uger. Den gennemsnitlige omsætning steg mellem 1997 og 2000 med ca. 30 %.
 - Virksomhedens produktionskapacitet var overdimensioneret med ca. 50 %, men kunne ikke til dels nedlukkes. Derfor medførte stigningen i antallet af ansatte kun en forbedret udnyttelse af den eksisterende produktionskapacitet.

Tyskland har derudover gjort gældende, at kapaciteten i overensstemmelse med rammebestemmelserne skal beregnes som produktionskapacitet i form af teknisk kapacitet; Tysklands tidligere bemærkninger om, at det er bedre at beregne Schmitz-Gothas kapacitet på grundlag af antallet af ansatte, må derfor ikke misforstås. Tyskland har understreget, at den tekniske kapacitet ikke blev øget og generelt kun var udnyttet med 50 %. Med hensyn til udvidelsen af arbejdsstyrken anføres det, at virksomheden blev overtaget i oktober 1997 uden en præcis angivelse af de fremtidige ordrer og mulige produktionsmængder. Derfor fandt den væsentligste forhøjelse sted i 1998, da det var lettere at vurdere personalebehovet. Siden da har der været en ubetydelig udvidelse af arbejdsstyrken.

(28) Med hensyn til spørgsmålet, om bidraget af egne midler er rimeligt i forhold til omstruktureringsomkostningerne og -fordelene, har Tyskland fremlagt følgende yderligere oplysninger vedrørende bidragene fra støttemodtageren:

- a) Omstruktureringsomkostningerne udgjorde ikke 17,1 mio. DEM, men derimod 27,328 mio. DEM, som omfatter følgende bidrag:

(DEM)	
Løntilskud	351 000
Fratrædelsesgodtgørelse	497 000
Adskillelse af infrastruktur	1 833 000
Investeringer	23 817 000
Diverse	830 000
I alt	27 328 000

Heri indgik bl.a. følgende investeringer på 23,8 mio. DEM til sanering, vedligeholdelse og nyan-skaffelser:

(DEM)					
Investeringer	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	I alt
Immaterielle aktiver (software)	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
Materielle anlægsaktiver (jord, bygninger, anlæg)	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
Finansielle investeringer (kapitalandele)	3 712 379	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
I alt	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	23 836 821

Bemærk: Tabellen indeholder afrundede tal og er ikke aritmetisk korrekt.

- b) Til foranstaltning nr. 2 i tabel 1, som oprindeligt udgjorde 2,42 mio. DEM, svarer et andet beløb end oprindeligt angivet. Dette omfatter investeringstilskud på 1,836 mio. DEM og en investeringspræmie på 362 000 DEM som led i en godkendt ordning ⁽¹⁰⁾, hvilket i alt giver 2,198 mio. DEM.
- c) Der blev opnået et overskud på 14,732 mio. DEM, som blev overført til virksomhedens kapitalreserver. Derfor havde det ikke været nødvendigt at gøre brug af investeringstilskud på 650 000 DEM som led i foranstaltning nr. 2 i tabel 1 samt et lån fra Vereinsbank (foranstaltning nr. 5 i tabel 2).
- d) Foranstaltning nr. 7 i tabel 2 var udelukket sikret ved Schmitz-Gothas sikkerhedsstillelse, hvor KfW, som refinansierede dette lån, ikke stillede garantier. Det støtteelement, der er indeholdt i den nedsatte rentesats på 4,25 % (i stedet for 5,11 % som oprindeligt anført), udgør enten 1,69 %, dvs. 39 000 DEM, eller 5,69 %, dvs. 131 000 DEM årligt, såfremt der anvendes en forhøjelse på 4 % i overensstemmelse med Kommissionens meddelelse om metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten ⁽¹¹⁾.

Ifølge Tyskland udgør støttemodtagerens bidrag af egne midler eller finansiering udefra 20,692 mio. DEM eller 75,72 %.

⁽¹⁰⁾ Investitionszulage für die neuen Bundesländer, SG(96) D 3794 af 11. april 1996 (N 494/A/95).

⁽¹¹⁾ EFT C 273 af 9.9.1997, s. 3.

- (29) Ifølge de seneste oplysninger udgjorde støtten fra offentlige kilder 6,636 mio. DEM og omfatter følgende:

TABEL 3

Foranstaltninger, der er angivet som offentlige bidrag efter procedurans indledning

(DEM)

	Kilde	Foranstaltning	
1	Thüringen	Beskæftigelsesfremmende foranstaltninger	
		a) Ikke opført som støtte:	
		i) støtte ydet som generel foranstaltning i henhold til § 227 i SGB ^(*) III	(131 745)
		ii) støtte ydet i overensstemmelse med de minimis-reglen	(43 824)
		b) Støtte ydet som led i en godkendt løntilskudsordning ⁽¹²⁾	351 000
2	Thüringen	a) Investeringsstilskud (GA-midler)	1 836 000
		b) Investeringspræmie	362 000
3	BvS	a) Fratrædelsesgodtgørelser	497 000
		b) Investeringsstilskud	3 200 000
	KfW	c) Investeringspræmie indeholdt i et refinansieret lån (foranstaltning nr. 7 i tabel 2)	390 000
		I alt (undtagen nr. 1, litra a) og b))	6 636 000

(*) Sozialgesetzbuch (socialsikringsloven).

(12) »Arbeitsförderungsreformgesetz — Lohnkostenzuschuss Ost«, SG(98) D/1049 af 6. februar 1998 (NN 107/97).

- (30) Med hensyn til Schmitz-Gothas overtagelse af (...) * har Tyskland oplyst, at de udestående fire rater på 375 000 DEM blev afdraget. Ifølge Tyskland blev (...) * overtaget med henblik på at erhverve yderligere knowhow og inddrage teknisk udviklingskapacitet i produktionen. Tyskland har anført, at Schmitz-Gotha ikke var i stand til selv at fremstille de dele, som selskabet købte hos (...) *, eller mærkbart at forbedre (...) * leveringsbetingelser. Hovedformålet med erhvervelsen var at nedbringe produktionsomkostningerne, da Schmitz-Gotha nu ville få leverancer fra (...) * til fremstillingspriser. (...) * opnår sit overskud fra salget til ca. 30 andre virksomheder på markedet, som selskabet ligeledes leverer til. Med hensyn til forskellige modeller kunne produktionsomkostningerne nedbringes markant som følge af overtagelsen, hvilket bidrog til at nedsætte omstrukturingsperioden med et år. Årsresultaterne før skat kunne mellem 1998 og 2002 øges med (...) * DEM, hvilket viser, at overtagelsen er finansieret ved hjælp af de overskud, som selskabet selv opnåede. Overtagelsen medførte følgende ændringer af den oprindelige omstrukturingsplan:

(1 000 DEM)

	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002
Omsætning	19 020	25 208	29 315	35 000	40 000
Materialeomkostninger	10 965	14 461	16 580	19 868	22 668
Personaleomkostninger	5 593	6 498	6 765	7 300	7 800
Afskrivninger	1 506	1 683	1 740	1 740	1 683
Øvrige driftsudgifter	2 301	2 957	3 356	3 942	4 430
Driftsresultat	-1 145	-192	1 074	2 350	3 619
Resultat før skat	-1 645	-722	544	1 595	2 864

IV. VURDERING AF STØTTEN

- (31) I henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med fællesmarkedet. Foranstaltninger, som er omfattet af EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og ikke er bestående støtte, er som hovedregel uforenelige med fællesmarkedet, medmindre undtagelsesbestemmelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 2 eller 3, finder anvendelse på dem.

1. Statsstøtte

- (32) Ifølge de foreliggende oplysninger er foranstaltningen i henhold til § 227 i SGB III, dvs. foranstaltning nr. 1, litra a), nr. 1), i tabel 3, tilsyneladende en generel foranstaltning. Selv hvis den kunne kategoriseres som støtte, vil den imidlertid ikke berøre resultatet af denne beslutning og behøver derfor ikke at blive undersøgt yderligere. Ifølge de foreliggende oplysninger blev der af BvS-tilskuddet på 6,1 mio. DEM kun anvendt 497 000 DEM (foranstaltning nr. 3 litra a), i tabel 3) som godtgørelser til afskedigede medarbejdere, som Schmitz-Gotha havde været forpligtet til at overtage. Det resterende beløb på 5,6 mio. DEM blev anvendt i forbindelse med afviklingen af den tidligere virksomhed og behøver derfor ikke at blive undersøgt i forbindelse med denne beslutning.
- (33) Som led i salget i 1997 blev der rettet henvendelse til alle førende virksomheder inden for køretøjsindustrien, hvoraf otte tilkendegav interesse og to i sidste instans deltog i udbuddet. Den likvidationsværdi, der var fremkommet på grundlag af Forensika-rapporten, vedrørte ligeledes kun dele af aktiverne, som ikke var identiske med de aktiver, der var blevet solgt til Schmitz-Gotha, og heller ikke omfattede yderligere finansielle byrder, som var opstået umiddelbart i forbindelse med salget. Med Tysklands yderligere oplysninger vedrørende salget i 1997 var det muligt at fjerne den tvivl, der oprindeligt var givet udtryk for med hensyn til, om salget kunne indeholde et støtteelement.
- (34) EF-traktatens artikel 87, stk. 1, finder anvendelse på Tysklands øvrige finansielle foranstaltninger til fordel for den støttemodtagende virksomhed. Kommissionen konstaterer, at BvS er et direktorat, der som sin forgænger, Treuhandanstalt, har til opgave at privatisere statsvirksomheder i Østtyskland. BvS er en del af forbundsadministrationen og er ansvarlig over for denne. Derfor skal BvS' foranstaltninger betragtes som statslige foranstaltninger. Kommissionen konstaterer endvidere, at KfW er en offentligretlig institution, hvis gældsforpligtelser forbundsstaten indestår 100 % for inden for rammerne af den såkaldte Gewährträgerhaftung (kautionspligt). Derfor skal KfW's foranstaltninger også henføres til staten.
- (35) Med disse foranstaltninger opnåede en virksomhed økonomiske fordele, som den ikke ville have opnået ved hjælp af kommercielle kilder. Der er således tale om statsstøtte, som kan fordreje konkurrencevilkårene. På grund af støttens art og det forhold, at der er samhandel inden for Fællesskabet med produkterne i den sektor, som den støttemodtagende virksomhed var aktiv inden for, er de finansielle foranstaltninger omfattet af EF-traktatens artikel 87, stk. 1.
- (36) Med hensyn til foranstaltning nr. 1, litra a), nr. ii), i tabel 3 kan det konstateres, at den ifølge de foreliggende oplysninger er i overensstemmelse med meddelelsen om de minimis-støtte⁽¹³⁾, da støtten ikke overstiger 100 000 EUR i den relevante periode på tre år. Den behøver derfor ikke at blive vurderet som led i denne beslutning. Uafhængigt heraf ville vurderingen af den foreliggende sag heller ikke blive ændret, hvis der også blev taget hensyn til denne foranstaltning.
- (37) Med hensyn til den støtte, der er ydet som led i godkendte ordninger, kan det konstateres, at Tysklands yderligere oplysninger vedrørende foranstaltning nr. 1, litra b) og 2, litra a), i tabel 3 kunne fjerne Kommissionens tvivl med hensyn til, om disse ordninger var blevet anvendt korrekt. Også med hensyn til investeringspræmien på 362 000 DEM (foranstaltning nr. 2, litra b), i tabel 3), som først blev oplyst efter indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure, kan det konstateres på

⁽¹³⁾ Se fodnote 7. Se tillige Kommissionens forordning (EF) nr. 69/2001 af 12. januar 2001 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på de minimis-støtte (EFT L 10 af 13.1.2001, s. 30).

grundlag af de foreliggende oplysninger, at den er i overensstemmelse med betingelserne i denne ordning. Disse foranstaltninger behøver derfor ikke at blive undersøgt yderligere i denne beslutning.

- (38) Foranstaltningerne på 4,087 mio. DEM under foranstaltning nr. 3 i tabel 3 blev ikke ydet som led i en støtteordning, der er godkendt af Kommissionen, og skal derfor vurderes som ad hoc-støtte i denne beslutning.
- (39) Navnlig med hensyn til foranstaltning nr. 3, litra c), i tabel 3, lånet på 2,35 mio. DEM, bemærkes, at dette blev refinansieret af KfW til en nedsat rentesats og derfor indeholder en rentelettelse. Som der redegøres for nedenfor, skulle Schmitz-Gotha betragtes som en kriseramt virksomhed på det tidspunkt, hvor lånet blev ydet. I denne henseende skal der derfor anvendes en forhøjet referencesats til at beregne støtteelementet i forbindelse med denne rentelettelse, der er finansieret med offentlige midler. I henhold til meddelelsen om metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten kan der foretages en forhøjelse på 4 % eller mere i tilfælde af sådanne særlige risici. Da Schmitz-Gotha ikke havde opnået dette lån på samme vilkår uden refinansieringen fra KfW's side, anvender Kommissionen i det foreliggende tilfælde en referencesats, som er forhøjet med mindst 4 %, dvs. 9,94 %, for at beregne det støtteelement, der er indeholdt i dette lån. Den investeringspræmie, der er indeholdt i dette lån, afspejles således i den årlige forhøjelse på 5,69 %, dvs. 131 000 DEM årligt, og skal betragtes som støtte.
- (40) Det konstateres endvidere, at Tyskland ikke har opfyldt sin forpligtelse i henhold til EF-traktatens artikel 88, stk. 3. Der er derfor tale om en ulovlig støtte. Dette indebærer imidlertid ikke nødvendigvis, at støtten er uforenelig med fællesmarkedet. Det følger heraf, at de enkelte foranstaltninger skal undersøges på grundlag af EF-traktatens artikel 87.

2. Undtagelsesbestemmelser i henhold til EF-traktatens artikel 87

- (41) Formålet med støtten er at gøre omstruktureringen mulig for støttemodtageren. Da ingen andre af undtagelsesbestemmelserne i stk. 2 og 3 finder anvendelse, skal der ses nærmere på artikel 87, stk. 3, litra c).
- (42) I rammebestemmelserne vedrørende rednings- og omstrukturingsstøtte har Kommissionen indgående redegjort for betingelserne for, hvornår den vil godkende støtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c). Da det fremgik af de oplysninger, som Tyskland afgav som led i den formelle undersøgelsesprocedure, at alle støtteforanstaltninger blev tildelt støttemodtageren inden offentliggørelsen af rammebestemmelserne fra 1999, finder Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder fra 1994 ⁽¹⁴⁾ anvendelse i henhold til betragtning 101 i rammebestemmelserne fra 1999.
- (43) Det er en betingelse for at kunne modtage omstrukturingsstøtte på grundlag af rammebestemmelserne, at støttemodtageren er en kriseram virksomhed. I henhold til punkt 2.1 i rammebestemmelserne er de typiske symptomer i forbindelse med en kriseram virksomhed faldende indtjeningssevne eller voksende underskud, faldende omsætning, forringet cashflow og lav nettoformue.
- (44) Kommissionen konstaterer, at det tidligere Gotha forinden løbende havde underskud, som kun i det første år efter privatiseringen til dels kunne dækkes af statens dækning af tab. Det tidligere Gotha kunne derfor klart betragtes som en kriseram virksomhed. Støtten er ydet til virksomheden efter overtagelsen i 1997. Det understreges, at den aktivitet, som Schmitz-Gotha overtog, var præget af vanskeligheder såsom det forhold, at selskabet ikke var i stand til at serieproducere, samt en overdimensioneret teknisk og personalemæssig kapacitet, som medførte for høje faste omkostninger. Det kan antages, at det tidligere Gothas strukturelle vanskeligheder også blev overtaget af de nye

⁽¹⁴⁾ EFT C 368 af 23.12.1994, s. 12.

investorer. Den nødvendige adskillelse af infrastrukturen har desuden også medført yderligere omkostninger. Ifølge den omstruktureringsplan, der oprindeligt blev fremsendt i 1998, ville virksomheden trods tildelingen af støtte være tabsgivende i de tre første år. Kommissionen antager derfor, at virksomheden også kunne betragtes som kriseramts virksomhed efter overtagelsen.

- (45) I sin beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure nærede Kommissionen tvivl med hensyn til, om betingelserne i rammebestemmelserne var opfyldt.

a) *Genoprettelse af rentabiliteten*

- (46) Ved procedurens indledning blev det konstateret, at foranstaltningerne som led i omstruktureringsplanen principielt kunne genoprette virksomhedens rentabilitet på længere sigt. Det blev imidlertid bemærket, at den med denne omstrukturering forbundne forpligtelse til eventuelt at tilbagebetale »gammel støtte« på 7,1 mio. DEM kunne være til hinder for, at målene i planen blev nået.

- (47) Som led i den formelle undersøgelsesprocedure meddelte Tyskland Kommissionen, at den »gamle« gæld i mellemtiden var blevet indfriet. Dermed blev den tvivl, der oprindeligt blev givet udtryk for med hensyn til genoprettelsen af rentabiliteten, fjernet. Dette synes at være bekræftet af den økonomiske udvikling i virksomheden, som allerede i 1999 kunne opvise et driftsresultat, der lå (...) * mio. DEM over det planlagte driftsresultat på 5 mio. DEM, og dermed opnåede et driftsresultat på (...) * mio. DEM.

b) *Forhindring af konkurrencefordrejning*

- (48) Kommissionen konstaterer, at det marked, hvor Schmitz-Gotha er aktiv, er kendetegnet ved konjunkturudsving, hvorfor det er vanskeligt at anføre præcise oplysninger om kapaciteten. I betragtning af de yderligere oplysninger, der er afgivet, ser det imidlertid ud til, at der ikke er overskudskapacitet. Kommissionen konstaterer også, at den tekniske kapacitet ifølge Tyskland ikke blev udvidet. Endvidere bemærkes, at det med henblik på at genoprette rentabiliteten var nødvendigt igen at forhøje den i begyndelsen meget drastisk nedskårne personalekapacitet, og at personalekapaciteten efterfølgende ikke er blevet udvidet i forhold til det tidligere Gotha. Derfor kunne den oprindelige tvivl med hensyn til, om der var tale om en konkurrencefordrejning, fjernes.

c) *Støtte i forhold til omstruktureringsomkostninger og -fordele*

- (49) I henhold til rammebestemmelserne fra 1994 skal støttemodtagerne normalt yde et betydeligt bidrag til omstruktureringsplanen af egne midler eller gennem finansiering udefra. Ved sidstnævnte skal forstås finansiering på markedsvilkår.

- (50) Ifølge de oplysninger, der nu foreligger, udgør omstruktureringsomkostningerne 27,328 mio. DEM. De fleste af omkostningerne er som nævnt investeringer i virksomhedens anlægsaktiver.

- (51) Det fremgår af de seneste oplysninger, der er afgivet, at disse omkostninger blev finansieret ved hjælp af følgende kilder:

TABEL 4

Finansiering af omstrukturingsomkostningerne som oplyst efter procedures indledning

(DEM)

Offentlige kilder			
	Kilde	Foranstaltning	
		Foranstaltning nr. 1-3 i tabel 3 (uden foranstaltningerne under 1, litra a)	6 636 000
Private kilder			
4	Investor	Anpartshaverlån	3 000 000
5	Vereinsbank	Lån, der ikke er gjort brug af	2 650 000
6	Vereinsbank	Kreditramme	1 000 000
7	Vereinsbank	Lån (foranstaltning nr. 7 i tabel 2) nedsat med rentetilskuddet (foranstaltning nr. 3, litra c), i tabel 3)	1 960 000
8	Støttemodtager	Overskud/cashflow	14 732 000
		Subtotal (uden nr. 5)	20 692 000
		I alt (uden nr. 5)	27 328 000

Bemærk: Tabellen indeholder afrundede tal og er ikke aritmetisk korrekt.

- (52) Tyskland er af den opfattelse, at der heri indgår egne bidrag fra støttemodtageren eller finansiering udefra på 20 692 000 DEM.
- (53) Med hensyn til de oplysninger, som Kommission råder over, kan der konstateres følgende:
- (54) Foranstaltning nr. 4 i tabel 4, tilvejebringelse af egen kapital på 3 mio. DEM, kan kategoriseres som et bidrag fra støttemodtageren.
- (55) Lånet på 1 mio. DEM (foranstaltning nr. 6 i tabel 4) blev ydet af en privat bank og er udelukkende sikret ved støttemodtagerens sikkerhedsstillelse uden statens deltagelse. Derfor kan det betragtes som bidrag fra støttemodtageren.
- (56) Vereinsbanks lån på 2,35 mio. DEM (foranstaltning nr. 7 i tabel 2) blev refinansieret af KfW og indeholder således støtte i form af et rentetilskud. Dermed kan dette bidrag principielt ikke betragtes som ydet på markedsvilkår. I overensstemmelse med Kommissionens beslutningspraksis kan det beløb, der bliver tilbage, når rentetilskuddet er fratrukket, imidlertid betragtes som bidrag fra støttemodtageren, såfremt dette ikke indeholder andre støtteelementer. Da lånet i dette tilfælde er sikret ved støttemodtagerens sikkerhedsstillelse uden statens deltagelse, kan beløbet på 1,96 mio. DEM (nr. 7 i tabel 4) betragtes som bidrag fra støttemodtageren.
- (57) Med hensyn til overskuddet på 14,732 mio. DEM (nr. 8 i tabel 4) bemærkes, at cashflow som regel ikke kan betragtes som bidrag fra støttemodtageren, da det indirekte eller direkte er opstået ved hjælp af støtte, der er ydet, og det ikke er muligt præcist at fastslå det nøjagtige beløb ved udarbejdelsen af omstrukturingsplanen. Derfor kan der principielt ikke tages hensyn til foranstaltning nr. 8. Dette gælder også for det beløb på 650 000 DEM, som ifølge Tyskland ikke blev anvendt af investeringstilskuddet (foranstaltning nr. 2 i tabel 3), da denne foranstaltning under alle omstændigheder må betragtes som støtte. Da Tyskland har oplyst, at der ikke blev gjort brug af et allerede ydet lån

fra Vereinsbank på 2,65 mio. DEM (foranstaltning nr. 5 i tabel 4) på grund af det opnåede overskud, synes det tvivlsomt, om dette beløb kan betragtes som støttemodtagerens bidrag til omstruktureringen. Dette har imidlertid ingen indflydelse på resultatet af vurderingen af proportionaliteten.

- (58) Det kan således konstateres, at støttemodtagerens bidrag af egne midler eller gennem finansiering udefra i modsætning til Tysklands opfattelse kun udgør 5,96 mio. DEM.
- (59) På den anden side er en betydelig del af omstrukturingsomkostningerne i den foreliggende sag finansieret ved hjælp af bidrag, som hverken kan betragtes som bidrag fra støttemodtageren eller som støtte, da de indgår i virksomhedens kapitaloverskud. Navnlig på grund af denne omstændighed tegner det bidrag fra støttemodtageren, der kan anerkendes, sig for en ringe andel af de samlede omkostninger i forbindelse med omstruktureringen. Det kan imidlertid også konstateres, at dette bidrag stort set svarer til det beløb på 6.6 mio. DEM, der er finansieret ved hjælp af støtte, og at Kommissionen i tidligere tilfælde, der vedrørte de nye tyske delstater, undertiden har accepteret relativt lave bidrag fra støttemodtageren. Derfor kan den tvivl, der oprindeligt blev givet udtryk for med hensyn til, om støttemodtageren har ydet et betydeligt bidrag af egne midler til omstruktureringen, anses for at være fjernet.
- (60) Ved procedurens indledning blev der desuden udtrykt tvivl med hensyn til, om støtten — som forudsat i rammebestemmelserne fra 1994 — ville være begrænset til det nødvendige minimum. Kriteriet om støttens proportionalitet kræver, at støtten er begrænset til det for omstruktureringen strengt nødvendige minimum for at begrænse dens konkurrencefordrejende virkninger. Dette indebærer tillige, at den ikke må gøre det muligt for støttemodtageren at finansiere nye investeringer, der ikke er nødvendige af hensyn til omstruktureringen.
- (61) I begyndelsen af omstruktureringen i oktober 1997 erhvervede Schmitz-Gotha underleverandøren (...) for 3,7 mio. DEM. 2,2 mio. DEM af købsprisen blev betalt på én gang i første halvår af omstrukturingsperioden. Den resterende del af købsprisen på 1,5 mio. DEM blev derimod afdraget i fire yderligere årlige rater, som var betinget af, at der blev opnået en bestemt omsætning. Overtagelsen af (...) må vurderes som »ny investering«, der i henhold til rammebestemmelserne fra 1994 kun kan begrundes, hvis den kan anses for at være nødvendig af hensyn til omstruktureringen.
- (62) I denne forbindelse må det konstateres, at investorerne overtog de materielle anlægsaktiver for 1 DEM. Koch var en af investorerne og samtidig stifter af samt direktør for og selskabsdeltager i (...) og fremtidig direktør for begge selskaber. Kommissionen gør også endnu en gang opmærksom på, at Tyskland trods påbuddet om oplysninger hverken har fremlagt købsaftalen eller nærmere skriftlige oplysninger om de oprindelige ejerforhold i forbindelse med (...)*. I betragtning af andre omstændigheder og mundtligt afgivne oplysninger kan Kommissionen ikke udelukke, at en betydelig del af (...) ejedes direkte eller indirekte af Koch eller hans familie. Tyskland har anført, at Schmitz-Gotha ikke var i stand til selv at fremstille de dele, som selskabet købte hos (...)*, og heller ikke var i stand til at forbedre leveringsbetingelserne mærkbart, og at hovedformålet med overtagelsen således var at nedbringe produktionsomkostningerne. Kommissionen kan ikke udelukke, at et betydeligt beløb, som kunne have været anvendt til at finansiere omstruktureringen, som følge af overtagelsen af (...) faktisk er blevet betalt til en af de nye investorer. Under alle omstændigheder var overtagelsen af (...) ikke nødvendig for at sikre et godt samarbejde med (...)*. Da Koch var stifter af samt direktør for og selskabsdeltager i (...) og senere også blev direktør for Schmitz-Gotha, forekommer det usandsynligt, at der ikke kunne opnås bedre indkøbsbetingelser i forhold til (...)*. Derudover bør en konkurrencedygtig virksomhed principielt være i stand til at finansiere sit behov for underleverancer til markedspriser uden derved at få finansielle vanskeligheder.
- (63) Det fremgår af de oplysninger, som Tyskland har afgivet, at overtagelsen af (...) var en hensigtsmæssig investering for virksomheden, da den medførte betydelige besparelser, som har bidraget til at nedsætte omstrukturingsperioden med et år. Dette betyder imidlertid ikke nødvendigvis, at investeringen var nødvendig for at gennemføre omstruktureringen. Modtager en virksomhed støtte til at finansiere sin omstrukturering, kan enhver investering, som øger dens effektivitet, ikke principielt godkendes, da sådanne investeringer også altid samtidig mindsker støttemodtagerens mulighed for at finansiere omstruktureringen af egne midler. Kun hvis omstruktureringens succes som helhed vil blive bragt i fare eller forsinket urimeligt uden investeringen, kan en investering betragtes som nødvendig af hensyn til omstruktureringen, da formålet med støtten er begrænset til at genoprette

virksomhedens konkurrenceevne inden for et rimeligt tidsrum. Enhver investering, som overstiger det, der er nødvendigt for at genoprette konkurrenceevnen inden for et rimeligt tidsrum, bruger nødvendigvis finansielle ressourcer, som kunne have været anvendt til de faktisk nødvendige omstrukturingsomkostninger, og som således vil have reduceret det støttebeløb, der var nødvendigt af hensyn til omstrukturen. Heraf følger, at investeringer, der ikke i denne henseende er nødvendige af hensyn til omstrukturen, medfører en støtteintensitet, som overstiger det minimum, der ifølge kriteriet om støttens proportionalitet er strengt nødvendigt af hensyn til omstrukturen.

- (64) Nedsættelsen af leveringsomkostningerne kan ikke alene begrunde, at erhvervelsen er nødvendig af hensyn til omstrukturen. Det bemærkes desuden, at Tyskland aldrig har fremført, at omstruktureringens succes var blevet bragt i fare eller forsinket urimeligt uden overtagelsen af (...)*. Uden hensyntagen til overtagelsen af (...)* ville der ifølge den oprindelige plan også blive opnået positive driftsresultater inden for det fjerde regnskabsår. Ifølge de seneste oplysninger blev denne periode nedsat med et år som følge af overtagelsen. Det forhold, at break-even vil blive nået efter fire år, kan imidlertid heller ikke betragtes som et urimeligt tidsrum for omstrukturen. Man må endog tværtimod gå ud fra, at konkurrenceevnen allerede ifølge den oprindelige plan ville blive genoprettet relativt hurtigt. Det må derfor konstateres, at det også uden overtagelsen af (...)* havde været muligt at gennemføre omstrukturen med et godt resultat inden for et rimeligt tidsrum, og at erhvervelsen derfor ikke var nødvendig af hensyn til omstruktureringens succes. Kommissionen konstaterer derfor, at erhvervelsen af (...)* ikke var strengt nødvendig for at opnå målene i planen. Heraf følger imidlertid, at de midler, der blev anvendt til denne erhvervelse, burde have været anvendt andre steder til finansiering af omstrukturen for således at reducere det støttebeløb, der var nødvendigt med henblik på omstrukturen.
- (65) Købsprisen på 3,7 mio. DEM indgår som en del af de investeringer på 23,8 mio. DEM, der var fastsat til omstrukturen på 27,3 mio. DEM. Det fremgår af den omstændighed, at overtagelsen allerede blev foretaget helt i begyndelsen af omstrukturen, og der allerede i første halvår af omstrukturingsperioden blev betalt 2,2 mio. DEM, at virksomheden allerede på dette tidspunkt havde overskudslikviditet på mindst 2,2 mio. DEM, hvormed den kunne foretage investeringer, som ikke var nødvendige af hensyn til omstrukturen. Restbeløbet på 1,5 mio. DEM blev kun betalt i fire efterfølgende årlige rater på 375 000 DEM. Selv om disse rater også rent faktisk er blevet betalt, kan det konstateres, at disse rater kun skulle betales, såfremt (...)* opnår et årligt resultat før skat på 500 000 DEM. Selv om (...)* på erhvervestidspunktet syntes at være en rentabel virksomhed, og den også senere opnåede de forventede resultater, konstaterer Kommissionen, at det endnu ikke var sikret på erhvervestidspunktet, om virksomheden faktisk ville kunne opnå de tilstræbte resultater. Det kan derfor hævdes, at på samme måde, som opnåede kapitalreserver ikke kan vurderes som modtagerens bidrag til omstrukturen, var de overskud på 1,5 mio. DEM, hvormed erhvervelsen blev finansieret, ikke garanteret og udgjorde dermed ikke en del af virksomhedens overskudslikviditet.
- (66) Kommissionen slutter på baggrund heraf, at der blev ydet støtte til et beløb af 2,2 mio. DEM, som oversteg det for omstrukturen strengt nødvendige minimum i henhold til rammebestemmelserne. Kommissionen anser således støtten for uforenelig med fællesmarkedet i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, med hensyn til et beløb på op til 2,2 mio. DEM.

V. KONKLUSIONER

- (67) Kommissionen er nået til den konklusion, at støtten til Schmitz-Gotha med hensyn til et beløb på 2,2 mio. DEM ikke var begrænset til det for omstrukturen strengt nødvendige minimum og således ikke er i overensstemmelse med kriterierne i rammebestemmelserne fra 1994.
- (68) Tyskland har ulovligt ydet den pågældende støtte i strid med EF-traktatens artikel 88, stk. 3. Med hensyn til et beløb på 2,2 mio. DEM er støtten uforenelig med fællesmarkedet, da den ikke opfylder betingelserne i rammebestemmelserne fra 1994.

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den støtte, som Tyskland har ydet til Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH, er med hensyn til et beløb på 1,12 mio. EUR uforenelig med fællesmarkedet.

Artikel 2

1. Tyskland træffer alle nødvendige foranstaltninger for at tilbagesøge den i artikel 1 omhandlede støtte, som allerede ulovligt er udbetalt til støttemodtageren.

2. Tilbagesøgningen skal ske uophørligt og i overensstemmelse med national lovgivning, hvis denne giver mulighed for at efterkomme beslutningen hurtigt og effektivt. Den støtte, der skal tilbagebetales, pålægges renter fra det tidspunkt, den blev udbetalt til støttemodtageren, og indtil den er blevet tilbagebetalt. Renterne beregnes på basis af den referencesats, der anvendes til at beregne subventionsækvivalenten for regionalstøtte.

Artikel 3

Tyskland underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 30. oktober 2002.

På Kommissionens vegne
Mario MONTI
Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 16. oktober 2002

om Italiens påtænkte støtteordning til fordel for beskæftigelsen i regionen Sicilien

C 56/1999 (ex N 668/1997)

(meddelt under nummer K(2002) 3738)

(Kun den italienske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2003/195/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, over for ovennævnte støtte.

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 88 ⁽¹⁾,efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

(4) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽³⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede støtte.

(5) Den 15. februar 2000 blev der i Bruxelles holdt et møde mellem Kommissionens tjenestegrene og de italienske myndigheder, hvor disse erklærede, at de agtede at fremsætte bemærkninger til beslutningen om at indlede proceduren, så snart De Europæiske Fællesskabers Domstol havde udtalt sig om den klage, Italien havde indbragt for Domstolen med henblik på ophævelse af Kommissionens beslutning 2000/128/EF af 11. maj 1999 om Italiens støtteordning til fordel for beskæftigelsen ⁽⁴⁾. I denne beslutning blev støtten til ansættelse af arbejdstagere ved uddannelses- og arbejdsaftaler, samt ved omdannelse af nævnte aftaler til aftaler af ubestemt varighed, erklæret uforenelig med fællesskabsreglerne.

I. SAGSFORLØB

(1) Ved brev af 19. september 1997, nr. 6307, anmeldte Italien artikel 11, første afsnit, i regionen Siciliens lov nr. 16 af 27. maj 1997 (herefter benævnt »regional lov nr. 16/97«). Lovens ikrafttræden forudsætter Kommissionens godkendelse i henhold til traktatens artikel 87 og 88. Støtteordningen blev derfor indført i registret over anmeldt støtte under N 668/97.

(2) Ved brev af 24. oktober 1997 og af 1. april 1998 anmodede Kommissionen de italienske myndigheder om yderligere oplysninger, som de italienske myndigheder besvarede ved brev af 11. maj 1999.

(3) Ved brev af 10. august 1999 underrettede Kommissionen Italien om sin beslutning om at indlede proceduren

(6) Ved dom af 7. marts 2002 i sag C-310/99, Italien mod Kommissionen ⁽⁵⁾, afviste Domstolen klagen.

(7) Kommissionen har ikke modtaget bemærkninger fra interesserede parter.

(8) Ved brev af 24. juni 2002 meddelte Kommissionen de italienske myndigheder, at modtog den ikke nogen oplysninger eller bemærkninger senest 20 arbejdsdage efter datoen for nævnte brev, ville den vedtage en endelig beslutning på grundlag af de foreliggende oplysninger.

⁽¹⁾ EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

⁽²⁾ EFT C 27 af 29.1.2000, s. 13.

⁽³⁾ Jf. ovenstående fodnote 2.

⁽⁴⁾ EFT L 42 af 15.2.2000, s. 1.

⁽⁵⁾ Endnu ikke offentliggjort.

- (9) Kommissionen har ikke modtaget nogen bemærkninger eller oplysninger.

II. BESKRIVELSE

- (10) Artikel 11, første afsnit, i regional lov nr. 16/97 vedrører refinansiering for årene 1997 og 1998 af støtteordning (NN 91/A/95), der blev indført ved artikel 10 i regional lov af 15. maj 1991, nr. 27, der var blevet godkendt af Kommissionen den 14. november 1995, og som udløb ved udgangen af 1996.
- (11) Ordningen omhandler for det første bidrag på 30 % af bruttolønnen til de arbejdstagere, der ansættes ved uddannelses- og arbejdsaftaler i hele aftalernes løbetid. Denne procent forhøjes til 50 % af lønnen, når der er tale om arbejdstagere i bestemte dårligt stillede kategorier (unge, der har været arbejdsløse i mindst tre år, handicappede, afvænnede stofmisbrugere).

For det andet omhandler ordningen bidrag på 50 %, 40 % og 25 % af bruttolønnen til arbejdstagere i tilfælde af omdannelse af de tidsbegrænsede uddannelses- og arbejdsaftaler til aftaler af ubestemt varighed, og dette gælder for de tre første aftaleår. Procenterne hæves til 65 %, 50 % og 50 %, når der er tale om arbejdstagere i bestemte dårligt stillede kategorier (handicappede, afvænnede stofmisbrugere, arbejdsløse). Ydelse af nævnte bidrag forudsætter, at mindst 50 % af de arbejdstagere, der er ansat ved uddannelses- og arbejdsaftaler, får fortsat beskæftigelse på ubestemt tid.

- (12) Ordningen finder anvendelse på virksomheder i regionen Sicilien i sektorerne for handel, håndværk, turisme, industri og landbrug.

III. VURDERING AF STØTTEN

1. Vurdering af, om de pågældende foranstaltninger udgør støtte

- (13) For at vurdere om de ved ordningen indførte foranstaltninger udgør støtte som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1, må det fastslås, om de forlener modtagerne med fordele, om disse hidrører fra staten, om de forvrider konkurrencen, og om de kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater. Det første af de i artikel 87, stk. 1, omhandlede elementer, der kan udgøre støtte, er muligheden for, at foranstaltningen begunstiger visse virksomheder. Det drejer sig derfor om at fastslå, om de modtagende virksomheder på den ene side modtager en økonomisk fordel, som de ikke ville have opnået på

sædvanlige markedsvilkår, eller om de slipper for omkostninger, de sædvanligvis skulle have afholdt med virksomhedernes egne finansielle midler, og om denne fordel på den anden side indrømmes en bestemt kategori af virksomheder. Ved at tillade virksomheder i én af Italiens regioner (Sicilien) at nyde godt af tilskud til ansættelse af arbejdstagere ved uddannelses- og arbejdsaftaler samt ved omdannelse af disse aftaler til aftaler uden tidsbegrænsning letter de nationale myndigheder virksomhederne for en del af de lønomkostninger, der udgør sædvanlige omkostninger, der afholdes i egen interesse, og de giver dem derved finansielle fordele, således at deres konkurrencemæssige stilling forbedres. Desuden begunstiger disse foranstaltninger virksomheder, der arbejder i bestemte områder af Italien, idet støtten ikke gives til virksomheder uden for nævnte områder.

- (14) Den anden betingelse for at anvende traktatens artikel 87 er, at de påtænkte foranstaltninger indrømmes af staten ved hjælp af statsmidler. I den foreliggende sag fremgår forekomsten af statsmidler af, at udgifterne til foranstaltningen afholdes over det offentlige budget.

- (15) Den tredje og fjerde betingelse for anvendelse af traktatens artikel 87, stk. 1, er at støtten forvrider eller truer med at forvride konkurrencevilkårene eller kan påvirke samhandelen inden for Fællesskabet. I den foreliggende sag begunstiger de pågældende foranstaltninger virksomheder, der arbejder i forretningsmæssige sektorer, hvor der er konkurrence, hvorved de styrker virksomhedernes finansielle stilling og disses handlingsmuligheder i forhold til konkurrenterne, der ikke nyder godt af foranstaltningerne. Sker dette inden for samhandelen mellem medlemsstater, påvirkes denne af nævnte foranstaltninger. Som fastslået af Domstolen, bl.a. i dom af 13. juli 1988 i sag 102/87, Frankrig mod Kommissionen ⁽⁶⁾, forvrider nævnte foranstaltninger konkurrencen og påvirker samhandelen mellem medlemsstater, når de begunstigede virksomheder udfører en del af deres produktion til andre medlemsstater; er de pågældende virksomheder ikke selv eksportvirksomheder, fremmes på lignende vis den indenlandske produktion, idet de muligheder, som virksomheder, der er etableret i andre medlemsstater, har for at udføre deres varer til det italienske marked, herved indskrænkes.

- (16) Af ovennævnte årsager udgør de pågældende foranstaltninger statsstøtte, som principielt er forbudt i henhold til traktatens artikel 87, stk. 1, og de kan kun anses for at være forenelige med fællesmarkedet, hvis de er omfattet af en af de i traktaten fastsatte undtagelsesbestemmelser.

⁽⁶⁾ Sml. 1988, s. 4067.

2. Vurdering af, om foranstaltningerne er forenelige med fællesmarkedet

- (17) Efter at de pågældende foranstaltningers art er fastslået som værende statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1, må det undersøges, om de i medfør af traktatens artikel 87, stk. 2 og 3, kan erklæres forenelige med fællesmarkedet.
- (18) For så vidt angår anvendeligheden af de i traktaten fastsatte undtagelsesbestemmelser, finder Kommissionen, at den pågældende støtte ikke kan være omfattet af de i traktatens artikel 87, stk. 2, fastsatte undtagelsesbestemmelser, da der ikke er tale om støtte af social karakter som omhandlet i artikel 87, stk. 2, litra a), og ikke om støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder, som omhandlet i artikel 87, stk. 2, litra b), og heller ikke om støtte, der kan være omfattet af artikel 87, stk. 2, litra c). Det er åbenbart, at heller ikke de i artikel 87, stk. 3, litra b) og d), fastsatte undtagelsesbestemmelser finder anvendelse.
- (19) Eftersom der er tale om beskæftigelsesstøtte, undersøger Kommissionen, om den kan være omfattet af de i traktatens artikel 87, stk. 3, litra a) og c), fastsatte undtagelsesbestemmelser.
- (20) I overensstemmelse med retningslinjerne for beskæftigelsesstøtte ⁽⁷⁾ er Kommissionen principielt velvilligt indstillet over for støtte vedrørende arbejdstagere, der endnu ikke har fundet beskæftigelse eller har mistet den, de havde, når støtten skal gå til oprettelse af nye arbejdspladser (nettojobskabelse) i SMV og i regioner, der er berettigede til støtte med regionalt sigte, eller på fremme af ansættelse af bestemte kategorier af arbejdstagere, der har vanskeligt ved at komme ind eller komme tilbage på arbejdsmarkedet i hele landet. I sidstnævnte tilfælde er det tilstrækkeligt, at »stillingen er ledig som følge af naturlig afgang og ikke som følge af en afskedigelse«.
- (21) Ifølge samme fællesskabsretningslinjer skal Kommissionen sikre sig, at »støtteniveauet ikke overstiger det, som er nødvendigt for at tilskynde til jobskabelse« og, at der er sikkerhed for, at arbejdspladsen har en vis stabilitet.
- (22) I retningslinjerne anføres det endelig, at Kommissionen på visse betingelser kan godkende støtte til jobbevarelse, når blot denne begrænses til de områder, der er omfattet af den i artikel 87, stk. 3, litra a), fastsatte undtagelsesbestemmelse, og overholder betingelserne for driftsstøtte. Den slags støtte skal være tidsbegrænset, være nedtrappelig, være bestemt til at overvinde strukturelle vanskeligheder, have til formål at fremme en varig udvikling, og den skal overholde de regler, der finder anvendelse på følsomme sektorer.
- (23) De i den pågældende ordning fastsatte foranstaltninger har følgende træk:
- de vedrører udelukkende ansættelse af arbejdstagere, der endnu ikke har fundet en beskæftigelse, eller som har mistet den, de havde
 - de tager ikke sigte på nettojobskabelse, som omhandlet i retningslinjerne for beskæftigelsesstøtte, eftersom der ikke findes nogen bestemmelse om, at den støttemodtagende virksomhed er forpligtet til at øge antallet af ansatte i forhold til en referencerperiode
 - de tager ikke udelukkende sigte på ansættelse af bestemte kategorier af arbejdstagere, der har vanskeligt ved at komme ind på eller komme tilbage på arbejdsmarkedet.
- (24) Kommissionen slutter derfor, at denne støtte kan betragtes som støtte til jobbevarelse, og at den på grundlag af punkt 22 i retningslinjerne for beskæftigelsesstøtte er beslægtet med driftsstøtte. Det må derfor undersøges, om de i nærværende beslutnings betragtning 23 omhandlede betingelser desangående er overholdt.
- Spørgsmålet om, hvorvidt regionen er støtteberettiget*
- (25) Kommissionen skal gøre opmærksom på, at den ved beslutning af 11. marts 2000 godkendte det italienske kort over støtte med regionalt sigte for tidsrummet 2000-2006 i forbindelse med de regioner, der er omfattet af den i traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), fastsatte undtagelsesbestemmelse ⁽⁸⁾. På grundlag af dette kort er regionen Sicilien en region, der i medfør af nævnte undtagelsesbestemmelse er støtteberettiget.
- (26) Kommissionen skal fremhæve, at støtten, selv om den er begrænset til et område, der i henhold til traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), er støtteberettiget, og er tidsbegrænset, ikke er nedtrappelig.
- (27) De pågældende støtteforanstaltninger havde været anvendt siden 1991, dvs. i seks år, på det tidspunkt, da der blev anmodet om en forlængelse af foranstaltningerne for yderligere to år. Desuden forblev de støtteberettigede udgifter og støtteintensiteterne de samme i det tidsrum på seks år, for hvilket ordningen blev godkendt, og de pågældende to år indebærer ikke, at støtten afraptes i forhold til det foregående tidsrum på seks år: De

⁽⁷⁾ EFT C 334 af 12.12.1995, s. 4.

⁽⁸⁾ EFT C 175 af 24.6.2000, s. 11.

støtteforanstaltninger, der indrømmes for 1998, er mage til dem, der indrømmes for 1997, og begge års foranstaltninger er mage til dem, der blev indrømmet i tidsrummet 1991-1996.

- (28) Desuden føjer den pågældende støtteforanstaltning sig på selvstændig vis til de foranstaltninger, der er fastsat i en anden ordning for støtte på nationalt plan, nemlig den ordning vedrørende uddannelses- og arbejdsaftaler, der er fastsat i lov 863/84, 407/90, 169/91 og 451/94, og som bl.a. omhandler en fuldstændig fritagelse for betaling af bidrag til den sociale sikring gældende for virksomheder, der er etableret i områder, hvis arbejdsløshedsniveau ligger over landsgennemsnittet.
- (29) På baggrund heraf erklærede Kommissionen i beslutning 2000/128/EF denne ordning uforenelig med fællesmarkedet, eftersom den ikke vedrører oprettelse af nye arbejdspladser i den støttemodtagende virksomhed til fordel for arbejdstagere, der stadig er beskæftigelsesøgende, eller som har mistet den beskæftigelse, de havde, og heller ikke ansættelse af arbejdstagere, der har særlig vanskeligt ved at komme ind på eller komme tilbage på arbejdsmarkedet. I den forbindelse krævede Kommissionen, at støttemodtagerne tilbagebetalte den uforenelige støtte, der ulovligt var stillet til deres rådighed. Tilbagebetalingen har endnu ikke fundet sted.
- (30) På baggrund af ovenstående overholder den støtteordning, der her undersøges, ikke de betingelser, der er fastsat i retningslinjerne for beskæftigelsesstøtte.

IV. KONKLUSION

- (31) På baggrund af de i nærværende beslutnings punkt III.2 belyste forhold må det konstateres, at den i artikel 11,

første afsnit, i regional lov nr. 16/1997 omhandlede støtteordning er uforenelig med fællesmarkedet –

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den i artikel 11, første afsnit, i regionen Siciliens lov nr. 16 af 27. maj 1997 omhandlede støtteordning, som Italien påtænker at gennemføre, er uforenelig med fællesmarkedet.

Ordningen kan derfor ikke gennemføres.

Artikel 2

Italien underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til Den Italienske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 16. oktober 2002.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 11. december 2002

om den statsstøtteordning, C 42/2002 (ex N 286/2002), som Frankrig planlægger at gennemføre til fordel for de franske luftfartsselskaber

(meddelt under nummer K(2002) 4833)

(Kun den franske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2003/196/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler ⁽¹⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

især tilfældet for det amerikanske luftrum, som blev fuldstændig lukket den 11.–14. september 2001 og først blev åbnet gradvis for luftfarten fra den 15. september 2001. Andre stater har været nødsaget til at træffe lignende foranstaltninger på hele deres område eller dele af dette.

- (6) Af denne grund og i den indledende periode måtte luftfartsselskaberne annullere de flyvninger, der benyttede det pågældende luftrum. De led desuden tab som følge af de forstyrrelser, der ramte resten af flytrafikken, og det faktum, at de ikke kunne transportere visse passagerer til deres slutdestination.

I. SAGSFORLØB

- (1) Ved fax af 11. april 2002, som blev registreret den 12. april 2002 med nummeret TREN (2002) A/56 617, anmeldte Frankrig over for Kommissionen en kompensationsordning for tab inden for luftfartssektoren for perioden fra den 15. september 2001.
- (2) Ved brev af 5. juni 2002 underrettede Kommissionen Frankrig om sin beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende ovennævnte støtte.
- (3) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽²⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede støtte.
- (4) Kommissionen har ikke modtaget bemærkninger fra interesserede parter til sagen.

- (7) Som følge af de pludseligt opståede begivenheder og de omkostninger, som de medførte for luftfartsselskaberne, blev medlemsstaterne nødt til at træffe særlige kompensationsforanstaltninger

- (8) I Frankrigs tilfælde traf Kommissionen en positiv beslutning ⁽³⁾ om den ordning, der omfattede sådanne kompensationer for de tab, der var lidt mellem den 11. og 14. september 2001. Denne beslutning blev truffet på grundlag af EF-traktatens artikel 87, stk. 2, litra b), og retningslinjerne i Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet — følgerne for luftfarten af attentaterne i USA ⁽⁴⁾ (i det følgende benævnt »meddelelsen af 10. oktober 2001«). Det godkendte budget i forbindelse med Frankrig var på 54,9 mio. EUR.

Frankrigs anmeldelse af en ny ordning

II. DETALJERET BESKRIVELSE AF STØTTEN

Sammenhæng

- (5) Efter terrorangrebene i USA den 11. september 2001 blev dele af luftrummet lukket i flere dage. Dette var

- (9) Den ordning, som Frankrig har anmeldt, og som denne beslutning vedrører, omfatter en udvidelse af den godkendte ordning for den periode, der sluttede den 14. september 2001. Den omfatter en kompensation for de

⁽¹⁾ EFT C 170 af 16.7.2002, s. 11.

⁽²⁾ Se fodnote 1.

⁽³⁾ Beslutning af 30. januar 2002 om statsstøtte N 806/2001 (EFT C 59 af 6.3.2002, s. 25).

⁽⁴⁾ KOM(2001) 574 endelig udg. af 10.10.2001.

tab, der opstod i perioden 15.–19. september 2001 for luftfartsselskaber, der driver ruteflyvning, og charterselskaber, og den 15.–30. september 2001 hvad angår flyselskaber, der udfører erhvervsflyvning.

- (10) De franske myndigheder finder som støtte for deres anmeldelse, at lukningen af USA's luftrum fik direkte følger for luftfartsselskaberne efter den 14. september 2001, idet det først var fra den 20. september, at de for så vidt angår ruteflyvningerne kunne gennemføre et stabilt program for flyvninger, under iagttagelse af de nye sikkerhedsforanstaltninger, som de amerikanske myndigheder havde pålagt dem for at kunne benytte det amerikanske luftrum. Lignende restriktioner berørte de flyselskaber, der udførte erhvervsflyvning, indtil udgangen af september 2001.
- (11) De franske myndigheder præciserer i punkt 2.1 i meddelelsen, at den foreliggende ordning ikke ændrer budgetbevillingen på de 54,9 mio. EUR, som blev godkendt i Kommissionens beslutning vedrørende kompensationsordningen for tab efter lukningen af luftrummet 11.–14. september 2001.
- (12) De luftfartsforetagender, der kan modtage kompensation, er flyselskaber, der har en licens eller tilladelse til lufttransport, der er udstedt af de franske myndigheder, og som var gyldig den 11. september 2001. For at kunne modtage kompensation skal de driftstab, som flyselskaberne har lidt, have direkte tilknytning til de adgangsrestriktioner til USA's luftrum, der fulgte efter attentaterne den 11. september 2001 i perioden 15.–19. september 2001 ⁽⁵⁾, og de skal være forbundet med et af følgende forhold:
- det har været umuligt for et luftfartsselskab at gennemføre en flyvning på grund af de restriktioner, som USA indførte
 - forstyrrelser, der skyldes de pågældende restriktioner, for driften af andre flyvninger for dette selskab eller andre selskaber
 - det forhold, at det var umuligt for visse passagerer fra andre af dette selskabs eller andre selskabers flyvninger at blive transporteret over hele den planlagte strækning.
- (13) Til gengæld anses tab, der skyldes annullering af en flyvning på selskabets eget initiativ eller annullering foretaget af passagerer af deres rejse af personlige grunde, ikke som værende berettiget til erstatning.
- (14) Det er kun aktiviteter, der har forbindelse med offentlig transport af passagerer eller fragt, der kan omfattes af

kompensationsordningen. Tab vedrørende andre af virksomhedens aktiviteter, som f.eks. vedligeholdelse eller levering af ydelser om bord, er ikke støtteberettigede.

- (15) Den maksimale kompensation beregnes under hensyntagen til de ruter eller rutenet for selskabet, hvor der vil kunne gives erstatning for de lidt driftstab. Den nedgang i omsætningen, som der vil kunne ydes erstatning for i henhold til denne ordning, kan imidlertid vedrøre flyselskabernes samlede rutenet både i Nordamerika og i Europa eller i andre dele af verden.
- (16) For disse ruter eller net vil der ved beregningen blive taget hensyn til:
- de nedgange i omsætningen, der er registreret i perioden 15.–19. september 2001 ⁽⁶⁾, i forhold til den situation, som ellers ville være blevet anset for at være normal, hvis begivenhederne den 11. september 2001 ikke var indtrådt; nedgangen i omsætningen vil blive beregnet på grundlag af en sammenligning af den trafik, der er registreret for hvert flyselskab i de pågældende fem dage, i forhold til den trafik, der blev registreret hos det samme selskab i løbet af de tilsvarende fem dage i den første uge af september, korrigeret for den udvikling, der er konstateret i forbindelse med de tilsvarende perioder i år 2000
 - de omkostninger, der skulle være dækket, hvis aktiviteten ikke var blevet berørt af begivenhederne den 11. september 2001, og som således er undgået
 - de ekstra driftsomkostninger, som selskaberne har måttet bære som følge af, at deres aktivitet blev stillet i bero, og som ikke dækkes af forsikringer.
- (17) Det maksimale kompensationsbeløb kan ikke overstige 5/365 af virksomhedens omsætning.
- (18) De franske myndigheder har præciseret, at de har konsulteret alle støtteberettigede flyselskaber. Efter denne proces har de planlagt at yde kompensation til otte franske EU-selskaber til et samlet beløb på ca. 20,96 mio. EUR ⁽⁷⁾. De har også præciseret, at de planlægger at yde kompensation til franske selskaber uden for EU, der er baseret i Fransk Polynesien ⁽⁸⁾, såfremt den planlagte individuelle støtte til EU-flyselskaber godkendes af Kommissionen.

⁽⁵⁾ Fra den 15. til 30. september 2001 for flyselskaber, der udfører erhvervsflyvning.

⁽⁶⁾ Fra den 15. til 30. september 2001 for luftfartsselskaber, der foretager erhvervsflyvning.

⁽⁷⁾ [...]

⁽⁸⁾ [...]

- (19) Frankrig har over for Kommissionen anført, at disse detaljerede oplysninger vedrørende planlagte støttemodtagere er blevet fremsendt for at gøre det muligt at undersøge hver enkelt sag; de franske myndigheder finder, at den fremgangsmåde er i overensstemmelse med den fremgangsmåde, som Rådet (transportministrene) den 16. oktober 2001 ⁽⁹⁾ fastsatte vedrørende vurderingen af erstatningerne efter den 14. september 2001.
- (20) Kommissionen har besluttet at indlede den formelle undersøgelsesprocedure som følge af dens tvivl om, hvorvidt en sådan støtteordning er i overensstemmelse med traktaten, ikke kun på baggrund af, at den periode, der er fastsat i punkt 35 i meddelelsen af 10. oktober 2001, er overskredet, men ligeledes og især fordi der ikke foreligger usædvanlige begivenheder samt som følge af ændringen af den form for tab, der kan kompenseres for, efter den 14. september 2001.

III. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

- (21) Kommissionen har ikke modtaget bemærkninger fra interesserede tredjeparter inden for fristen på en måned.

IV. KOMMENTARER FRA FRANKRIG

- (22) De franske myndigheder har ikke fremsendt nogen supplerende bemærkninger til Kommissionen inden for den frist på en måned, der var fastsat i beslutningen om at indlede proceduren, eller inden for den supplerende frist på en måned, som de havde anmodet om ved fax af 3. juli 2002, som Kommissionen registrerede under nummeret TREN (2002) A/61 839. Kommissionen noterer sig ligeledes, at der den 1. november 2002 stadig ikke var fremkommet nogen kommentar.

V. VURDERING AF STØTTEN

Forekomsten af en støtte

- (23) EF-traktatens artikel 87, stk. 1, fastslår, at »bortset fra [...] undtagelser er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.«
- (24) Støtten til luftfartsselskaberne udgør en tildeling af statsmidler til fordel for disse og udgør derfor en indiskutabel økonomisk fordel for dem.
- (25) Den foranstaltning, som denne beslutning vedrører, og som tager sigte på lufttransport, er selektiv af natur.

Desuden er de otte luftfartsselskaber, som er modtagere af ordningens støtte, eksplicit identificeret (jf. betragtning 18 og fodnote 6).

- (26) Inden for rammerne af et liberaliseret luftfartsmarked, siden »den tredje pakke« trådte i kraft den 1. januar 1993 ⁽¹⁰⁾, befinder en medlemsstats luftfartsselskaber sig i en konkurrencesituation med andre selskaber, der henhører under andre medlemsstater. Især er de otte luftfartsselskaber, der er støtteberettigede, aktivt involveret i fællesmarkedet. Den planlagte støtte til fordel for dem og de fordele, de kan drage heraf, berører samhandelen mellem medlemsstaterne og vil kunne påvirke konkurrencen.
- (27) Disse foranstaltninger, som udgør statsstøtte, er kun forenelige med fællesmarkedet, hvis de er omfattet af en af de fastsatte undtagelser.

Retsgrundlag for vurderingen af støtten

- (28) Efter at Kommissionen har undersøgt den pågældende ordning på baggrund af dens bestemmelser samt dens eventuelle anvendelse på de otte potentielle støttemodtagere, der er blevet identificeret (jf. betragtning 18 og fodnote 6), finder den, at der ikke er nogen af de undtagelser, der er fastsat i artikel 87, stk. 2 og 3, der finder anvendelse.
- (29) De undtagelser, der er fastsat i traktatens artikel 87, stk. 2, litra a) og c), finder ikke anvendelse, da det i det foreliggende tilfælde ikke drejer sig om støtte af social karakter til enkelte forbrugere eller støtteforanstaltninger for økonomien i visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder.
- (30) Da der heller ikke er tale om støtte til fremme af den økonomiske udvikling i områder, hvor levestandarden er usædvanlig lav, eller hvor der hersker en alvorlig underbeskæftigelse, eller støtte til udviklingen af visse erhvervsregioner eller økonomiske regioner, vil der ikke kunne tages hensyn til de undtagelser, der er fastsat i traktatens artikel 87, stk. 3, litra a) og c).
- (31) Endelig er de undtagelser, der er fastsat i traktatens artikel 87, stk. 3, litra b) og d), som henholdsvis omhandler

⁽⁹⁾ Jf. betragtning 40.

⁽¹⁰⁾ Rådets forordning (EØF) nr. 2407/92 af 23. juli 1992 om udstedelse af licenser til luftfartsselskaber (EFT L 240 af 24.8.1992, s. 1) og Rådets forordning (EØF) nr. 2408/92 af 23. juli 1992 om EF-luftfartsselskabers adgang til luftruter inden for Fællesskabet (EFT L 240 af 24.8.1992, s. 8).

at fremme virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælles europæisk interesse eller at afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi eller at fremme kulturen og bevarelsen af kulturarven, heller ikke relevante i det foreliggende tilfælde.

(32) I henhold til traktatens artikel 87, stk. 2, litra b), er »støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder«, forenelig med fællesmarkedet. I meddelelsen af 10. oktober 2001 ⁽¹⁾ finder Kommissionen, at begivenhederne den 11. september 2001 kan kvalificeres som værende usædvanlige begivenheder i henhold til traktatens artikel 87, stk. 2, litra b).

(33) I punkt 35 i meddelelsen af 10. oktober 2001 forklarer Kommissionen, hvilke vilkår, den finder, er nødvendige, for at den kan anse de kompensationer, der har forbindelse med de pågældende begivenheder, for at opfylde betingelserne i traktatens artikel 87, stk. 2, litra b):

»Det er Kommissionens opfattelse, at de omkostninger, som direkte skyldes lukningen af det amerikanske luftrum den 11.–14. september 2001, er en direkte følge af begivenhederne den 11. september 2001. De kan derfor fra medlemsstaternes side gøres til genstand for en kompensation i henhold til traktatens bestemmelser i artikel 87, stk. 2, litra b), i det omfang, hvor følgende betingelser overholdes:

- Kompensationen udbetales uden forskelsbehandling til alle luftfartsselskaber inden for samme medlemsstat.
- Den vedrører kun de omkostninger, der er konstateret i løbet af dagene fra den 11. til den 14. september 2001 som følge af afbrydelsen af lufttrafikken som besluttet af de amerikanske myndigheder.
- Kompensationsbeløbet beregnes på en præcis og objektiv måde ved at sammenligne den trafik, der er registreret i det enkelte luftfartsselskab i løbet af de pågældende fire dage, med den trafik, der er registreret hos samme luftfartsselskab i løbet af den foregående uge, korrigeret for den udvikling, der er konstateret i den tilsvarende periode i år 2000. Det maksimale kompensationsbeløb, som især skal tage hensyn til de udgifter, der er blevet påført, og de udgifter, der er undgået, svarer til det tab af indtægter, der er konstateret i løbet af disse fire dage. Det kan naturligvis ikke være lavere end 4/365 af selskabets omsætning.«

Overensstemmelse i henhold til traktatens artikel 87, stk. 2, litra b)

(34) Den anmeldte ordning har til formål at yde kompensation for tabene i perioden frem til den 19. september 2001 for selskaber, der driver ruteflyvning, og frem til den 30. september 2001 for selskaber, der foretager erhvervsmæssige flyvninger. Der er således klart tale om en overskridelse af den ramme, der anses for at være tilladelig i meddelelsen af 10. oktober 2001, for at traktatens artikel 87, stk. 2, litra b), kan finde anvendelse, idet perioden begrænses til den 11.–14. september 2001, og der omfattes kun de tab, som direkte har forbindelse med lukningen af luftrummet, og som allerede er godkendt som værende påført i denne periode.

(35) I punkt 35 i meddelelsen af 10. oktober 2001 fandt Kommissionen, at lukningen af det amerikanske luftrum den 11.–14. september 2001 havde karakter af »usædvanlig begivenhed«, og at kompensationerne for tabene som følge af denne lukning var forenelige med traktaten, men den fandt imidlertid ikke, at dette gjaldt for andre skader, der havde indirekte forbindelse med den pågældende lukning. Det gælder f.eks. de tab, som luftfartsselskaberne led efter genåbningen af luftrummet den 15. september.

(36) Kommissionen forklarede i meddelelsen af 10. oktober 2001, at de tab, som der kunne ydes erstatning for, udelukkende skulle vedrøre »de omkostninger, der er konstateret [...] efter den afbrydelse af trafikken, som de amerikanske myndigheder besluttede«. De franske myndigheder beskriver imidlertid detaljeret i deres meddelelse, hvilke supplerende sikkerhedsforanstaltninger de amerikanske myndigheder har pålagt luftfartsselskaberne, som f.eks. gennemsøgning af indtjekket bagage ved indtjekningen, øget overvågning af luftfartøjer, filtreringsinspektion af personale og den kontrol, som de amerikanske myndigheder ville gennemføre for at sikre, at foranstaltningerne blev gennemført, og de præciserer, at »fristerne for gennemførelse af disse foranstaltninger gjorde det umuligt for flyselskaberne at genoptage deres flyvninger i fuld udstrækning allerede den 15. september«.

(37) De franske myndigheder indrømmer således, at situationen efter den 14. september 2001 ikke længere var kendetegnet ved en afbrydelse af trafikken, men at det var vanskeligere for flyselskaberne at operere på baggrund af sikkerhedsforanstaltningerne. Sådanne ekstraomkostninger kan, selv om de ikke indtræffer ofte, imidlertid ikke anses for at være usædvanlige begivenheder i henhold til traktatens artikel 87, stk. 2, litra b). Lignende ekstraomkostninger eller driftsbegrænsninger er indtruffet eller eksisterer fortsat, når der er forbud mod overflyvning af visse geografiske zoner som følge af konflikter, som f.eks. på Balkan, eller flybetjening til lande, som udgør en specifik politisk risiko, og i sådanne tilfælde kan der ikke ydes nogen form for støtte.

⁽¹⁾ Jf. punkt 33 i den pågældende meddelelse.

- (38) Kommissionen kan derfor ikke anse de indirekte følger af attentaterne den 11. september 2001, som f.eks. flyselskabernes driftsvanskeligheder fra den 15. september, for at være placeret på samme plan som de direkte virkninger, dvs. den fuldstændige lukning af visse dele af luftrummet indtil den 14. september, således at det var umuligt for flyselskaberne at beflyve disse områder. De indirekte følger af attentaterne har i kortere eller længere tid kunnet mærkes og mærkes stadig inden for mange sektorer i verdensøkonomien, men i forhold til enhver anden økonomisk eller politisk krise kan disse vanskeligheder, uanset hvor belastende de er, ikke have karakter af usædvanlige begivenheder og kan derfor ikke begrunde en anvendelse af traktatens artikel 87, stk. 2, litra b).
- (39) Desuden vil kompensationsloftet på 5/365 af et selskabs årlige omsætning, selv om det i ånden svarer til det loft på 4/365, som Kommissionen har fastsat for de fire dage fra den 11. til den 14. september, bevirke, at et givet selskab vil kunne drage fordel af en maksimal godtgørelse på 9/365 af den årlige omsætning. De grænser, der er fastsat i meddelelsen af 10. oktober 2001, ville således i omfattende grad være overskredet, hvilket heller ikke ville gøre det muligt at vurdere, at der foreligger de omstændigheder, der omhandles i traktatens artikel 87, stk. 2, litra b).
- (40) Hvad angår konklusionerne fra Rådet (transportministrene) den 16. oktober 2001, som Frankrig henviser til som støtte for sin meddelelse, gør Kommissionen opmærksom på, at disse konklusioner kun har en værdi som politisk indikation, og at de ikke er juridisk bindende i forbindelse med undersøgelsen af, hvorvidt støtteforanstaltningerne opfylder bestemmelserne. I punkt 7 i de pågældende konklusioner opfordrer Rådet desuden Kommissionen til i perioden efter den 14. september »i hver enkelt tilfælde at undersøge den compensation, der vil kunne ydes, på grundlag af objektive kriterier, for at modvirke de restriktioner, der er blevet pålagt de europæiske luftfartsselskaber af bestemmelseslandet«, men det angiver også, at »en given støtte eller compensation ikke på nogen måde må bevirke, at der opstår konkurrenceforvriddning mellem flyselskaberne«. I forbindelse med Kommissionens opgave med at sikre, at der er ligebehandling af flyselskaberne, noterer den således, at der ikke er anmeldt noget andet forslag, der omfatter en til-

svarende varighed til fordel for flyoperatører fra de øvrige medlemsstater. Desuden har Kommissionen hidtil ikke i nogen af sine beslutninger på området ⁽¹²⁾ godkendt godtgørelser, som ligger ud over den periode, der sluttede den 14. september 2001.

VI. KONKLUSIONER

- (41) På baggrund af ovenstående konkluderer Kommissionen, at den anmeldte støtteforanstaltning er uforenelig med fællesmarkedet, og at denne støtte ikke kan omfattes af den undtagelse, der er fastsat i artikel 87, stk. 2, litra b), som fortolket i meddelelsen af 10. oktober 2001 —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den af Frankrig påtænkte statsstøtte til fordel for franske flyselskaber, som går ud på at yde compensation efter den 14. september 2001 for de tab, som flyselskaberne har lidt som følge af den delvise lukning af luftrummet, er uforenelig med fællesmarkedet.

Støtten kan derfor ikke ydes.

Artikel 2

Frankrig underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til Den Franske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. december 2002.

På Kommissionens vegne

Loyola DE PALACIO

Næstformand

⁽¹²⁾ Jf. beslutning af 12. marts 2002 vedrørende støtteforanstaltning N 854/2001 fra Det Forenede Kongerige og af 2. juli 2002 vedrørende støtteforanstaltning N 269/2002 fra Tyskland, som kan ses på internetadressen http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids/transport.htm.